

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب پیژندنه:

|||||

د کتاب نوم: د ډیورنډ کرښه یا د ناسور زخم

لیکوال: حبیب الله غمخور

کمپوز: خپله لیکوال

ډیزان: خالد هادي

د ډيورنډ کرښي د تړون پښتو متن

ژباړه : ډاکټر محمد حسن کاکړ

په داسي حال کي چي دهندوستان په خوا کي دافغانستان دسرحدي سيمي په هکله ځيني مسألي رامنځ ته شوې، او په داسي حال کي دواړه والاحضرت امير او دهندوستان حکومت هيله من دي چي دغه مسألي ددوستۍ په فهم او ددواړو دنفوذ دساحو دحد په ټاکلو سره حل کړي، تر څو په آينده کي ددغو متحدو حکومتونو تر منځ ددغي موضوع پر سر دنظر اختلاف نه وي، په دې وسيله په لاندې ډول سره موافقه وشوه.

۱/ دوالاحضرت دتوابعو ختيځه او سهيلي سيمه دي له واخان نه دپارس تر پولې پورې دي هغه ليکه تعقيب کړي چې په هغې نقشي باندي ښودل شوی چې له دغه توافق ليک سره مله ده.

۲/ دهندوستان حکومت به هيڅ وخت په هغو سيمو کې چې له دغي ليکي نه آخوا د افغانستان په لور پرتې دې مداخله ونه کړې، او الاحضرت امير به هيڅ وخت په هغو سيمو کې چې له ليکي نه آخوا د هندوستان په لور پرتي دې مداخله ونه کړي

۳/ دبرتانيې حکومت په دې ډول موافقه کوې چې والاحضرت امير دي اسمار او تر چاناک پوري پورته ساحه وساتي . له بلي خوا والاحضرت موافقه کوې چې دی په هيڅ وخت په سوات، باجوړ يا په چترال کې دباشگل يا ارنوايي درې په شمول مداخله نه کوې . دبرتانيې حکومت داسي هم موافقه کوې چې والاحضرت دي دبر مل سيمه ولرې کومه چي په هغه مفصلې نقشي کې ښودل شوي چې والاحضرت ته لادمخه سپارل شوې ده، او والاحضرت دپاتې وزيرستان او د داوړپه هکله له خپلي ادعانه تيريزي، په همدې ډول والاحضرت دچاغي په باب له خپلي ادعانه اوړي.

۴ / دسرحدې سيمي ليکه به دافغان او برتانوي گډو کمشنرانو له خواله دې وروسته په تفصيل سره وکارله شي او حد بندي به شي په کوم ځاي کې چې دتطبيق وړ او مطلوب وي . ددغو کمشنرانو مقصد به داوي چې دسرحد په ټاکلو کې متقابل فهم ته سره ورسېږي داسي چې دغه ليکه دې تر نهايي امکان پوري دهغي نقشي له مخه وي چي له دغه توافق ليک سره مله ده، په داسي حل کې چې ددغي سرحدي سيمي دگانډيوکليو دموجودو محلي حقوقو رعايت پوره وشي.

۵ / دچمن دموضوع په ارتباط والاحضرت دبرتانوي نوي قشلي په هکله له خپل اعتراض نه تېرېږي او برتانوي حکومت ته دهغه حقوق پرېږدي چې دسرکې تايلري په اوبوکې يې په خپله په بيه اخيستې و. دسرحدي سيمي له دغه ټکي نه به ليکه په لاندي ډول وکارل شي.

دغه ليکه به پشا کوتل ته نژدې دخوجه امران غروله لورې نه چې دبرتانيې په سيمه کې به پاته کېږي، په هغه لور کنبله کېږي چې مرغه چمن او دشربو چينه به افغانستان ته پاته کېږي اود نوي چمن چاونۍ او دافغان پوستي چې خلگ يې لشکر ډنډ بولي تر منځ نيمايي پوري رسېږي . دغه ليکه به بيا دريل وي ستیشن اودهغي پوښتۍ تر منځ چې دمیان بلاک په نامه يادېږي، تر نيمايي پوري رسېږي او په داسي حال کې چې دجنوب په لور به روانه وي له خوجه امران غروسره به بيا يو ځاي کېږي . په دې ډول غوښه پوسته به دبرتانيې په علاقه کې او دغوښي په جنوب او لويديځ کې دشوراواک سرک به افغانستان ته پرېږدي . دبرتانيې حکومت به ددغه سرک تر نيم ميلي پورې مداخله نه کوي.

۶ / ددغه توافق ليک دغه پورته فقرې دهندوستان دحکومت اودافغانستان دوالاحضرت له خوا دنظر ټول عمده اختلافات چې دسرحدي سيمي په باب ددوي تر منځ پيدا شوي وو ، دپوره او قناعت ښوونکې فيصلې په ډول گڼل کېږي او دواړه دهندوستان حکومت اووالاحضرت په ذمه اخلي چې جزه ياتوپه باب ټول اختلاف لکه هغه چې له دي وروسته به دهغو منصبدارانو له خوا پري غور کېږي چې دسرحدي خط دحد بندۍ دپاره ټاکل کېږي ، ددوستۍ په روحيې سره به فيصله کېږي . ددي دپار چې تر هغو چې ممکنه وي ددواړو حکومتونو تر منځ دشکونواو غلط فهميو سببو نه له منځه ولاړ شي .

۷ / دهندوستان حکومت چې دبرتانيې حکومت په نسبت دوالاحضرت له روغ نيټۍ نه په پوره ډول ډاډ من شوی او غواړي افغانستان پياوړی او خپلواک وويني دوالاحضرت لخوا دجنگي لوازموپه رانيولواو واردولوباندي به اعتراض ونه کړي ، او دوي به په خپله دغه په هکله خه مرسته ورسره وکړي . برسېره پردي ددې دپاره چې دوالاحضرت دهغي دوستانه روحيې نښه وساتله شي چې په دغو مذاکراتو کې يې ښودلې دهندوستان حکومت ژمنه کوي چې په هغه دولسو لکو کې شپږ لکه روپۍ زياتۍ راوستل شي چې والاحضرت ته هر کال دمالې مرستي په ډول ورکول کېږي .

هنري ماتمر ډيورنډ دهندوستان دحکومت دباندنيو چارو وزير

امير عبدالرحمن خان دافغانستان او دهغه دتوابعوامير

کابل دنومبر 12.1893

لومړۍ برخه

د افغانستان د څوسوه کلن تاریخ په مطالعي سره هر انسان ته د اباور پیدا کيږي چې افغان ولس ته خپل ټاټوبي تر هر څه گران دی، هیڅکله یې دا نده منلي چې د پردو تر اسارت لاندې ژوند وکړي. له یوې خوا د افغانانو دغه ملي غرور او له بلې خوا د افغانستان جیو پولیتیک موقعیت دنړۍ د ټولو زبرځواکو پاملرنه، نه یوازې پدې خاطر چې ددغه سرکین ولس د ټاټوبي له طبعي زیرمو څخه دخپلو هیوادو په گټه کار واخلي بلکه دا شوم هدف یې هم در لود چې دا سرلوری ملت پر گوندو او خپل غلام وگرځوي، تر څو د افغانستان له سیاسي او جیوپولیتیکي ارزښتمن موقعیت نه دخپلو استعماري موخو دسرتو رسولو په خاطر گټه پورته کړي.

د افغان ولس سره دنړۍ دهر زبر ځواک دښمني یا دوستي په منطقه کښي دخپلو سیاسي، اقتصادي او نظامي گټو دخوندي کولو پر بیاد ولاړه وه، دا حالت تر ننه هم دوام لري.

له هغې ورځې چې دانگلیسي استعمار گر قوت داستازو پښې پخواني هندوستان ته رسېدلي او دهند دتر لاسه کولو تکل شروع سوی، همدغه استعمارگر او زبېنبا ک گر ځواک د افغانستان دنیولو او پر هغه باندي دخپل تسلط دټینگولو خیال هم په خپلو مغذوکي ژوندۍ ساتلی دی.

د پرنګیانو لخوا زموږ پر پاچه خاوره دري ځله وسله وال تیری سوی چې پایله یې دلنډ وخت لپاره زموږ په هیواد کي ددوي سیاسي سلطه گرځېدلې ده. تر کومه ځایه چې انګیزانو ونه سوه کولای دهمیش لپاره پر افغانستان خپل واک ټینګ کړي، ددریمي جگړې په پایله کښي زموږ هیواد د انګریزانو له منگولو خلاص او افغانستان دیو آزاد هیواد په توګه په نړۍ کي په رسمیت وپېژندل سو.

نن زما دلیکنې موخه په افغانستان کي دانگلیسي استعمار گر ځواک دریو ځلو ماتو خوړلو ته ستاسو دپاملرنې راگرځول ندي. غواړم ددغي مسلي په هکله دتاریخي اسنادو پر بنیاد بحث وکړم چې:

1-د افغانستان او پاکستان دداسي ژوري دښمنۍ لامل څه دی ؟

2- کېداسي هغه لاملونه چې دا دښمنۍ یې زېږولې ده له منځه ولاړه سي ؟

ددي لپاره چې دغو دو لویو سوالو ته مو ځواب ویلی وي ددغي دښمنۍ دپیداښت تاریخ ته په ځغلنده توګه ستاسو پاملرنه راگرځوم. یو ټکی غواړم لوستونکو ته عرض کړم چې همدا لهظه زه یوه تحقیقاتي مفصله مقاله نه لیکم او نه کومه کوچنۍ رساله، یوازې پدې ورستیو شپو او ورځو کي زموږ د هیواد په کورنیو چارو کښي دپاکستان برېښو مداخلو او لاس وهنو مجبور کړم یو څه ولیکم، او دا ثابت کړم چې، پرویز مشرف دا پنجاپی جنرال پخپلو ویناوو کي صادق نه دی چې وایي: ((موږ له افغانستان سره هیڅ کومه ستونزه نلرو موږ په افغانستان کې دیوه غښتلي مرکزي حکومت ملاتړ کوو، او یا داچي وایي، موږ تل دافغانانو سره هر اړخیزه مرستی کړي دي)) . له بلې

خوا غواړم دهيواد داوسنيو چارواکو او دهغوي دنړيوالو مرستندويه هيوادونو پاملرنه دغه بنيادي ټکي ته را واړوم ، اوله دوي نه تپوس وکړم : که چيرې تاسو په رښتيا غواړئ چې افغانان په خپل کور کې په ارامه ژوند وکړي ،دولتي دواک پر سرسيالی چې دافغانانو دژوند، او هيواد دويرانی په کچه رواني دي پاي ته ورسېږي، دا اوسنی تاوتریخوالی ورک سي، او ټولو بهرنیو اقتصادي ، علمي ، تخنیکي او فرهنگي مرستو څخه پر ځاي گټه واخيستل سي دافغانستان او پاکستان تر منځ د دتس په نامه ديورنډ کرښي دتاريخي لانجې حل يې يوازي اوا ساسي لاره ده . تر څو داترسلو کالو زياته پاته سوې غوټه خلاصه نسې ، افغانستان ته ستاسو مفتي او ياپور ، مالي او تخنیکي مرستي به افغان ولس ته گټوري تمامي نسې، هر څه به برباد ولاړ سي . حتا دا ډار هم شته چې تاسو به هم دافغانستان دليري او نژدوهمسايه گانو په ځانگړې توگه دایران او پاکستان دپټو او ماهرانه لاس وهنوپه پایله کښې دروسانو پشان له افغانستان څخه د خپلو پښو ايستلو ته مجبور سي .

تاريخي حوادثو او جريانانو دا ثابته کړې ده چې پاکستان ته يو پر مختللي او غښتلي افغانستان دمنلو وړ نه دی ، ځکه يې تل دلته دخپلو اجنټانو او نوکرانو پلاس هرڅه له خاوروسره برابرکړيدي . زه پخپله پدې باور يم چې په افغانستان کي دټولو بهرنیو لاسو هڅو او افغان ولس دبدمرغیويو له عمده او بنسټيزو لاملونو څخه په 1893زکال دنوامبر په 12 ورځ دامير عبدالرحمن خان او دبرتانوي هنددبهرنیو چارو سلاکار ((هانري مار تيمورديورنډ)) لخوا دافغانانو وپر ښارگ ددغه په وینو لړلې د 2310 كيلومتره په اوږدوالي کرښي تيرېدل وه ،ددغه تور سند په لاسليک سره انگریزانو وکولاي شول د پښتونوداغښتلي او باتور قوم پر دوو برخووېشي، په افغانستان کي ديو غښتلي حکومت دجوړېدو مخه نيسي او له بلي خوا ددې هيواد له بدنې څخه ديوه لويه ټوټه دپراخو ورشوگانو او دنگو غرولمنې جلاکړې ، په تاريخ کي دا منحوس سند د ديورنډ دکرښي دسند په نامه شهرت لري .

دا هغه لعنتي لوزنامه وه چې دلوي احمدشاه باباپلاس جوړ سوې افغانستان يې داسي ټوټه کړچې دکرښي ها خوا پراته پښتانه او بلوڅ غښتلي قومونه مجبور سول نږدې 54 کاله دانگریزانو ظلمونه او له 1947 زکال څخه بيا تر نن ورځې پوري دپنجابي سړي خورو او وحشي جنرالانو دظلم او ستم پېټۍ پر اوږو يوسي ، او دخپل مورني ټاټوبي نه جلا ژوندوکړي .

زيات تاريخ پوهان او څيړونکي پدې باور دی چې دديورنډ دکرښي لاسليک په هغه وخت کي کله چې عبدالرحمن خان دافغانستان دسياسي او نظامي ناخوالو شرايطو سره لاس په گريوان و پر هغه په زور ومنل سوه . مگر حقيقت دادی . کله چې پرنگيانو په مخامخ جگړه کي ماته وخوړل او له افغانستان څخه وتلو ته مجبور سوه ، له دې ډارنه چې افغانان به په برتانوي هند کي دپرنګيانو پر خلاف ملي تحریک وهڅوي او يابه تزاري روسيه وکولاي سي دافغانانو په مرسته دافغانستان له لاري هند ته درسيډو پلان عملي کړي ، انگليسانو پرېکړه وکړه چې عبدالرحمن خان له نظامي او سياسي پلوه تر تهديد لاندې ونيسي، تر څو هغه مجبور سي اودداسي يوه تړون لاسليک ته غاړه کښيږدي چې په هند کې دافغانستان دلاس وهنواو دتزاري روسي دنفوذدپراخوالي امکانات لږ کړ . انگریزانو دمخه تر هغه

چې دډیورنډ د لوزماني په باب دافغاني مقاماتو سره خبرې وکړې دوي دافغانستان په سرحداتو کې وضعه په خپله گټه مغشوشه کړه ،،دوي په سرحدې سیمو کې د قومونو تر منځ خونړۍ جگړې پېښې کړې او قومونه یې یو دبل په مقابل کې دورول . زما په عقیده په هغه وخت کې دډیورنډ کرښې دا رول ولوباوه او دافغانستان دسیاسي اغېزې سیمه دومره کوچنۍ سو ه چې خپله عبدالرحمن خان هم ددغې نقشي په لیدلو حیران پاته سو ،اوله بلي خوا دکرښې بل طرف ته پراته قومونه چې ددې سند دلاس لیک سره یې سخت مخالفت ښکارکړ هم له عبدالرحمان خان څخه خوابدې سول ،داډول حالت او مناسبات دانگلیسانو په گټه واوهم په قبایلي سیمو کې ددوي دسیاسي نفوذ دپراختیااصلې لامل وگرځید.

تاریخ پوه پوهاند عبدالحمی حبیبی دغې لوظنامې ته تحدید نامه وایي او هغه عبدالرحمن خان ملامتوي ، حبیبی صاحب وایي عبدالرحمن خان بيله دپنه چې دولس او قومي مشرانو سره جرگه سي او دهغو ي نظر وغواړي پر خپل سر یې دا سند لاسلیک کړ هغه لیکي : ((دیگر از کارهاي سياسي که امير بدون خواهش يا تصديق جرگه مردم افغانستان انجام داد، ودر تاريخ افغانستان مسولیت بزرگ را بدمت شخص وي مي اندازدامضاي يحدید نامه ديورنډ است که بادولت هند برطانوي سرحدات شرقي وجنوبي افغانستان را تحدید کرد، لوي استاد وروسته لیکي : وزیر خارجه هند هانري تیمور ديورنډ بریاست کمیسیون تعیین حدود سرحدې به کابل امد، واعضاي این کمیسیون کلنل ایس وکپتان مانریس اسمت ، مستر کلارک ومستر وانلد وچند نفر هندیان دیگر بود. مذاکرات سياسي در کابل با خود امیر آغاز شد، ودر نتیجه تحدید نامه منحوس ديورنډ امضاگرديد ... که به موجب آن خط سرحدې ديورنډاز حدود بلوچستان تا چترال وواخان تعیین گردید، و خاک هاي چمن ، پښين ، چغی ، وزیرستانوبلندخیل وکورموپاراچناروافریديوباخوروسوات وبنیرودیر وچیلانسوچترال که از بقایاي خاکهاي افغاني بود ، از افغانستان جداوبه هند شامل شد)) . اریخ مختصر افغانستان 300او301مخونه . ۱

زمور د هیواد یویل تاریخ پوه او څیړونکی ښاغلی غوث خیبري پخپل ((پښتانه دکلتوري ښکیلاک په زنجیرونو کې)) دا مسله داسي څېړي : دامیر عبدالرحمن لخوا دډیورنډ کرښې دتړون یاسند دلاسلیک له امله دتولو نه غټ زیان یوازي پښتون قوم ته ورسید...)) ۲ . ددې کرغیړني کرښې پایله دپښتون واحد قوم توکړې کېدل او دستر احمد شاه باباپه لاس د نوي جوړ سوي افغانستان دتاریخي خاورې تجزیه وه.

اوس راځو دې حقیقت ته ، دا کرښه لکه مخ کښي چې ورته اشاره وسوه یوازي یو کس لخوا چې هغه دافغانستان امیر و بيله دینه چې دافغان ولس او یا ددوي له استازو سره سلا او مشوره وسي لاس لیک سو ه ، ددې کرښې دلاس لیک کولو سره دبل هیڅ افغان اراده نه وه او نه هم دلاس لیک کیدو تر وخته حتا ددربار جگپوړي پدي خبر وه چې داسي یوه منحوسه لوزنامه به لاسلیک کېږي . همدا تاریخي دلیل دې چې ددې کرښې منل دافغانستان لپاره دقبول وړنه دی . که پخپله دامیرد خاطر اتو پاني راواړوو د هغوله لوستونو نه دې پایلي ته رسیږو، چې دانگریزانو تحدید او یا دسرحدې ځیني قومونو څخه دامیر خوابدې ددې لامل وگرځیدل تر څو دا توره کرښه لاسلیک سي ؛ چې په هر

حال ډير ژر دامير سدبيا سرته و رغلی . دبيلگي په توگه کله چي امير دکرنبي نقشه له بر تانوي هند څخه وغوښتل او نقشه يي وليدل ،هغه هک پک پاته سو .هغه ددغي نقشي دليدو په هکله دخپلو خاطراتو د دوهم ټوک په 157 - 158 مخونو کښي داسي ليکي (وزير ،نوی چمن او هلته داورگاډي ستیشن ،دمومندو ټوله علاقه اسمار ،چترال او په منځ کښي يې ټولي مځکي دبرتانوي هند په لوري په نښه سوي دي)) . ۳ پوهاند کاکړ او نوروڅېړونکو پدي اړوند پخپلواثارو کي څوځله دا په گوته کړېده چي امير ددغه سندتر لاسليک وروسته هيڅکله هم دا نه ده منلې چې دا قومونه به له افغانستان څخه په دايمي ډول بيل سي . يوه ټکی غواړم په گوته کړم دزبرځواکونو دسياسي موخودپلي کولو دمیتودونوپه نظر کې نيولو سره دامسله هم دانسان په فکر کښې راگرځې ددې لپاره چې امير عبدالرحمن خان او داوسني ډيورنډ کرنبي ها خوا پرتو قومونو تر منځ اړيکې خړ پر شي تر څو امير پر هغوي دخپل نفوذساتلو په موخې فشار راوړې ،مگر خلک ياغې وې دغه حالت راپيدا کول هم په لوي گمان سره دانگريزانولخوا دخپلو پلانو دپلي کولو لپاره راپيدا شو . انگريزانو دځينو ملکاتو او روحاني ملايانو په وسيله خلک دامير پر خلاف راپارول تر څو دامير له امرونوڅخه سرغړونې وکړې ؛دغه سرغړونې امير يوله هغو لاملو څخه بولي چې گواکي ده غوښتل دڅه مودې لپاره ځان دهغوي له شره خلاص کړې . متاسفانه امير پدغه ټکي نه پوهيده اونه يي هم داهل خبرهو سره مشوره کول.

که څه هم امير عبدالرحمن خان له انگريزانوڅخه نارازه و، ولي متاسفانه دخپل اقتدار دساتلو په خاطر يې دا جرات نسو کولاي دانگليسانو په مقابل کي په ځغرده دورپري او دخپل هيواد دملي گټو څخه په ټينگه دفاع وکړي، دمثال په توگه هغه دخپلو خاطراتو ددوهم ټوک په 159مخ کښي ليکي : ((انگريزان وايي چي موږ دافغانستان په لور نورو مځکو ته ضرورت نلرو،موږ يوازي غواړو چي افغانستان يو پياوړی شاهي مملکت وي . خو بلي خوا دبلوچستان دخواجه په غونډيو کي دتونل ايستل غواړي ، چي دهغه لاري داورگاډي پټلۍ زمور ملک ته را ورسوي ،لکه چي زما په کولمو کي چاره وهي)) ۴ . مگر امير دغه چاره وحلو په هکله انگريزانوته په خپله هيڅ ندي څرگند کړي . داسي ښکاري چې امير دانگليسي امپراتورۍ اوپه افغانستان کښي دهغوي دنفوذ دپرتاختياو لاسوهنوپه هکله کومه ثابته پاليسي او معين دريز نه درلودهدا دليل وچې دامير لخوا کله کله په پټه د توريو ،وزيرو،اږيدواو مومندو خلک هڅول کېده چي دپرنګيانو پر خلاف حملي وکړي او دهغوي پوستي له منځه يوسي ،مگر کله چې دنگريزانو وکولاي شول همد قوم دده په مقابل کې ياغې کړې بيله تحليل اودحوصلې نه کار اخيستلو څخه يې دهغو نه داسي خاوبده شول چې ددې خاوبدۍ جبران تر اوسه هم نشي کيداي . انگريزان هم دډيورنډ لاین دکرنبي دلاسلېک کولوپه لور ستر لاملوڅخه دځان په وړاندي ددغو قومونو او ولسونو سرکښي او مخالفتونه بولي کوم چي امير هغوي ته په دغه سيمه کي راپيدا کړي وه،مگر دوي پدغه څرگندونه کې رښتيانه وايي دوي غوښتل ددغه سند په لاسليک سره په برطانوي هند کې دروساونو دمداخلو مخه ونيسي اوله بلي خوا پښتتا جلا کړې .ددغي کرنبي په لاس ليک سره دامير او پښتنو تر منځ اختلاف نور هم غښتلی کړې ،لوي افغانستان په يوه وړوکي هيواد بدل کړې.

حقيقت خو دادی چي دديورند دکړنبي په ټاکلو سره دبرتانیا اساسي او سياسي موخه داوه چي دختيخ او سهيلي افغانستان په قبایلي سيمو کي دافغانستان ددولتي اغېزې دشته والي مخنيوی وکړي . ددغي اغېزې دمخنيوي هدف دا نه وچي دورخنيو عادي تبادلې، راشه درشي، سوداگری، ټولنيزو ديني او مذهبي مراسيمو په سرته رسولو کي خنډ وگرځي . خو انگریزانو دا غوښتل چي قبایل دخپل مورني هیواد څخه جلا کړي او پدي توگه دبرتانوي حکومت پر ضد دمقاومت او وسلوالو حملو ځواک کمزوری کړي.

ځکه انگلیسانو پر امیر دخپل سياسي او نظامي فشار دراوړلو تیره څوکه دغه ټکي ته راوگرځول چي دافغانستان څخه دا قبایلي سيمي چي دپرتگیانو په مقابل کي تل بغاوت کوي له خپل مورني هیواد نه غچي کړي، متاسفانه دعبدالرحمن خان دضعيف سياست له مخې ددي کار جوگه هم شول . زمور ټول تاریخ پوهان او څېړونکي په يوه نظر دا څرگنده وي چي امیر عبدالرحمن پر خپل سر دانگریزانو سر ه دا کړنښه لاسلیک کړه . ځکه هيڅ داسي يو سند نسته چي هغه دي ددې ښکارندوي وې چي دديورند دکړنبي دسند په لاس لیک کښي دي دافغان ولس او يا ددوي دنماینده گانو نظر غوښتل سوی وې.

پدې هکله زمور مشهور تاریخ لیکونکی غبار صاحب لیکي : ديورند با شش نفر افسر به کابل رسید مدت اقامت این هیئت در کابل متجاوز از 40 روز طول کشید و مذاکرات غیر دوستانه به سردی و کندی پیش رفت در حالیکه سپاه انگلیس مقابل سرحد افغانستان در حالت تیاری بود . پشنهاد انگلیس اینطور خلاصه میشد : یا بر عهد نامه مرتبه انگلیسي ونقشه مدونه انگلیس امضا گذاشه شود ، ویا مناسبات دولتین منقطع وبه عبارت اصلي جنگ طرفین مشتعل خواهد شد ، شق سوم وجود نداشت، اینجا بود که امیر عبدالرحمن خان در معرض امتحان سختي واقع گردید و در نتیجه نشان داد که او طوریکه مردم افغانستان انتظار داشتند شخصیت آهنین واز خود گذري نیست . امیر در در طی مذاکراتي که با ديورند نمود، ودر افغانستان منتشر نگردید، بلغزید ویکبار دیگر در تاریخ مسؤلیت بزرگی بر دوش گرفت او طبق معمول بدون رای گیری از مردم افغانستان ویا نماینده گان انها وحتي بدون مشوره بامامورین ودربار خود بر این معاهده امضا گذاشت . افغانستان در مسیر تاریخ 688 مخ ، ۵

که څه هم امیر پسله هغه چي معاهده يي لاسلیک کړې وه يوه مشوره تي جرگه چې فرمایشي بڼه يي در لوده راوغوښتل ، ولي دا هغه وخت و چي کار تر کار تیر سوی و . امیر پدغه جرگه کي وينا وکړه دهيواد دشمالی، غربی ، له چین سره شرقي پولي او انگلیسانو سره دهيواد دسهيلي او شرقي پولو ټاکلو په هکله يي تشریفا تي معلومات ورکړل ، هغه وويل ددي لپاره چي په دوستی کي ژوند وکړو لازمه وگڼل سول چي دولتي حدود وټاکو، دا کارمو زما په کور کښي وکړ . که څه هم په همدغه فرمایشي جرگه کي دغبار صاحب په وينا دغونډي دبرخه والو له نامه څخه يوه وينا چي له پخوا نه برابره سوې او لیکل سوې وه دغونډي ديوتن برخوال لخوا امیر ته ورکړه سوه، چي هغه وينا بيا پخپله امیر ولوستل، په دغه وينا کي دامیر دغه کار ته دافغان ولس په گټه ديوه حرکت نوم ورکړه سوی و اودمعاهدي دلاسلیک څخه ننگه سوي وه . همدلته بايد په ډاگه سي چي ددې غونډي برخوال د هیچا لخوا دغي

غونډې ته نه وه ټاکل سوې، دلته هغو کسانو گډون درلود کوم چې له دربار سره په تړاو کې وه او تل ددربار لخوا تشریفاتې غونډوته رابلل کیدل؛ او له بلي خوا د اکرغېر نه لوزنامه لا پخوا لاسلیک سوې وه، که احیا نأ دکوم چا افغانې غیرت په ښور راغلی وای او مخالفت یې ښکاره کړې وای، ددوي مخالفت کوم رول او ارزښت نه درلود. دغونډې دگډون کونکو په هکله تاج التواریخ دلمړې او دوهم ټوک 421 او 422 مخونو ته مراجعه وشې، ٦

داسنادو په مطالعې سره داسې معلومیږي چې عبدالرحمن خان دډیورنډ لاین دکرښې هاخوا پرتو یو شمیر قومونو څخه خفه و او هغه یې یاغیان بلل، دهغه دا شان احساساتي او غیرمسولانه برخورد دډیورنډ دکرښې سره موافقې یو له عمده لاملو څخه گڼلایي سو. سره له دې چې امیر دډیورنډ دکرښې سره دواړو خواو ته دپرتو قومونو مخالفت دسر په سترگو ولید مگر دغه مخالفت او مقاومت ته یې کوم ارزښت ور نکړ؛ ځکه چې هغه ته دخپلې واکمنۍ مسله تر هر څه زیات ارزښت لرونکې وه؛ دحیرانتیا ځای دا دی چې امیر پخپله دبرتانوي هند له وایسرانه غوښتنه کړې وه چې هغه عالي جناب دي په خپله خوښه په نقشه کې هغه ځایونه اوسیمي په نښه کړي چې ضرورت ورته لري. پدې اړه امیر پخپل ژوند لیک کښې داسې لیکي: ((از فرمان فرما خواهش نمودم نقشه به جهت من بفرستد، وخطوط سرحدی را بطوریکه خودشان میخواهند معین نمایند روی نقشه مذکور تخمینا مشخص کنند تا بدانم کدام نقاط یاغیستان را خیال دارند تحت نفوذ ودر حیطه اقتدار خود بیاورید.)) تاج التواریخ، امیر عبدالرحمن خان جلد اول ودوم 417 مخ، ٧ که دا تړون دچوکۍ دساتلو، دډار یا ځینې قومونو څخه دخوابدۍ او یا بل کوم دلیل پر اساس لاسلیک سوې دی. دا ((112)) کاله کیږي چې ددې سیاسي تیروتنې او خطا په وینو لړلۍ دروند پېتۍ ټول افغانان او دکرښې هاخوا پراته قومونه پر اوږو وږي. دا سل کاله تیر سوه خودا دناسور زخم جوړ نه سو.

دکرښې هاخوا پرتو قومونو ته دډیورنډ کرښه هیڅکله دزغم او منلو وړنه وه. مولوي محمد ظاهر شاه وزیر پخپل اثر کې لیکي: دډیورنډ دکرښې دنه منلو په خاطر دوزیرستان څخه یوه (570) کسيزه ډله دملا پیوند، مولانا همز الله خان او قاضي حاجي محمد په مشرۍ چې څو تنه ښځې هم پکښې شاملې وې دجرگې په ډول حتی دننواټي په توگه کابل ته ولاړه چې هلته دامیر سره دډیورنډ دکرښې په اړه خبرې وکړې، او نوموړۍ لدې لارې نه بیرته راوگرځوي اود پرنگیانو دظلمونو ناروا حال ورته بیا کړي، لیکن جرگه په نهیلۍ او ناکامۍ بیرته راوگرځیده او امیر ورسره دلیدني کتنې وخت ونه موند.

کله چې جرگه بیرته تش لاس راوگرځیده نو دوزیرو او مسیدو قومي مشرانو په جرگه کې پرېکړه وکړه چې دکرښې دساتلو او بی ارزښته گڼلو په مقصد به پښتانه پر پرنگیانو باندي مرگوني گذارونه کوي، لومړۍ حمله یې پر واڼه باندي وکړه او په دي حمله کې یې 1763 تنه انگلیسان ووژل. دخپلواکۍ جگړې، مولوي ظاهر شاه وزیر 22-21-

عبدالرحمن خان په خپلو خاطراتو کې اعتراف کوي چې پښتانه د ډیورنډ د کرښې د لاس لیک پر خلاف مقاومت کوي، هغه لیکې: ((اگر چه لر دلنسدون در ماه جون 1894م وقتي که از هندوستان حرکت مینمود، نطقي نموده از قراریکه شنیده ام اظهار داشت که این قرارداد به جهت این داده شده است که طوایف سرحدی دیگر اسباب زحمت دولت هند برتانوی نشوند، ولیبر خلاف اظهارات او بر طبق اظهارات من جنگ چترالوجنگ باجوروجنگ ملاکندوجنگ وزیري وجنگ افرېدي تماماً بعد از تاریخ مذکور با همین طوایف سرحدی که در حوزه اقتدار دولت انگلیس آمده بودند حادث گردیده، چرا که آنها دیگر امیدی نداشتند که تحت حکومت حکمران مسلمانان در آیند و نمی خواهند مطیع حکمرانی انگلیس ها بود باشد.

یو تاریخ واقیعت چې لوستونکی یې د افغانستان د سرحدونو د ټاکلو، یا دروسانو او انگلیسانو سره د سیاسي چال چلند په هکله د عبدالرحمن خان خاطرات مطالعه کړي لیدل کېږي چې امیر دقوي او غښتلي عزم خاوند نه و، هغه افغاني شهامت اوملي غرور دخپل واک او په خپل قلمرو کېني که څه هم کوچنې وي دارامي دساتلو پلوی و، هغه دهغه ځایه بیزاره و چې له مرکز نه لیري پروت و او باهلته خلکو د مرکزی حکومت په مقابل کېني بغاوت کاوه، سره له دې چې دامیر په مقابل کېني په ټولو بغاوتو کېني د بهرنیو هیوادو لکه دروسي امپراتوري او انگریزانو لاس و. عبدالرحمن خان پخپلو خاطراتو کېني زما دخبري سپیناوي داسي کوي، هغه لیکې: ((... درباب ولایت داخان که جز مملکت من گردیده بود قراردادم که تحت محافظت دولت انگلیس باشد، چراکه ولایت مذکور از کابل بسیار دور واز مملکت من فرد افتاده بود واز این جهت خیلی مشکل بود که ولایت مذکور را به خوبی مستحکم نمایم)).

تاج التواریخ، امیر عبدالرحمن خان جلد اول و دوم 420 مخ ۹

انگریزانو د ا ولس هیڅ وخت پر ارامه ندي پرې ایښی تل یې په یوه او بله بهانه هلته پوځونه ځای پر ځای کړي د پښتنو او بلوڅو قومونو د قوت او غرور د ماتولو هڅه یې کړې ده. دهندي برتانیا د بهرنیو چارو مرستیال وزیر ((دینس بری)) په سیمه کېني د انگلیسي استعمارگرو د سیاست څخه د 1923 زکال د مارچ په پنځمه نیټه دیوي وینا په ترڅ کې دهند پر ثابته او نه بد لېدونکې څارنه باندي ټینگار وکړ او ویي ویل: ((هغه څه چې هند یې لري باید پخپله دهند په لاس کې وي)). ده عقیده لرله چې دابه له خطر ډک کاروي که قبایل ((په خپلو ناوړه پخلنځیو کې آزاد پرېښودل سي او مور ته نایابه ستونزي را پخي کړي)). شلمې پېړۍ تر نیمایي د افغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ لودویک اډامیک لیکنه، د ډاکټر نثار احمد ژباړه 172 مخ، ۱۰

دینس بری غوښتل چې د مسودو قوم په زور تر کنټرول لاندې راولي اودا خبره یې په جار کوله. د 1922 زکال په دسمبر او د 1923 زکال په جنوري کې هندي پوځونو پر مسودو خورا کلکي حملې وکړې، پر سرحد باندي داسي ستر هوایي عملیات هیڅکله هم نه وه سوي. ددغي هوایي حملې په پایله کې 20 نفره په شهادت ورسیدل، 30 تنه زخمی سول او تر دو زرو زیات حیوانات له منځه ولاړل. داچې د پرنګیانودا وحشانه حمله د قومونو د کلک غبرگون

سره مخامخ سول او پرنګيان دېته اړسوه چې دا حمله يوه تيرورتنه او سهوه وبولي، د قومونو څخه بڅښه وغواړي او دوي ته اړول سوي تاوان ورکړي، پخپله دانګريزانو دويړي او ډار ښه بيلګه ده.

دانګريزانو دا حمله 1923ز کال د جنوري په (31 مه) د افغانستان د حکومت لخوا په رسمي بڼه په کلکه وغندل سوه او دا عمل يې د 1921ز کال دانګليس_افغان د تړون پر (11مه) ماده او هغه ليک باندي ښکاره تيري وباله کوم چې سرهنري، د دي تړون ديوي برخي په توګه ليکلي و.

دا ډول مخالفتونو دهند تر آزادي او پاکستان تر زيږېدو پوري په خپل ټول قوت او شدت دوام درلود. کله چې برتانوي هندي دو برخو پاکستان او هندوستان ويشل کيده انگليسانو په عجيبو او غريبو مهارتو، بهانو وکولاي شول چې په افغانستان کي دهغه وخت د حاکم دولت له بي غوري نه د ډيورنډ د کرښي ها خوا پرتو قومونو سرنويشت په نامعلومه حالت کې پاته سو. د ډيورنډ د کرښي سهيلي او ختيځ پلو ته د پرتو د پښتنو او بلوڅو مشرانو قومونو د خپل سرنويشت د ټاکلو په لار کښي په کلونو کلونو زندانونه او تبعيدونه گاللي دي او د خپل قوم د آزادي بيرغ يې اوچت ساتلي دي.

کوم وخت چې دهند واي سرا ((لاردمونت بټن)) دهند د وېشلو پلان خپور کړ دهغو سيمو په اړوند چې دانګليسانو تر مستقيمي ولکې لاندي وې څه نه وو ويل سوي. کله چې د افغانانو لخوا دغه مسله او د سرحد دخلکو غوښتنه پرنګيانو ته وړاندي سوه، د برتانيا حکومت داسي وښودل چې گواکي اوس ناوخته دي، ځکه دهند دويش مسله د برتانيا له پارلمان څخه تيره سوې ده، دغه موضوع به ريفرنډم ته وړاندي کړو. د 1947ز کال داگست په 15 ورځ دهند له ويش څخه وروسته د دو هيوادو جوړېدل، هند او پاکستان اعلان سول او د سرحدي خلکو د سرنويشت د ټاکلو لپاره د ريفرنډم اعلان وسو.

دغه ريفرنډم 1947م کال د جولاي دمياشتي پيل او لس ورځې يې دوام درلود، دانګريزانو لخوا په ډيره ځاينانه توګه پلي سو يعني لومړي خو سرحدي خلکو ته دوه انتخابه وه پاکستان او که هند، له چاسره غواړي يو ځاي سي؟ بله لار نه وه پرېښودل سوي چې انتخاب يې کړي، پداسي حال کي چې بايد هر ورو د افغانستان نوم هم بايد هلته ذکر سوي واي، ځکه دا سيمي له افغانستان څخه هغه وخت جلاسوي وې چې دغو هيوادو وجود نه درلود، نو د کوم قانون، انصاف او منطقو له مخي پښتنو او بلوڅو ته وويل سوه چې دهند او پاکستان په منځ کي يو انتخاب کړي؛ بله دا چې د دغه ريفرنډم په ځاينانه مفهوم د سيمي سياسي گوندونو، د قومونو مشران لا له پخوا پوه شوي وه ځکه يې د ريفرنډم سره پرېکړون اعلان کړه. انګريزانو دلته هم د مذهب څخه ناوړه استفاده وکړه او د پاکستان په پلوې درايو ورکولو صنوق وبغل ته يې د مسلمانانو مقدس کتاب قران کريم کښېښود او همدا شان دولتي ټولودولتي مامورينو او دوسله والو قواو مربوط کسانو د انګريزانو په دستور هغه صندوق ته رايه واچول کوم چې وبغل ته يې دا

مقدس کتاب پروت و ،دريفرنډم پايلي چي هر ډول وې دافغانانو اودکړني هاخوا ټولو پرتو قومونو دقبول وړ ونه گړخېډي او هغوي ددغو پايلوسره ورسر غوڅ مخالفت اعلان کړ .

دپښتنو ستر مشر خان عبدالغفار خان د1967زکال دسپتامبر په لومړۍ نيټه دپښتونستان دورځي په مناسبت په يوه وينا کي وويل : فيلډ مارشال ايوب خان ادعا لري چي دپاکستان له جوړېدو مخکي په شمالي صوبه سرحد کي ريفرنډوم وشو .زه دا په کلکه ردوم . لومړۍ ،دريفرنډم ناروالوبه دبرتانیا دحکومت له لوري په هغو مسئلو باندې پيل شو چي زموږ ددلچسپۍ وړ نه دي .

دوهم : هغه دمحدودو رايو پر اساس و،يعني يوازي دصوبه سرحد په اداري ساحو پوري منحصر و،چې په سلو کې نه څلويښت دهغو سيمو اوسېدونکو په دغه په اصطلاح ريفرنډم کې برخه واخيسته دازاد سرحد اوبلنچستان په سيمو کې اصلاً په ريفرنډم څوک خبر شوې هم نه دي .

دريفرنډم پايلي داسي وې:

دصوبه سرحد ټولي رايي 572798

دپاکستان دالحاق په گټه 289244 رايي

دهند دالحاق په گټه 2874 رايي

دټولورايي ورکونکو شمير 292118

دنه گډون کوونکو شمير 280680

يعني دصوبه سرحد دخلکو له جملې نه هم په سلو کې يو پنځوس کسانو په ريفرنډم کي برخه اخيستي وه .مروپ

فضل الرحمن ،په افغانستان کې دکمونيزم ظهور او تکامل 273مخ . ۱۱

دريم : پر رايو ورکولو باندې څارني او لار ښوونې هيڅ وجود نه درلود .

څلرم : په راي ورکولو کي زياته لاس وهنه وشوه .

پنځم : په راي ورکولو کښي زياتو پښتنو برخه نه وه اخيستي .

افغانستان هم په خپل وار سره دانگريزانو لخوا اعلان سوې ټول پوښتنه يوه غولونکې کړنه وبلل او هغه يي په کلکه

وغندل . دريفرنډم په هکله يي دټولو افغانانو نيوکي او غبرگونونه د((لاردمونټپاټن)) تر غورو وړ ورسولې ، مگر

پرنگيانو دافغان ولس پر ټولو غوښتنو سترگي پټي کړې .

انگلیسانو په دغه سیمه کې دخپل سیاسي، نظامي واک او نفوذ دساتلو په منظور همیشه تلنښ کاوه چې دافغاني پاچاهانو سره نیک روابط او ښې اړیکې ولري، پدې منظور یې دلاندي دريو میتودونو په پلي کولو سره دافغانستان په اړوند سیاست پر مخ بیوه:

اول : هرکال دمعینو مالي مرستو تر سره کول

دوهم : دافغانستان دبهرنی سیاست واک پلاس کې درلودل، یعنی که به افغانانو انگریزانو ته ماته هم ورکړه متاسفانه دوي تل توانېدلي دي چې په افغانستان کې داسې څوک د سیاسي واک پرگدی کښېنوي کوم چې دهغه دحاکمیت په وخت کې دافغانستان دبهرنیو اړیکو دتینگولو صلاحیت تر ډیره دبرتانویانو پلاس کې و.

دریم : افغانستان ته پر ټولو وارداتو، په ځانگړې توگه دهغو وسلو پر راوړلوکوم چې دبرتانوي هند له لاري افغانستان ته راوړل کېده ثابت کنترول . دا هغه دري اصله وه کوم چې پرنگیانو دافغانستان سره په اړیکو کې تل په نظر کې نیول.

دانگلیسانو داسیاست دامانالله خان تر واکدارۍ دوام در لود . خو دغه حالت دامان الله خان لپاره دزغم او منلو وړ نه و ځکه یې پرېکړه وکړه چې هیواد په کامله توگه دانگریزانو دسیاسي او نظامي استعمار له منگلوڅخه خلاص کړي.

اوس دغه ټکي ته یوه لنډه کتنه کوو چې دا سند دنړیوالو نورمونو پر اساس څومره داعتبار وړ یو سند دی:

الف : دا سند یوازي او یوازي دیوه شخص لخوا لاسلیک سوی دی . هغه څوک چې دا سند یې دخپل ولس دارادي خلاف امضاکړی و مړ سو . دنړیوالو قبول سو قوانینو پر اساس ددولت نوی واکدار دا حق لري چې زاړه تړونونه بي اعتباره اعلان کړي، داسان مثالونه دبشر په تاریخ کې په لسهاو لیدل کیدای سي . څنگه دا قبوله سي چې دبرتانوي هندسره لاس لیک سوی سند دي هرو مرو تر کومه چې دپاکستاني چارواکو زړه غواړي اعتبار ولري؟

دهغه تر استعمارلاندي هیواد او س اثار هم نشته، منطقي به وي؟ هغه دولتي جوړښت چې اوس دمخکې دکړې په حدودکې هیڅ وجود نلري، لوزنامي دې پر افغان ولس وتپل شي.

ددې ناندريزي کرنبي دلاسلېک له ورځي څخه راپدې خوا دنړۍ دمختلفو پوهانو لخواگن شمير څېړني تر سره سويدي، دداسي څېړونکو غوڅ اکثریت په خپلو تحقيقاتي مقالو او ليکنو کېني ددې توري کرنبي دنالقانونيت ثبوت واضح څرگندکړ یدی . دداسي څېړنو په ډله کې د هولديچ (1910 -- 1901) او بارتن (1939) څېړني ډيري مهمي او دژور غور او تحقيق وړ دي چې د ((لويي دوپري)) په کتاب، ((افغانستان)) کې يې بشپړه يادونه سوې ده.

((اولف کيرو)) چې دهغه کتاب، ((پتهان)) له دوه مخۍ، ریا او دروغو نه ډک دی، ولي په وروستۍ برخه کې يې هڅه کړې چې رښتيا ووايي، هغه ليکي ((... دا رښتياده چې پدې تړون کې کرنبي ته دهندوستان پوله نه ده ويل سوي، مگر دامير دډومينيون کرنه ده چې دهغي شاته به هيڅ لورۍ دلاس وهني حق نه لري)).

فريزرتايتلر په خپل ((افغانستان)) نومي کتاب کې پدې هکله يادونه کوي چې ((دډيورنډ کرنه له ايتنو گرافي، ستراتيژي او جغرافيايي نظره بي منطقه کرنه ده . هغه داباسين داوبه خور اساسي کاسه پرې کوي، يوملت په دوو برخو ويشي او حتي قومونه سره بېلوي)).

دپېښور پوهنتون دمنځنۍ اسيا دڅېړنو مشر ډاکتر عظمت حيات خان د((ډيورنډ لاین)) په نامه کتاب کې ليکي چې: ((...دافغانانو ادعاوي پر دې فرضيه ولاړي دي چې پښتانه له دوي سره قومي، ژبني، ديني، دوديزي، تاريخي او جغرافيايي رېښې لري. دهغوي بنسټيزه ادعا داده چې په افغانستان باندي دډيورنډ تړون په زوره تحميل سوي، او امير عبدالرحمن خان په داسي حال کې له انگریزانو سره پدې اړه خبري کولې چې له کورنيو او بهرنيو فشارونو سره مخامخ و. ځکه نو دا کرنه دهغه تړون پر بنا بي اتباره ده . ډاکتر حيات خان بل ځاي راوړي چې دويانا دکنوانسيون ((دوه پنځوسمه ماده)) تصريح کوي ((يو تړون که چيري دنړيوال قانون پر خلاف په زور او يا دزور په گواښ تر لاسه سوي وي، د اتبار وړ نه دی، له نړيوال قانون سره سم په عمومي توگه اقتصادي او سياسي فشار د((زور)) دتوکي په مفهوم کې شامل دی. نو له دي کبله د افغاني او افغان پلوه سرچينو لخوا دډيورنډ تړون بې اعتبار بلل سويدي.

يو برازيلی سیاست پوه پوهاند ايكولي (Accioly) پخپل يو ليکل سوي اثر دبين المللي قانون نومي کتاب کېني راوړي ((نوي ملکونه نوي شخصيتونه لري، پخواني تړونونه له هغو سره ندي لاسليک سوي . يو بل عالم انزيلاتي (Anzilotti) ليکي بين المللي تړونونه مشخص خصوصيتونه دي چې له يوه نه بل ته انتقال کيداي نسي . که چيري يو ملک دبل ملک لخوا ونيول سي پر لومړي ملک باندي تړونونه تحميل کيداي نسي . پوهاند فرانکويس (Francois) دهالنډ دهاک نړيوال قانون پوه وايي : هغه حقوق او وجايب چې دداسي تړون پر اساس منځته راغلي وي بل ميراثي ملک ته په وراثت نه رسېږي . کاوليري (Cavalieri) پدې عقیده دی چې داصولو له مخي که پخوانۍ دولت له منځه ولاړ سي دهغه وجايب او حقوق هم ورسره له منځه ځي . او کله چې يوه برخه له يو ملک نه بيله سي دا برخه بايد په آزاد ډول دخپلو تړونونو په باب خبري وکړي . عبدالرحمن پژواک د((خپل پښتونستان)) دکتاب 48 مخ . ۱۲

ځکه خو دسرحدی ایالت والی کمانډر خلیل الرحمن پر دغه تاریخي واقعیت باندي په اعتراف سره ژورنالستانواو دپژواک خبري اژانس سره په یوه مرکه کې وویل چې دډیورنډ دکرښي وخت څه موده وړاندي پوره سویدی، پاکستان بایدله افغانستان سره پدې اړه له سره لوظنامه وکړي. پدې هکله دپژواک خبري اژانس دروان 1384هجري شمسي کال دتلي په څلورمه نیټه دپاکستان دکورنیو چارو دپخواني وزیر نصرالله بابر سره په مرکه کې پوښتنه وکړه. نصرالله بابر په ځواب کې داسي وایي: لومړۍ باید درته ووايم چې دډیورنډ دکرښي لوظنامه مور دخپل حکومت پر مهال په 1967زکال کې له سردارمحمد داودخان سره تازه کړې ده چې دهغه دلاسلېک سره موجوده ده، په دې لوظنامه کې کښي ویل سوي ووچي ((دډیورنډلاین مسله دي د اوس لپاره همداسي پاته وي څنگه چې اوس ده))، او پکې وخت نه ووتاکل سوی. دا ښاغلی جنرال په قهریږي او خپلو خبرو ته ادامه ورکوي وایي: ((زموږ نااهله مشران په داسي بیانونو سره ددواړو هیوادونو او ولسو نو تر منځ تاو تریخوالی ډیره وي)). دخندا وړ خو داده چې بابر دغه اوسني حالت، دافغانستان او پاکستان روابطوته ولي دځان په گټه ددوستانه اړیکو نوم ورکوي، متل دی وایي ((شل یې مړه کړه دی یې لا بدې نه بولي))، دا اته پنځوس کاله دوي دخپلي دښمنۍ او تاریخي عقدو دسرته رسولو په خاطر افغان ولس ته دسر په کاسه کې اوبه ورکړي او دکرښي هاخوا قومو سره یې چې څومره اړین بللې ناروا او تادا کړې ده. ولي متاسفانه په زیاته سپین سترگی جنرال بابر داټول دوستانه لورې یې بولي دغو مناسباتواو اړیکو ته چې هره ورځ سړي وژونکی او ډارچوونکې رالیږي اویا له هغوي نه په یوه او بل نامه ملاتړ کوي دوستي وایي.

زما لپاره دا جواب که څه هم یو وزیر ویلی دزیات اهمیت وړ دی. لومړۍ ښاغلی بابر دپاکستان دیوه جگپوړي پخوا نی چارواکي په توگه چې په افغانستان کې دخپل بل سیال حمیدگل پشان دشرارت او فساد اچولو او زموږ په هیواد کې دکورنی جگړې داور دلمبو دپیل او تازه ساتلو یو له اصلي عامیلینو او علاقمندانوڅخه دی دا اعتراف کوي چې دا کرښه ده، نه دسرحدونو تعیین. او دوهم داچې داجناب قانع دی چې ددغي لعنتي کرښي پر سر دلاسلېک سوي سند داعتبار موده رښتیا هم دولس کاله پخوا تیره سوې ده. اودبله پلوه دټولو افغانانو پام دغه ټکې ته را اړه وم چې دښاغلی وایي مور دډیورنډ دکرښي دسرنوښت په هکله له محمد داودخان سره خبري کړي، یوسند دهغه په لاسلیک تروت دی چې دډیورنډ دکرښي دبرخه لیک په هکله لیکلې چې ((دډیورنډلاین مسله دي د اوس لپاره همداسي پاته وي څنگه چې اوس ده)) دلته یوه ټکي ته غواړم ددرنو هیواد والو پاملرنه راوگرځوم چې دډیورنډ کرښي لوظنامي ته دا دسلو کالو داعتبار موده چاورکړه؟ او دکوم نړیوال حقوقي منل سوو قوانینو پر بنیاد دا خبره کیږي؟ پدغه سند کې داعتبار نیټه نه ده ټاکل سوي، دا یوه خیالي افسانه ده. متاسفانه له هغه وخت نه راپدې خوا زموږ دهیواد ټولو واکدارانو له یوه مخي (ټولو) کله نا کله دپښتونستان دسیاسي مسلي دحل خبره کړې ده ولي کله چې دبهرنیو زبرځواکونولخوا چې ددغي مسلي په دغه شان پاته کیدو کې یې گټي نغښتي وې غاښ چېچنه احساس کړې ده ډیر زریه خاص سیاسي مهارت تر دغه مسلي تیر سوې دي، ځکه په مرموز تبلیغ دخلکو تر غوږ داورسېدلې وه چې دا سند گویاسل کال داعتبار معیاد لري؛ په رښتیا سره هیڅ یوه پاچا او جمهور رئیس ددغي مسلي داساسي حل په منظور دنړیوالو پاملرنه نه ده راجلب کړې او نه یې ددغي مسلي دنړیوال کیدو لپاره

هاند او تلابن کړی دی . المانیان چې دخپل هیواد او المانیانو د ویش سره مخالف وه دواړو خواوو ولسونومبارزه کړي او د فدرالي المان حکومت چې د المان پر زیاته خاوره یې حاکمیت درلود خپله ملي او دولتي دنده بلل په هر شکل چې کیږي باید دواړه المانه سره یو ځای شي چې داسې هم وشوه ، د ویتنام ، یمن بیلگې باید د ټولو په یاد وي .

ب : د مرحوم داودخان سره دا سند چې ((دا خبره دي اوس پر خپل ځای پاته وي)) ، زمور د هیواد په مطبوعاتو کې هیڅ کله نه ده راڅرگنده سوې ، زه پدې باور یم چې دابه هم یوه معامله او په مرحوم داودخان تور لگول وي ، په هر حال که رښتیا مرحوم داودخان داسې یوه لیکنه چې هغه د معاهدې بڼه نلري لیکلې وي او د جنرال بابر په وینا یو لیک دي نو دا لیک ته معاهده نسو ویلای اونه هم دا کوم سند کیدای سي ځکه داودخان دي اوس خدای وبخښي هغه مړ سو دمړو خبرې دمړو سره ولاړې . اوکه پاکستان داسند په هغه ډول چې موجود دی ټکي په ټکي په مطبوعاتو کې خپورکړې په هغه صورت کې به دسند پر مخ خبرې معلومداره او حرگندي پیل شي . او بل بابر خپله وایي چې مرحوم داود خان ولیکل چې ((دا خبره دي اوس پر خپل ځای پاته وي)) دا پدې معنا نده چې بیا سل کاله ددې تاریخې لانجې په هکله څوک څه نسي ویلای .

د بابر خبرې هغه تاریخي او ژوندی سند دی چې اوس باید ددغه لعنتي کرښې سرنوشت د تل لپاره دنړیوالو په مرسته او دهغوي د سیاسي مداخلو ، دملگرو ملتودسازمان او امنیت شورا دلاري لکه څنگه چې نوري نړیوالې دا شان خپل منځي لانجې حل کړيدي دحل لاره ولټول سي . دامسله اوس اوس دافغانستان او نړۍ پدغو شرایطو کېښي دزور او جگړې له لاري نشي حل کیدای ، دحل یوازنی لار یې دنړیوالو سازمانو په مرسته دسیاسي حل لاري چاري لټول دي . د طالبانو د واکمنۍ پر مهال هم د پاکستان د کورنیو چارو وزیر معین الدین حیدر افغانستان ته له دوو اجنډاوو سره لاړ چې یوه یې د افغانستان او پاکستان ترمنځ یو بل ته د مطلوبه جنایتکارانو د سپارلو تړون او بله اجنډا د ډیورنډ کرښې په اړه د تړون لاسلیکول و خو طالبانو لومړۍ خبره ورسره ومنله او ډیورنډ لاین په اړه یې له تړون کولو انکار وکړ . BBC 2006.04.06 ، ۱۳

که تاریخي حقیقتونو ته وکتل شي نو ډیورنډ کرښه د دواړو هېوادو ترمنځ اساسي لانجه ده چې ورڅخه د پاکستان او افغانستان اوسني حکومتونه هم سترگې نه پټوي خو د دغې لانجې چینل یې د نورو موضوعاتو په لور بدل کړی دی . پاکستان هر وخت له کوچني امکان څخه هم استفاده کړې چې تر امیر عبدالرحمن خان وروسته دپاکستان له حکومت سره د ډیورنډ کرښې په هکله کوم تړون امضاً کړې ، له نیکه مرغه دوي ونشوه کولای داسې سند تر لاسه کړې . د ځینو رپوټونو ترمنځه پاکستان ان د ډاکټر نجیب الله سره د ډیورنډ کرښې په اړه د معاملې هڅه وکړه خو بریالی نه شو . BBC 2006.04.06 ، ۱۴ غواړم لومړۍ دافغانستان ولسمشر ، دولتي چارواکو او په ځانگړې توگه دبهرنیو چارو له وزیرنه دافغانانو دا پوښتنه یو ځل بیا تکرار کړم ، چې که چیرې مرحوم داودخان داسې یو لیک پاکستاني چارواکو ته لیرلۍ وي ددغه لیک دڅرنگوالي په هکله باید دبهرنیو چارو دوزارت لخوا ژر تر ژره دافغانانوو نړیوالودخبر تیا او پوهاوي لپاره مفصل معلومات خپور سي . دوهم : دپاکستان دکورنیو چارو دپخواني وزیر او

دسرحدې صوبي دچارواکي دخبرو په هکله چي هوايي او ساده نه وې ، ولي تر اوسه دولتي چارواکي چوپه خوله پاته دي ؟؟؟ دولت اخلاقي او رسمي مکلفيت درلود دداسي ملي او دو هيوادو تر منځ لانجمني مسلي په هکله چي تر يوي پيرۍ زيات وخت يي افغان وسل او تر کرښي هاخوا پښتانه او بلوڅ قومونه رېرولي دي بايد رسمي غبرگون يې ډير ژر اعلان کړۍ واي . هر ډول چوپه خوله پاته کيدل دمسلې دحل سره نه داچې مرسته نسي کولاي ، بلکه دامسله نوره هم لانجمنه او دکړ کېچ ولور ته کشوي . د دواړو هېوادونو ترمنځ د اړيکو يا جگړې لوی لامل د ډيورنډ کرښه ده چې د افغانستان اوسنی حکومت يې په اړه په ډانگ پيلې خبره نه کوي او پاکستان بيا د داسې هڅې کوي چې دغه کشاله په رسمي توگه راپورته نه شي دواړه هېوادونه په دې اړه خپلې اندېښنې په زړه کې ساتي خو د يوېل د تنگولو لپاره نور موضوعات لکه پر پوله باندې د مشکوکو جنگياليو اوړپدل راوړپدل راپورته کوي او دا هغه څه دي چې د دواړو هېوادو ترمنځ يې په اړيکو کې لويه ستونځه رامنځ ته کړې ده .

ت : امير عبدالرحمن خان په خپله هم دخپلي تير وتني په پوهېدو سره په وار وار پدي خبره ټينگار کړۍ دی چې دا ليکه نړيواله پوله نه ده ، بلکه ددواړودولتونو (افغانستان اوبرتانوي هند) داغېزې دسيمې دټاکلو لپاره کښل سوې ده .

ډاکتر حسن کاکړ زموږ پياوړي تاريخ پوه په مستندو شواهدو سره دا حقيقت څرگند کړۍ دی چې حتي پخپله ډيورنډهم له هندوستان سره دافغاني سيمو دتړلوخيال نه لاره بلکي غوښتل يې چې هغه يې داغېزې سيمه وي .

برتانوي معاصر تاريخ پوه ((پرسي سيکس)) دخپل کتاب په 219 مخ کي چې په 1926 زکال کي يې ليکلۍ دی وايي : انگرېزي دپلومات ډيورنډ داسي وړانديز نه وکړۍ چې گوندي دهندوستان اداري پوله وړاندي وغځوي ، بلکي داکار يي تنها دسياسي کنترول موندلولپاره کړۍ و .

ث : دډيورنډ کرښه دپولي تړون نه و او نه هم دی ، په ټولو اسنادو کي دکرښي په نامه نومول سوې ده .

ج : دبرتانوي هند په ړنگېدو سره نوريه دنيا کي دبرتانوي هند په نامه کومه دحقوقي صلاحيت لرونکې اداره اويا هيوادپاته نشو ، او نه هم دهنداو پاکستان دويش او جوړېدو په سند کښي دبرتانويانو لخوا ليکل سوي دي چې له افغانستان څخه دډيورنډ دمنحوسي کرښي په وسيله جلا سوې سيمي به له انگليسي پلار او هندي مور نه زېږېدلې پاکستان پوري اړه و لري ؛ او دبرتانوي هند دټول نړېوالو تړونونو وارث پاکستان دی . دغه تړون دهېڅ نړېوال قانون له مخي پاکستان ته په ميراث نسي رسيداي ؛ که پاکستاني مارشالان ، ميجران ، جنرالان او ديو شمير افغان دښمنه گوندونو رهبران زيات نه خفه کيږي ، دا تر لمر روښانه او څرگند حقيقت دي ومنې چې دا بي پلاره او بي موره وطن يعني پاکستان دا دنړۍ دزير ځواکو نوکر هيوادپرنګي استعمارگر او زېښناگر قدرت دافغاني او هندي ولس سره دخپلي دښمنۍ دتر سره کولو او دخپلو هغو نوکرانو لپاره چې په سووکلونو ددوي پلار او نيکه دانگرېزانو په چوپړ کي وه خوشحالی ، په هند ، افغانستان او سيمه کښي دنوروملکونو پر خلاف دخپلو شومو او ځېښونکو موخودسترته

رسولو په منظور د هندوستان او افغانستان له پاكي خاوري څخه د ټوټو په غچي كولو جوړ كړ . په همدې اساس دا خبر رښتيا ده چي پاکستان يو بې ريښې او بې تاريخه هيواد دى .

ح : داسي اسناد اوبيلگې نسته چي برتانوي منابعو دي د ډيورنډ كرنښه دنړيواله معاهدي په توگه منلې وي

خ : تر امير عبدالرحمن خان راوړوسته دافغانستان په تاريخ كښي تر اوسه پوري هيڅ حكومت د ډيورنډ كرنښه په رسميت نه ده پېرندلې ، داچې ددغي تاريخي لانجې او لاینحله مسألې دحل لاري يي ولې ندي لټولي ، فكر كوم دوي هم د عبدالرحمن خان په څير ولي په اوسنيو شرايطو كښي دخپل قدرت دټينگولو اوكله ناكله دنړيوالو دپام اژوني لپاره يوې خوا او بلي خوا كوم څه ويلې دي . مگر دحل اساسي لاره يي نده لټولي .

دپخوانيو حكومتونو داډول بي مسؤليتته كړنو څخه همد اوس د ډيورنډ د كرنښي دعادلانه حل دښمنان د دروغجنو دلایلو او تهمتو په وژاندي كولو سره غواړي دپاکستان په گټه خپل تاريخي رسالت تر سره كړي ، كه نور هيڅ نه وې دغه ډله ښاغلي ليكوال نه غواړي پاکستان ته دتلو لار دځان پر مخ بنده كړي ، داسي وطنپرستانو تل هيواد نى او ولسي گټي په دروغجنو شواهدو او دلایلو تر ځاني گټو قربان كړيدي ، داډول ليكوال اوس ورځ په ورځ په بهر كې زياتيږي . فكر كوم يو ځل بيا په هيواد كې دپاکستان دغښتلې نفوذ ته سترگي په لار دي ، له وحمله هم داشان دپاکستان په گټه ليكني كوي . ځيني خولا په افغانستان كې د اوسنيو ناراميو ، تراو ځانوژنو بي امنيتيو عمده لامل پاکستان گڼل گناه بولي .

څ : كله چي په 1947 زكال دنړيوالي دوهمي جگړي په پايلو كي انگرېزان مجبور سول چي دهند په لويه قاره كي نور خپل سياسي او نظامي شتون ته دپاي ټكي كښېږدي ، دوه هيوادونه (هندوستان او پاکستان) چي اساس يي دمذهب اختلاف جوړاوه دنړۍ په نقشه كي نوي منځته راغلل .

اما دافغانستان څخه په زور دجلا سوو قومونوبرخليك همدا شان نامعلومه پاته شو . داكار دافغان ولس لپاره دمئلو وړ نه و ، په همدې اساس د1949 دجولاي دمياشتې په 26 نيټي جوړي سو لويي جرگې كښي چي په كابل كي جوړه سوه د برتانيا سره يې ټولي سرحدي موافقي بي اعتباره وبللې ، او پرېكړه يي وكړه چي هندوستان ته دخپلواكي له سپارلوسره سم دبرتانيا او افغانستان تر منځ د1921 زكال تړون منسوخ دى . حكومت ته لارښوونه وسوه چي په نړيواله كچه ددې موضوع دخپرنې او سپيناوي په لټه كي سي چي ايا په قانوني بنيادونو دهندوستان دويش په پايله كي پاکستان دبرتانيې حقوقي وارث گڼل كيداى سي او كه نه ؟ . له بدمرغه حكومت لكه دتل پشان ددغي لويي جرگي دپرېكړو په عملي كولو كي لټي وكړه ، دبهرنيو زبرځواكو پر هداياتو يي غوړ كښېښود او دپشتنواو بلوڅو دبرخه ليك ټاكلومسله يې پرخپل ځاي پرېښودل ، يوازي دپښتونستان دورځې په جشن نيولو او په راډيو كښي دپښتونستان په نامه دځانگړې پروگرام په خپرولو يي دكرښي دواړوخواو پښتانه غولولې دي .

دټولو اسنادو له مطالعي څخه څرگندېږي چې انگریزانو نشو کولای او یایي نه غوښتل افغانستان ته د ډیورنډ د کرښې په هکله د قناعت وړ ځواب ورکړي نو به یې په یوه او بله بهانه موضوع ځنډول.

ددې ټکي په ډاگیز کیدوسره چې د ډیورنډ د کرښې د مسلې دحل لپاره دافغانستان دولتي چارواکو زښت زیات تاریخي امکانات لکه د کرښې هاخوا پرتو قومونو په لاسها و ځله ښورښونه، دتزاری روسي، او بیا راوروسته دشوروي روسې او انگلستان تر منځ دا اختلافاتو مهال، لومړۍ او دوهمه نړیوالې جگړې، دهند دلويي وچي ویش، دبنگله دیش دآزادۍ وخت او داسي نور فرصتونه دخپل واک او اقتدار دساتلو لپاره دلاسه ورکړي دي، غواړم څرگنده کړم چې نه دپاکستان حکومت او نه هم دافغانستان دولتي چارواکو د ډیورنډ د کرښې د مسلې نوم پر خوله اخیستی دی، دواړوهیوادو دپاکستان دجوړیدو څخه بیا تر نن ورځې په خپل منځ کښي رښتیايي دوستانه مناسبات ندې لرلې، تل اختلافات، یودبل پر خلاف تبلیغات آن دعمومي سپر برۍ تر سرحده ولې یوې خوا هم د ډیورنډ د کرښې په هکله چې دپاکستان او افغانستان دمناسباتو دبنسټ ډبره ده په ډانگ پپیلې خبره نده کړې.

دافغانستان او پاکستان تر منځ دڅرگند اختلاف پیل د1947زکال دسپتامبر میاشت ده بللای شو، یعنی پسله هغه چې انگریزانو دیوي ناروا صحنه سازی یعنی ریفرنډم جوړولو ننداره پای ته ورسول؛ اوپه مقابل کښي د ډیورنډ د کرښې جنوبي او شرقی لور ته دپرتو قومونو دسرنویش پر سر دملگرو ملتوپه سازمان کي دپاکستان دگډون سره دمخالفت اعلان و کړ، او دکرښې دها خواپرتو خلکو دسرنویش مسله یې په دغه ونډه کې مطرح کړه. په تاسف دملگرو ملتو دسازمان دگې غونډي دافغانستان و وړاندیز او طرحي ته دزیات ارزښت په سترگه ونه کتل او مسله همداسي لا ینحله پاته شوه.

د1949زکال دجولای دمیاشتي په26مه دافغانستان دملي شورا دیوې تاریخي غونډي په ترڅ کي هغه ټولي معاهدي د ډیورنډ د کرښې په گډون دبرتانوي استعمار په وخت کي چې په زورمنل سوي وې لغوه اعلان سوې. ددغي پریکړي په ملاتړ داپریدو خلکو په یوې لویه تاریخي غونډه کي چې دسرحد دقامونو او قبایلو ډیر مشرانو پکښي گډون درلود، دهند دوپشلو دا پلان چې دسرحد خلکو ته هیڅ حق نه و پکښي ورکړه سوې. په کلکه وغانده او غونډي دټولو نه غوښتنه وکړه چې دپښتونستان په جوړېدو کي سره یو او متحد سې.

دپښتنو ستر مشر پاچا خان چې دبرتانیې داستعمار پر خلاف یې اوږدې مبارزي کړي وې دسرحدي پښتنو دجنېش په سر کي ولاړو او دپاکستان له واکدارانو څخه یې ددخپل قام دحق مطالبه کول.

پاکستان له افغانستان سره خپلي اړیکي خرابي او پر افغانستان یې د بهرني تجارت دترانزیتی مالونو دراوړلو بندیز ولگاوه او دپاکستان له لار افغاني سوداگروپر مخ بلکل بنده سوه.

پدغه وخت کي دافغانستان او شوروي اتحاد تر منځ هم روابط چندان تاوده نه وه، شوروي نه غوښتل چې افغانستان دي له غربي نړۍ او امریکا سره ښه روابط ولري. شوروي په 1952زکال په افغانستان کښي دملگرو ملتو دهغو

کارپوهانو پر فعالیت اعتراض وکړ کوم چې په شمال کښي يې دتيلو دپلټني کار دملگرو ملتو دتخنیکي مرستو نه په استفادي سره پر مخ بيوه . هغه وخت شوروي حکومت په خپلو تبليغاتو کي په افغانستان کي د اقلیتونو د حقوقو موضوع راپورته کړه ،چې افغانستان دخپلو اقلیتونو پر خلاف عمل کوي . د 1950ز کال دشوروي په دایرت المعارف کي ليکي : دافغانستان دولت يو بورژوا او ملت غوښتونکی دولت دی، پداسي حال کي چې دغير افغان قومونو لپاره چې په هغه هیواد کي اوسېږي دآزادی او خودمختاری حق نه ورکوي دهند افغانانو دنهضت پلوي کوي او غواړي چې دپاکستان يوه برخه بيله او پښتونستان جوړ کاندې .)) له غير افغان څخه ددوي هدف بيله پښتنو دانور وړه کې توکمونو دي ،شورويانو هم پر دغه روڼ حقيقت ستر گي پتولي چې داسيمه له افغانستان څخه جلا سوې او په برتانيو هند پوري تړل سوې وه ، له بلي خوا شورويانو د اقلیتونو د حقوقو څخه د دفاع تر نامه لاندې دانه شوه زغملای چې په بغل کي يې دافغانانو قوي اوپر مختللي دولت موجود وي، ځکه يې په افغانستان کي داشان تربگنيو او دافغانانو تر منځ اختلاف ته درنگېدو تر ورځي لمن وهله او اوروسي وارثان يې اوس په هیواد کي دخپلو لاس پوڅو په وسيله کله د فدراليزم او کله دافغانستاني په نومونو زموږ ورونه قومونه سره ويشي ، شورويانو هيره کړې وه په هغه نظام چې دعدالت ، مساوات ، او مترقي پر مخ تللي ټولني دجوړېدو شعارونه ورکول کېده په خپله امپراتوری کښي يې دازبکو ، تاجکو ، ترکمنو ، قزاقانو ، چيچين ، اینگوښو ، تاتارو او نورو لږکیو قومونو سره کوم سياست چلاوه دنړۍ په دغه سيمه کي تر دوي شاته پاته سيمي او قومونه اوس اصلا وجود نلري .

دا دافغانانو سرنوښت او تور بخت دی، په هغه وخت کي دامريکا سره هم اړېکې دومره تودې نه وې، امريکا دپاکستان جوړښت ته ترهر څه زیاته خوش بينه وه . په 1949ز کال کي دپاکستان حکومت امريکا ته وړاندیز وکړ چې دکمونيزم دسياسي اغېزو دمخنيوی په منظور امريکا کولاي سي دپاکستان په خاوره کښې پوځي اډه جوړه کړي . همدا لامل وچې په 1950ز کال امريکا پاکستان ته اتومي ریاکتور ورکړه پداسي حال کې چې هغه وخت دسيمي ډيرو هیوادوهغه نه درلوده، او همدا شان يې په 1953ز کال دپاکستان سره دپوځي مرستو اعلان وکړ . په واقعیت کښي له همدغه تاريخ نه پاکستان دامريکا په نظامي لومو کي داسي بند او را ښکيل سو چې تر اوسه يې په پاکستان کښي د امريکاسياسي اونظامي بر لا سي خوندي ساتلې ده . همدا اوس هم دامريکا دملي شورا ځيني جگپوړي چارواکي په ډاگه وايي چې پاکستان په سيمه کي ددوي دهر اړخيزي اغېزې يوه مطمینه ، باثباته پایگاه او تکیه گاه ده .

دبيلگي په توگه کله چې په 1954ز کال داکتوبر په میاشت کي مرحوم داودخان دصدارت پر مهال هغه خپل ورور سردار محمد نعيم خان امريکا ته دپوځي مرستو دتر لاسه کولو په منظور ولېږه دهمدغه کال په دسمبر کي دامريکا دبهرنيو چارو وزير ((دوليس)) دافغانستان دغوښتني په مقابل کي وليکل : وروسته له زیاتو څيړنو داسي وپتېيل سوه چې پوځي مرستي به په افغانستان کي پرابلمونه را پيدا کړي . افغانستان بايد دوسلو دغوښتلو پر ځاي له پاکستان سره دپښتونستان دمسلې پر سر خپله ستونزه حل کړي .

دوي دا په ډاگه ويل چي افغانستان دوي ته كوم ستراتيژيک اهميت نلري اوکه بين المللي شرايط او اوضاع دا ايجاب کړي نو افغانستان به شوري تر خپل کنترول لاندي راولي . دامريکا سياست والو لا ډير پخوا زموږ دهيواد برخه ليک په شورويانو پوري تړلی و، او دستراتيژيکوگټود سيمو په ویش کښي يي افغانستان شورويانو ته سپارلی و. ځکه امريکايانو دافغانستان سره له ډير پخوا دخپلو گټو دساتلو په منظور دوه مخی سياست پر مخ بېوه او تلابی يې کاوه چي خپلي پښې په سيمه کې دخپلو ستراتيژيکي گټو دساتلو په منظور په پاکستان کښي ټينگې کړي . کله چي په 1954ز کال دامريکا جمهور رئيس مرستيال ((نکسن)) افغانستان ته سفر وکړ او دافغانانو لخوا ډير استقبال سو، افغاني چارواکو دهغه سره دافغانانو ستونزي شريکې کړې ، که څه هم دوعده يې وکړه چي دافغانستان په اړوند به پخپل ديدکي نوې کتنه کوي ، مگر کله چي امريکا ته ورسيد نه يوازي دا چي دافغانانو ستونزي يي يادي نکړې بلکي افغانستان يې دامريکا دمرستو جوگه هم ونه باله . ۱۵

که ددغو اسنادو يادولو ته نوره هم ايشاره وکړو دليکني تر توان وزی . په لنډه توگه بايد عرض کړم چي په سلهاو داسي تاريخي اسناد او شواهد سته چي زموږ هيواد دنودو او سړو جگړو په وداران کي دنړيوالو زبرځواکونو دسياسي ، نظامي او اقتصادي گټو قرباني سوې دی . هيڅ يو هيواد هم که هر څومره يې دبشر دوستي ، عدالت ، انصاف او دانسان مقام ته ددرناي نارې سورې وهلي افغان ولس يي لکه دنړۍ نور کمزوري ولسونه تر خپلو گټوقربان کړي دي . يوډير ساده ولي پر ځاي مثل دی وايي : ((وروره خپل جواړي ساته دشکاڼه په قسمو باور مه کوه)) ، وړانديز مي دادی چي افغانان بايد خپلي ملي گټي پخپله درک او له هغو نه پخپله دفاع وکړي ، دملي گټود لومړيتوب حق منل زموږ دهيواد دښيرازی يوله بنسټيزو لاملو څخه گڼلاي شو.

امريکا ډير تلابووکړه چي افغانستان په منطقه کي دنظامي پکتونو غړی کړي ، مگر افغان ولس تل په بيطرفۍ کي ژوند کړی او دنړۍ دهيوادوسره يې دهمدغه اصل په پيروۍ اړېکي ساتلي دي . دا هم يو دلامل و چي امريکاتل زياته تکيه پر پاکستان کړې او افغانستان يې تر پاکستان قربان کړ يدی .

مگر تاريخي واقعيت خو بيا دادی چي دامريکا او پاکستان ددومره دوستانه اړېکو څخه پاکستان زياته گټه پورته کړې ده ، د انکار نه کونکو شواهدواو بيلگوڅخه دا جوته څرگنديږي هر هغه څه چي پاکستان دځان په گټه بولي په هغه کي دامريکا سره قانع دی ، ولي هغه څه چي پاکستاني جنرالانوته زيان رسوي دوي په يوه او بله پلمه دهغو دمنلو نه سر غړولی دی . دا دامريکا دسځاوتمندانه مالي ، تخنيکي او مادي مرستواو په افغانستان کي دجهاد په نامه دبل شوي اوربرکت و چي اوس پاکستان دنړي داټومي هيوادو په قطار کي ولاړ دی ، ځکه امريکا او دنړۍ يو شمير هيوادو دشوروي دنفوذ دمخنيوي په خاطر دافغان مجاهدينو په نامه په ميليارډونو ډالر او ډول ډول وسلي پاکستان ته رالېږ لې . پاکستان افغانستان ته حکومتونه جوړول ، او دا دهمدغو مرستو برکت و چي پاکستان او افغانستان دالقاعده دنړيوال ترريستي سازمان په مرکز بدل سو ، دا دی اوس دومره پيسې دالقاعده دسازمان او هغوي درهبرانو دله منځه وړلو په خاطر مصرفيږي چې ډير ژر به يې شمير ناشونی وي . دهمدغو مرستو برکت و

چي پاکستان دهغو په ميليارډو ډالرو د قرضو څخه ځان خلاص کړ کوم چې له بهر نه يې تر لاسه کړې وه . د همدغو مرستو پايله وه چې دا اته پنځوس کاله پاکستاني جرنيلانو د افغانستان په کورنيو چارو کې د بر بندي او پټو لاس وهنو او مداخلونه لاس نه دی اخیستی ، زه به يې دلته بيلگي ددي لپاره راوړم تر څو ښکاره کړم چې پاکستان دامريکا او انگليستان په مرستو د ډيورنډ د کرښې پر سر له افغان ولس سره په کومه کچه د ښمني پر مخ بيولې ده .

پدغه اته پنځوسو کالو کې د افغانستان او پاکستان روابطو ډيري لوړې ژورې ليدلي ، څو ځله د سفارتخانو او دپلوماتيکي مؤسسو د تړلو تر کچې پورې د اړيکو خراب تيار سېدلې ده . که ددغو ټولو اسنادو او شواهدو لوستونکي عادلانه او بې پرې قضاوت وکړي پدې به اعتراف وکړي چې افغانستان هيڅ کله ندي غوښتی په پاکستان کې د دولتي رژيمونو درنگولو تکل وکړي او يا دهغه هيواد په کورنيو چارو کې مداخله وکړي . که همدا لهظه يو لوستونکې ددغو جملو په ويلو سره سوال وکړي چې دا د پښتونستان دمسلې دحل غوښتنه مداخله نه ده ؟؛ غواړم دغه پوښتونکي ته ځواب ووايم نه ! دا مداخله نه ده دا د افغانستان د دولتونو ملي او انرېواله دنده وه او ده چې د ډيورنډ د تښ په نامه کرښې دهاخوا پر تو پښتنواو بلوڅو قومونو د سرنوېشت د ټاکلو مسله چې د ډيورنډ دلعتي کرښې پر اساس له خپلې مورنۍ خاورې نه جلا سويدي تل د پاکستان سره په اړيکو کې مطرح وې ، نرېوال بايد دغه ټکۍ ډير جدي په پام کې ولرې اودا هيره نکړي چې تر اوسه د پښتنو او بلوڅو د سرنوېشت د ټاکلو مسله لاجمته اولا ينحله پاته ده، چې د دواړو هيوادو تر منځ يې مناسبات تر تياره سيوري لاندي راوستي دي . تر لمر روښانه واقعيت دادی چې پاکستان هيڅ وخت په افغانستان کې دولس دخوښي حکومت نه دی زغملی ، دا اته پنځوس کاله يې دامريکا او خپلو نورو پلويانو په مرسته زيار ايستی چې په افغانستان کې داسي يو ځواک قدرت تر لاسه کړي کوم چې بيله کوم دليل او برهان څخه د پاکستان هرامر ورته د قبول وړ وي .

اخځليکونه

- ۱/ تاريخ مختصر افغانستان 300 او 301 مخونه.
- ۲/ غوث خيبري پښتانه د کلتوري ښکيلاک په زخځيرونو کې 154 مخ
- ۳/ عبدالرحمن تاج التواريخ لومړۍ او دوهم ټوک - 157 158 مخونه
- ۴/ همدا اثر 159 مخ
- ۵/ غبار افغانستان در مسير تاريخ 688 مخ
- ۶/ عبدالرحمن همدا اثر 421-422 مخ
- ۷/ د عبدالرحمن تاج التواريخ لومړۍ دوهم ټوک دوهم ټوک 417 مخ
- ۸/ دخپلواکۍ جگړې، مولوي ظاهر شاه وزير 20-21-22 مخونه
- 9/ د عبدالرحمن همدا اثر 420
- ۱۰/ د شلمې پېړۍ تر نيمايي د افغانستان د بهرنيو اړيکو تاريخ لوډويک اډامېک ليکنه، د ډاکټر نثار احمد ژباړه 172 مخ
- ۱۱/ مروت، فضل الرحيم، په افغانستان کې دکمونيزم ظهور او تکامل 273 مخ
- ۱۲/ عبدالرحمن پڅواک خپل پښتونستان 48 مخ
- ۱۳/ BBC 2006.04.06 /
- ۱۴/ همدا اثر
- ۱۵/ پولاد افغانستان او امريکا 148 مخ
- ۱۶/ همدا ډول ديوري کوزنتس له کتاب، جنگ و جاسوسي در کابل، دري ژباړه، 2003 م کال څخه هم استفاده شوېده.

دوهمه برخه

د پاکستان او افغانستان تر منځ د ډيورنډ د کرښې پر سر دا اختلاف پایلي.

تاریخ شاهد دی. هر وخت چې زموږ په هیواد کې هر مثبت اوښتون راغلی، او یا په نړیواله کچه د افغانستان نړیواله علائق غښتلي سوي پاکستان ته د زغم او منلو وړنه دي گرځېدلې. او سمدستي یې په مداخلو او لاس وهنو پیل کړی دی. غواړم د پاکستان څرگنده لاس وهنو ته د مرحوم داودخان تر کودتا وروسته لنډه کتنه وکړم.

کله چې په افغانستان کې د 1973 زکال د جولای په 17 ورځ د چپي پوځي افسرانو په غوښنه ونډه سردار محمد داودخان په داسې وخت کې چې محمد ظاهر شاه په ایتالیا کې و دولتي واک تر لاسه کړ، هغه د گوند د مرکزي کمیټې د پرېکړې په اساس په افغانستان کې جمهوري نظام اعلان او خپله یې د جمهور ریس دنده پر غاړه واخیستل. خلکو ته د خطاب په وینا کې یې چې دراديو افغانستان له لارې خپره سوه د خپل دولت دراتلونکي کړنلاريزو کړنو اساسي ټکي افغان ولس ته اعلان کړې، هغه پخپله دغه بیانیه کې د پاکستان سره دروابطو په هکله داسې وویل: ((له پاکستان سره د اړیکو په ارتباط باید ووایو چې دا یوازنی هیواد دی چې د پښتونستان د مسټلې پر سر ورسره اختلاف لرو او تر اوسه یې په حل نه یو بریالي سوې. زموږ دایمي کوښښ به د پښتونستان د قضیې د حل لپاره دوام وکړي)). سره له دې چې داودخان د خپل انقلاب ملگري یوازي وطنپال وبلل، د کین لاسو موجودیت امریکا او غربي اروپا ته داندېښنې وړ و، بینالمللي عکس العملونه هم متفاوت و. پاکستان د هغه دښمنی او اختلاف پر اساس چې له مرحوم داودخان سره یې د هغه د صدارت له وخته لاره د امریکا او غربي نړۍ په اشاره سمدستي په دې بهانه چې گویا د هغه سره کمونستان ملگري دي او د هغه حکومت یو شوروي پلوه رژیم دی. پټو او برېښو لاس وهنواو مداخلو ته ملا وتړل؛ غربي نړۍ او امریکاه نه غوښتل چې په سیمه کې دې د شوروي سیاسي اغېزې وده وکړي.

سره لدې چې د نړیوالو اړیکو په نورمونواو اصولوکوم چې داودخان ته یې د یو ولسمشر په صفت دا حق ورکاوه چې د کوم هیواد سره څه ډول اړیکې وساتي تر هر چا ښه پوهېدل. له بده مرغه د ملگرو ملتو د سازمان هغه پرېکړې چې یو هیواد په بل هیواد کې د هېڅ ډول مداخلې او لاس وهنې حق نلري د کاغذ پر مخ لیکل سوي بېله دېنه چې عملي بڼه غوره کړي د هغه سازمان د فټرونوپه الماریو کې پرتې دي. تر کومه ځایه چې د پرېکړو پلي کول لازمي بڼه نلري، سوپر پاور هیوادونه د خپلو سیاسي، اقتصادي او پوځي موخو د سرته رسولو لپاره د کمزورو هیوادو په وړاندې هر کاره چې گټي یې وغواړي سرته رسولای سي. افغانستان د یو کمزوري هیواد په توگه د پاکستان د هغو برېښو مداخلو او لاس وهنو ښکارسو چې پایلي یې تر اوسه لا ندې څرگندي.

د ذوالفقار علي بوټو په وخت کې د افغانستان او پاکستان اړیکو بل رنگ واخیست. د پاکستان چارواکو وخت غنیمت وبله او د داودخان پر خلاف یې تبلیغات غښتلي کړه، له کودتا څخه دوي ورځي وروسته د جولای په نولسمه نیټه د کراچي راډیو په یوه خبري راپور کې وویل سوه، چې په افغانستان کې د جولای په اولسمه د یوې نښتې په ترڅ کې

يو زيات شمير كسان وژل سوي دي ، دورستيو راپورونو له مخي په كابل كې مارشل لا اعلان سوېده ، دافغانستان پولې تړل سوي دي ، د كابل هوايي ډگر تړلې دى او دخلكو پر گرځېدو بنديز لگول سوي دي . اسلام آباد دافو هاتو په خپرولو پيل وكړ ، چي داود خان كمونست دى او په افغانستان كې اسلام د خطر سره مخامخ دى . دلوپدېځو مطبوعات او دډلييزو رسنيو وسايل هم لدې ډنډورې سره يو ځاي شول او داودخان يې روسي پلوه باله . په لندن كې ، دلندن ټايمزورځپاڼي وليكل چي دپښتونستان مسلي ته په اشاره سره ((...داودخان يو زور زخم بيا راسپخولې دى ...)) ، پدې پسي دفرانس پريس اژانس (AFP) راپور وركړ چي دافغانستان نوي رژيم ((...له افغانستان څخه دټولو پاكستانيانو دسمدلاسه ايستلواو وركړې دى ...)) ، پاكستاني چارواكو په ډير محافظو كې پدي هكله بحثونه كول چي په 1971ز كال كې هند وستان له پاكستانه څخه بنگله ديش غوڅ كړ ، اوس افغانستان غواړي چي دورسانو په مرسته پاكستان تجزيه كاندي . دا تبليغات پداسي حال كې شروع سول چي د داودخان دقدرت لومړۍ ورځې وې ددغو تبليغاتويوازي لامل يې د داودخان په لومړۍ بيانېه كې دپښتنو او بلوڅو دسرنويشت دټاكلو او دهغي دعادلانه حل يادونه وه .

دير وخت لانه و تير سوي چي ذوالفقار علي بوټو په افغانستان كې دجمهوري نظام دنسكورولو لپاره په يو لړ عملي گامونو پورته كولو لاس پوري كړ . دمجيد كلكاني په مشرۍ يوي ډلي د((ستم ملي)) په نامه له يوي بلي ډلي سره په گډه چي د ((سازمان انقلابي مردم افغانستان)) نوم وركړه سوي و دبوټو دحكومت لخوا ورسره اړېكې ونيول سوي او دهغوي د پوځي روزني لپاره يې دكرنبي ها خوا كمپونه پرانيستل . په اخوان المسلمين مشهوره يوه بله ډله چي په افغانستان كې يې فعاليت كاوه هم بوټو تر خپلي حمايي لاندي ونيول ، دا ډله چي د((جوان مسلمان)) او ((اسلامي نهضت)) په نامه يادېده دكابل پوهنتون دشرعياتو پوهنځۍ درئيس پوهاند غلام محمد نيازي په مشرۍ د په اصطلاح ((كمونستانو)) پر ضد په زوره وركړ او څرگند فعاليت كې لاس لاره ، د((جوان مسلمان)) گوند په 1974ز كال كې دداودخان دحكومت پر خلاف يوه پاڅون كې برخه لرل . داودخان پر دغه حركت مرگوني گذار وكړ ، دپوهاند نيازي په گډون دوه سوه كسان ونيول شول ، برهان الدين رباني ، احمدشاه مسعود ، او گلبدين حكمتياريو په بل پسي پاكستان ته وتښتېدل ، او هلته دپاكستان دآي ايس آي ، او سي آي اې تر گډې لارښووني لاندي يې دنوروځوانانو په تر بيه لاس پوري كړ . ددي موضوع په هكله سيد قاسم رښتيا دخپل كتاب ، ((خاطرات سياسي سيد قاسم رښتيا 1932-1992)) په 427مخ كې ليكي چي ((البته تفصيل واقعه را اكثر هموطنان اطلاع دارند كه در واقع به ابتكار ذوالفقار علي بوټو صدراعظم پاكستان توسط گروههاي اسلامي وابسته به جماعت اسلامي پاكستان حمله عليه رژيم متمايل به شوروي سردار محمد داود صورت گرفت)) . دبي بي سي خبريال جيورج اراني چي په 1986 او 1988ز كال كې يې په پاكستان كې دننده لرل دافغانستان په اړه خپل كتاب په 132مخ كې ليكي چي ((بوټه په 1973ز كال نه راپدي خوا تبعيدي افغانانو ته چي هدف يې همدا درباني ، احمدشاه مسعود او گلبدين ډلي دي مالي او اكملاتي مرستي وركولي ، هغوي ته اجازه وركړه سوه چي په پېښور كې خپلي قرار گاوي پرانيزي ، او گام په گام دپاكستان لخوا تمويل كيده)) . نصيرالله بابر يو ځاي وايي ((د افغانستان په يو شمير ولايتونو كې دبغاوت دشروع په ترڅ كې بوټه داود

ته پيغام واستاوه ددي نغاوت گن شمير له هغه سره (په افغانستان) کي دملاتړ دنشتوالي له کبله ناکامسول)). دپاکستان دډلييزورسنيو لخوا دپنجشیر دپيښي په اړه دکراچي راډيوپه يوه راپورو کي وويل سوه چي دپنجشیر په سيمه کي چريکان اوس غرونو ته وختلي ... داووسو په شاوخواکي قومي لښکر دجولاي په 22 نيټه پر دولتي پوستو پر دولتي دفترانو ير غل وکړ او زيات شمير دولتي پوليس يې وژلي دي ، دتلفاتو دقيق شمير ندي. معلوم ويل کيږي چي دښپږ سو تنو په شاوخوا کي به وي.

ددوي داغه ماته او د داود خان لخوا ددوي خپل ددي باعث وگرځيده چي رباني او گلبدین پر دو ډلو سره وويشل سي ،رباني دجميعت اسلامي او گلبدین دحزب اسلامي په نامه گوندونه جوړ کړه او دپاکستان دآي ايس آي په لار ښودنه دافغانستان پر ضد په فعاليت بوخت سول . دغه تنظيمونه چي دشوروي تر تېري وروسته يې شمير په پاکستان کي اوو او په ايران کي نهو ته ورسيد له هغو اولنيو پوځي ښوونو له کمپونوڅخه دپاکستان حکومت له دوي نه دخلک دموکراتيک گوند دحاکميت پر خلاف، افغانستان ته دروسانو تر راتگ وروسته درسانو پر ضد، بيا پخپله درباني ، گلبدین ،سياف ،خالص ،مجددي ،گيلاني پر ضد تر هغه وروسته دطالبانو او دادی اوس دکرزي دحکومت پر خلاف دهغو نه کاراخلي . هغه زور پلان زړې موخي، زور تيتر، ولي تنها د دغه تيتر لوبغاړي په وخت او زمان سره د پاکستان او امريکا د استخباراتي ادارو لخوا بدل سوي دي.

دمرحوم داود خان په مقابل کي داسلام څخه ددفاع په نامه حرکت موخه په افغانستان کي دپاکستان لپاره د جمهوري نظام او مثبت تغيرتو مخ نيوی و ، له بلي خوا داودخان دپخوا نه له پاکستان سره دډيورنډ دکرښي پر سر دښمني درلوده ، داودخان دصدارت په وخت کي و چي دپاکستان پرضد دعمومي سپر بری اعلان وسو. دا خل بياد داودخان او پاکستانی چارواکو تر منځ دپښتنو او بلوڅو دسرنويشت پر سر تاوتریخوالی داسي لور ي کچي ته پورته سو، چي دامريکا مجبوره سوه دسعودي عربستان او ايران دپاچا هانواو نورو هيوادو په مرسته د افغانستان او پاکستان تر منځ دنورمالو روابطو درامنځته کيدو تلابونه شرو ع کړه ، داسي فکر کېده چي ددغو دو هيوادو دپاچاهانو او مشرانو دتلابی په پایله کېښي به دپاکستان او افغانستان روابط ده مخامخ دښمنی له بهراني حالت څخه دسياست ډگر ته راووزي او دسياسي روابطو په لرلو سره به دښو اړيکو په رڼا کي دډيورنډ دکرښي دبرخليک په هکله د يوي تاريخي پرېکړي پر سر سره موافقي ته ورسېږي . په 1976 زکال دجون په مياشت کي دپاکستان صدراعظم ذوالفقار علي بوټيو وهڅول سو کابل ته سفر وکړي ،هغه دخپل سفر نه مخکښي خان عبدالغفار خان چي د خان ولي خان اونشل عوامي پارټی نور غړو سره يې په 1975 زکال دفبروري په ((8)) نيټه دپيښورپه پوهنتون کي په يو بمي چاودنه کي دحيات محمد شيرپا او دهغه ورسره اتلس ملگرو له منځه تللو نه وروسته زنداني کړی. وله زندان څخه خوشي کړ.

عبدالصمد غوث چي دمحمد داود خان او ذوالفقار علي بوټيو په مذاکراتو کي حاضر و ليکي ((داود خان بوټيو ته وويل چي ځيني هيوادونه دپاکستان او افغانستان په دوستی خوشحاله نه دي ،که څه هم داودخان دکوم هيواد

نوم وانه خيست ولي هدف يي شوروي اتحاد و. داودخان دا هم وويل چي ځيني پاكستانيان په دې عقیده دي چي مور دپاکستان وړانول غواړو، دا حقيقت نه لري ولي چي مور په خپل څنگ کي يو قوي پاكستان غواړو. داودخان دا هم وويل چي دخان عبدالولي خان په شمول دصوبه سرحد ټول پښتانه نه غواړي چي ددوي سيمي دي دپاکستان څخه بيلي سي. دوي دپاکستان اساسي قانون ومانه اودپاکستان په انتخاباتو کښي يې برخه واخيسته او مور ددوي دغه عمل تائيدوو)). زما په عقیده دا دمرحوم داودخان خپل شخصي نظر و او ځانته يې څرنگه چي جمهور رئيس و د ((مور)) خطاب کړی دی، ځکه داودخان هم کابل ته دبوټهو تر راتگ دمخه دافغانانو له کومو استازو سره په دې هکله مشوره نه ده کړې، دا چي په رښتيا هم دغو پښتنو قانون منلی او په ټاکنو کښي يې برخه اخيستې او دا اوس هم برخه اخلي، دا يو تاريخي ضرورت دی. ځکه دوي مجبور دي چي دا کار وکړي؛ ولي ددغو ټولو کړنو سره ددغه سيمي دغوځ اکثريت ولس پرېکړه په دې هکله چي دوي غواړي دپاکستان سره پاته سي نشته، عمده او لانجمنه مسله هم داده چي دغه ولس ته په واقعي بڼه په يوه دموکراتيکه فضا کي بېله مستقيمي او غيرمستقيمي مداخلې او تائير ښندنوواک ورکړه سي چي خپل برخليک په خپله وټاکي.

دپاکستان صدراعظم بوټهو داود خان ته وويل ((زه په دې خوشحاله يم چي دافغانستان مشر په خپلو خبرو کي پر پاكستان باندي دارضي ادعا خبره ياده نه کړه)). درنو لوستونکو تاسو دا کوچنی کرښه ښه دقيقه ولولئ بوټهو هم پدي پوهيږي چي ارضي ادعا خو سته، ولي دا چي دا و د خان ياده نه کړه نو دی ډير خوشحاله دی او هغه ته يې گويا کورودانۍ ووايه.

دبوټهو دسفر په پاي کي ددواړو هيوادونو تر منځ يوه گډه اعلاميه لاس ليک سوه. په دغه اعلاميه کي دا اختلافونو حل دباندونگ دکنفرانس دگډژوند دپنځو اصولونو پر نښا غوښت سوی و. ځيني تاريخ پوهان پدې نظر دي چي دبوټهوکابل ته پدغه سفر کي دافغانستان ته دپاکستان له کراچي بندر څخه دتجارتې مالونو دترانزيت په توگه دمالونو دورلو راولړلو پر سر خبري سوي دي او بوټو دنړېوالو هغو نورمونو په اساس په وچه پوري تړلي هيوادونو ته حق ورکوي د هغه همسايه هيوادد بندرواوخاوري له لاري چي بحر ته لار لري خپل ټول مالونه دترانزيت په شکل خپل هيواد ته راولړي پر مسله تر مذاکراتو وروسته موافقه ښودلي ده. که څه هم پدې هکله نږدې درو پنځوس کاله پخوا (1950زکال) داسي يوه موافقه دپاکستان او افغانستان تر منځ لاس ليک سوې ده، خو تر ننه پوري پاكستان دغه موافقي ته وفادراندي. پاته سوی، کله دترانزيت مالو دورلو راولړلو لپاره ليست جوړه وي او کله بيا دوه يا درې قلمه شيانو ته اجازه ورکوي ځيني وخت دټولو نړيوالو نورمونو خلاف دافغانستان دسوداگرو پر مخ بندر تړي، دځينو خبري رسانو په خبر دافغان سوداگرو هغه مالونه چي په 1980 او ياتر هگه وروسته دکراچي بندر ته رارسېدي يو زيات شمير يې تر اوسه هلته په کانتينرونو کي پراته دي دا چي دغو افغان سوداگرو ته زيان رسېږي پاكستاني جنرالان او صدراعظمان يې پر وا نه لري. داودخان په 1976زکال داگست په شلمه دڅلورو ورځو لپاره پاكستان ته رسمي سفر وکړ. په هغو مذاکراتو کي چي دسيد وحيد عبدالله او عزيزاحمد تر منځ وسوې، عزيز احمد داسي

پشنهاد کړی وچي که پاکستان دپښتنو او بلوڅو مشران دبنديخاني څخه ازاد کړي، آیا دهغه په مقابل کي افغانستان دډيورنډ کرښه په رسمیت پېژني؟ او دپښتونستان تر موضوع تېرېږي؟ په پای کي داسي فيصله وسوه چي په اوسنۍ گډه اعلامیه کي دي دکابل داعلامیي تاید وسي. عبدالصمد غوث دافغانستان سقوط 146مخ ددغو وډارو سفرونود پایلو څخه خلکو داسي ارزو لرل او فکر يي کاوه چي ددواړو هیوادو تر منځ به اړیکي ښه سي. خو د1977زکال دجون دمیاشتي پر پنځمه ورځ دجنرال ضیاالحق لخوا په پاکستان کي پوځي کودتاوسوه او ددواړو هیوادو تر منځ تماسو نه پرې سول. مگر امریکا تر حه مودې وروسته ضیاالحق وهڅاوه چي دشوروي دنفوذ دمخنيوي په خاطر افغانستان سره ښه روابط وساتي، په همدې اساس جنرال ضیا د1977زکال داکتوبر په میاشت کابل ته سفر وکړ او دسفر په وخت کښي يې داود خان ته پاکستان ته دسفر بلنه ورکړه. په دغه وخت کي چي جنرال ضیا دبلوڅو او پښتنو ټول بنديان ازاد کړي و د1978زکال دمارچ د میاشتي پر پنځمه نیټه داودخان پاکستان ته سفر وکړ. داود خان دپښتنواو بلوڅو دمشرانولکه، خان ولي خان، غوث بخش بیزنجو، عطاالله منگل، او خیر بخش مري سره دجنرال ضیاالحق په مخ کي لیدنه وکړه. د داودخان دسفر په وروستۍ ورځ دپاکستان خارجه وزیر آغاشاهي افغاني هیئت ته یو لیکلی متن دامضالپاره وړاندي کړ چي په هغه کي لیکل سوي و، ((افغانستان دډيورنډ کرښه په رسمیت پېژني، افغانستان دپښتونستان تر ادعا تېرېږي، دواړه هیوادونه به یوډبل پر ضد پروپاگانډ نه کوي، دواړه هیوادونه به یو ډبل سره اقتصادي مرستي کوي)). سید وحید عبدالله ددغو مطالبو په هکله آغاشاهین ته وویل چي افغانستان ددغه لیک نور مطالب مني ولي ددغه لیک لومړۍ دوه ټکي باید دافغانستان دلوي جرگي له خوا تصویب سي. په پای کي دمحمد داود او جنرال ضیاالحق داسي موافقه وسوه چي داعلامیو پر ځای باید دواړه هیوادونه یو پر بل باندي اعتماد وکړي.

دمارچ دمیاشتي په اتمه نېټه داودخان په یوه مطبوعاتي کنفرانس کي برخه واخیستل، ده دیوه خبريال ددي پوښتنې په جواب کي چي آیا د ده او جنرال ضیا تر منځ دډيورنډ دکرښي په هکله خبري سوي دي او که یه؟ داود خان په جواب کي وویل، ((ما او جنرال ضیا پر ذیعلاقه ټولوموضوعاتوباندي خبري کړي دي چي هر موضوع به په خپل وخت کي ددواړو هیوادو تر منځ حل سي)). عبدالصمد غوث هغه اثر 146 مخ

زمورمنلی شاعرگل پاچا الفت وايي: ((ښه سړۍ چي دبدانوسره منل سي دده فکر دهغو فکر کي حل سي))

زه پدې عقیده یم چي دپاکستان دکورنیو چارو پخوانۍ وزیر جنرال بابر دپژواک دخبري اژانس سره په مرکه کښي دداودخان داخبره تکراره وي کوم چي خبرلوڅ ته یي کړي ده ممکن هلته یي هم آغاشاهي ته دا خبره کړې وي. داودخان دخپل واک په لومړیو وختو کي دشوروي سره ښه روابط لرل مگر امریکا ته دا دمنلو وړ نه و، له هري خوا یي پر داودخان فشار راوړی چي دروسي سره خپلي اړیکي ضعیفي کړي، په دې خاطر یي دایران او سعودي پاچاهانو ته دنده سپارلي وه او همدا شان دمصر جمهور رئیس انور السادات پدې گمارل سوی و چي داودخان له شوروي سره دښو اړیکو نه واړه وي. هغه ددغه کار په سرته رسېدو بریالی سو دداودخان روابط دروسی سره ساړه شوه.

د جمهوریت په دوهم کال یې د شورې پلوه ټول هغه کینې اړخه کودتاچیان چې دی یې واک ته رسولی و له دولتي څوکیو گوښه کړه، او دهغو ځای د امریکا او غربي اروپا پلویانو ته ورکړه سو. دا هغه وخت دی چې افغانستان د نړۍ دمخالفو دو زبرځواکو دمبارزې او سیالی میدان وگرځېد.

په دې وخت کې دساره جنگ سر وبادونو سره هرڅه له منځه وړل او نړۍ ددو زبرځواکو دسیاسي اغیزو او اقتصادي گټو دترلاسه کولو په خاطر ټوله نړۍ په زور یا رضا پر دو برخو وپشلې وه او هغه چې ځانته یې بیطرفه وایه هغه مجبورېده چې یو طرف ونیسي.

زه فکر کوم دډیرنډ دکرښې ددواړو خواوو پرتو قومونوداسې تور بخت دی، کله چې دا کرښه لیکل کېده عبدالرحمن خان یو خو خپل واک ساته او بل دمسیدو او وزیرو څخه خفه و، هغه وخت چې داود خان ددې مسلي دحل تکل وکړ امریکا وتوانېدل د داودخان په مقابل کې د شوروي رهبر بریښنیف دځان غوښتني سیاست دښکاره کولو څخه دومره گټه پورته کړې چې هغه هم نور ونه غوښتل له غربي نړۍ، امریکا، ایران او پاکستان سره اړیکې خراب کړي ځکه یې وویل ددواړو هیوادو تر منځ باور اساسي خبره ده او کوښښ یې شروع کړ چې دپاکستان سره خپل اړیکې داوستانه کړي دا چې داودخان به بیا بل وخت څه کول او دډیورنډ دکرښې په هکله یې څه پلان لاره متاسفانه څوک نه دي خبر، ځکه دخپلو پټو پلانو په هکله هغه دهیچا سره راز نه دی شریک کړی. واک ته ورسېد هغه هم ډیر ژر دنورو هیوادو تر سیاسي تاثیراتو لاندې راغلی، امریکا وتونیدلایي سوه دمختلفو لارو هغه هیوادونه چې پخوا یې په افغانستان کې اقتصادي سرمایه گذاري نه کول په پانگه اچونه شروع کړي، او له بلي خوا دافغانستان په اړوند د شوروي اتحاد سياسي تگ لاره داسې وه چې بل هیڅ هیواد ته یې اجازه نه ورکول چې دافغانستان سره نږدې سياسي، اقتصادي او فرهنگي اړیکې ولري، دپوځي اړیکو په هکله فعلا څه نه وایم چې موضوع اوږده نسي.

دبېلگې په توگه کله چې په 1977ز کال کې داودخان مسکو ته سفر وکړ، په یوه غونډه کې بریښنیف د شوروي مشر له داودخان څخه تپوس وکړ چې آیا دا رښتیا ده چې تاسو له امریکا څخه مشاورین غوښتي دي؟ داودخان په متأ ثراو لوړ آواز بریښنیف ته په جواب کې وویل، زه دیوه آزاد هیواد دجمهور رئیس په توگه هیچاته دا حق نه ورکوم چې زماڅخه داسې پوښتنه وکړي، او له غونډې ولاړ سو. بریښنیف دداود خان دخدای په امانۍ لپاره هوایي ډگر ته ورغلی تر څو هلته خپله خبر ترمیم کړي، مگر دغه لیدنه ډیره لنډه یعنی پنځه دقیقې وه او هلته دمهمو خبرو مجال پیدانسو. تر دغه وروسته ددواړو هیوادو په اړیکو کې ډیر زیات سوږوالی راغلی او پایله یې داسوه چې داودخان دایران، پاکستان او دنړۍ دنورو هغو هیوادو سره چې دروسې مخالف وه په زیاته علاقه غوښتل ښې اړیکې ولري؛ دغه وخت دی چې داودخان پاکستان ته سفر کوي، دسفر جریان مي مخکښي ولیکه. یوه خبره غواړم ووايم چې له بده مرغه زموږ په هیواد کېني دهغه غروپر اساس چې افغانان یې لري له عادي خلکو نیولې، سياسي گوندونو، دولتي چارواکو او ددولت مشرانو، (له شاه نه تر گدا) پوري دافغانستان دملي گټو په مفهوم یا پوه سوي نه دي او یایي نه دي غوښتي چې له ملي گټو نه په میړانه دفاع وکړي، تل یې وطن تر هغو گټو قربانکړی چې دوي غوښتل

او دډير غټو مسایلو سره یې احساساتو پر بنیاد برخورد کړی دی . نړیواله وضعه او په افغانستان کې سیاسي حالت داسې راجوړ سو چې د مرحوم داودخان حکومت ډیر دوام ونکړ ، تر هغه ورسته په افغانستان کې د 1357 ش کال د ثور په امله ورځ دافغانستان د خلق دموکراتیک گوند د یو وسله وال پاڅون په پایله کې واک تر لاسه کړ ، څرنگه چې دغه گوند سیاسي او اډیالوژیکي اړیکې له شوروي اتحاد سره وې ، او نړۍ چې پخپله د شوروي او امریکا په خوښه پر دو قطبو ویشل سوې وه افغانستان په شرقي قطب کې واقع سو ، ما مخکښي هم د امریکا د حکومت هغه یوه نظر ته چې دافغانستان په اړوندیې ددوي پالیسي ښکاره کول ایشاره کړې وه چې دوي ویل اوس افغانستان موږ ته ستراتیژیک ارزښت نلري اوکه شرایط تقاضا وکړي نو شوروي به افغانستان تر خپل کنترول لاندې راولي .

د پاکستان تبر ته خدای لاستی ورکړ ، موقع ځکه غنیمت وه چې د پاکستان په دغه شوم پلان کې چې په افغانستان کې ددوي په اصطلاح دکمونستانوسره مبارزه او اسلام دشوروي له تعرض نه په ژغورلو کې اروپایي هیوادونه او امریکا هم خپله تیاري او علاقه وښودل . د امریکا لپاره د اسلام او افغانستان مسله دومره مطرح نه وه ځکه دوي پخپله عیسوي مذهب دي ، دهیڅ منطقو له مخې عسویان د اسلام د پیاوړتیا لپاره ځانونه مکلف نه بولي اونه هم ورسره علاقه لري ، داهم باید ووایم چې پاکستان ته هم د اسلام او پر افغانانو باندي د سرو لښکرو د تیري مسلي هیڅ ارزښت نه لاره او نه یې پر افغان ولس زړه خوږېدی . دغه افسانه چې روسانو غوښتل د پاکستان له خاوري دهند سمندرته ځان ورسوي دډيرو لپاره ځکه دقبول وړنه ده چې شورویانو هیڅ وخت دا نه غوښتل دامریکایي پوځ سره مخامخ په جگړه کې وجنگېږي . پاکستان له ډیر پخوا نه په سیمه کې دامریکا د ستراتیژیکو اغېزو د مرکز په توگه پېژندل سوی و او شورویان پدې ښه پوهېدل چې په هیڅ قیمت هغوي د پاکستان پر خاوره تعرض نسي کولای ، دوي البته لکه دافغانستان د تاریخ په اوږدو کې غوښتل چې په افغانستان کې بل هیواد لکه امریکا او یا دامریکا پلوی هیواد غوښتن سیاسي ځای ونه لري ؛ په ساده الفاظو افغانستان روسانو هغه پوله گرځولې وه چې له هغې نه بل هیواد دپخواني شوروي په جمهوریتونو کې دنفوذ امکان نه دی پیدا کړی . په دغه وخت کې چې په نړۍ کې سوږ جنگ اوج ته ورسېد ، د زروي وسلو ، دلیري او نږدې واټن دویشتلو د پرمختللو توغندیو او عصري جنگي الوتکو د جوړیدو پر سر رقابت ودمره غښتلی سو چې درونالد ریگن په وخت کې دستورود جنگ په نامه پلان طرحه سو ، پر گرینادا دامریکا لخوا حمله وسول ، هره لهظه کیوبا ، نیکاراگوا ، جنوبی یمن ، ویتنام ، لاوس او کمپو چیا تر تحدید لاندې وه ، د بې پرې هیوادونو نړیوال سازمان او داسلامي کنفرانس هیوادونو سازمان ددواړو زبرځواکو د ځان په پلوې داستعمال په خاطر تر فشار لاندې راوستی ؛ او له بلي خوا په افغانستان کې د سیاسي حاکمو کړیو په منځ کې اختلاف ، او د حاکم ځواک عملي تیر وټني شورویان وه دې ته وهڅول چې په افغانستان کې د عملي شته والي په صورت کېښي دنورو هیوادو دنفوذ مخه ونیسي ، او داسې څوک دواک پر گدی کېښي چې بيله قید او شرطه نه دشورویانو خبره ومني ، د همدغې موخي دسرتو رسېدو په خاطر چې شورویانو په منطقه کېښي دخپلو گټو دساتلو یوازنی لار گڼلې وه د 1979 ز کال د دسمبر په اوه ویشتمه نیټه دټولو نړیوالو نورمونو خلاف یې دافغانستان پر حریم دپوځي تیري په پایله کې ببرک کارمل چې هغه وخت په شوروي کېښي ودکابل پر تخت کېښاوه . پاکستان دشوروي ددغې تاریخي

تېروتنې څخه په استفادې سره غوښتل ددغه امکان څخه په گټه پورته کولو سره خپل شوم پلانونه چې دافغانانو پر سرسياسي تجارت ، دهيوادورانه ونه او دافغان ولس دابد لپاره کمزوری کول و .

دپاکستان داستخباراتو يو جگپوړی چارواکی ډگروال يوسف چې د1980راپدې خوا دآي ایس آي معاون او او دافغانستان دځانگي د رئیس په توگه دنده لرل په خپل ((فاجعه قرن ما)) نومي کتاب کي د افغانستان سره دپاکستان ددښمنۍ نه ډکو پلانونو څخه چې خپله يې هم په دغه تاريخي خیانت کي برخه درلوده داسي پرده پورته کوي او ليکي:

ما دافغانستان دځانگي دمسؤل په توگه مجاهدینوته پوځي ښوونې تر سره کولې ،همدا شان مي هغوي په وسلو سمبالول ، دهغوي دعملياتو دځاي ټاکلو او دعملياتو لارښوونه مي پر غاړه لرل . هغه يو بل ځاي ليکي ، زمور (پاکستان) موخه دا وه چې اهسته اهسته افغانستان اورته ور وغورځوو ، جالبه اودپاملرني وړتکی دي ؟ ولي پاکستان او دهغي جاسوسۍ شبکي غوښتل چې افغانستان دجگړي په اور کي وړیت کړي ؟

امريکا او دهغه غربي ملگروپه ټوله نړۍ کښي د زيات شمير اسلامي او عربي هيوادو په ځانگړي توگه سعودي عربستان ، منځني اسيا هيوادو او پاکستان په مرسته دشوروي پر خلاف جگړه داسلام په خطر کي دی . تر نامه لاندې چې په 1980زکال کي پيل سوه توده ساتل ؛ ددوي اساسي موخه پر شوروي باندي سياسي ، پوځي فشار او هغه د افغانستان په جگړه کي ښکيل ساتل و ، تر څو امريکا له شوروي نه دويتنام غچ (انتقام) و اخلي ، امريکا او غربي هيوادو ته داسلام ددفاع مسله مطرح نه وه او نه ددغو هيوادو دولتي چارواکو ته په قانون کي دا واک ورکړه سوی دی چې داسلام دغښتلتيا لپاره دي په ميليارډونو ډالره مصرف کړي ، افغانان بايد دغه اساسي ټکي ته تل پاملرنه وکړي .

دښاغلی وړاندي اقرار کوي او ليکي ما په 1983زکال کي ((لس زره ټنه وسلي او مهمات)) تر لاسه کړه ، دوسلو دا اندازه په 1987زکال کي ((65زره ټنو)) ته ورسېده ، ما دا وسله هغه چاته زياته ورکول کوم چې په افغانستان کي يې زياتي خرابې تر سره کولې . زه پدغه خبره باور نلرم چې دوي دټولو وسلو او مهماتو څخه چې دپه اصطلاح جهاد داور دلگونکو لخوا دوي ته ليرل کېدې په ((سلو کي شل)) دپاکستان دپوځ په نامه اخيستې . جالبه خو دا هم ده چې دوي دا حق پخپله ځانته بيل کړی و ، او ولي شل په سلو کي ؟؟؟ .

ډگروال يوسف خان اعتراف کوي چې دوي يوازي د1983زکال څخه تر 1986زکال پوري دمجاهدينو ((80زره)) کسانو ته پوځي ښوونه کړې ده . نوموړی وايي په افغانستان کي داور دللمبو دساتلو ورځنۍ مصرف نږدې څلوېښت ميليونه ډالره و که داومنو دې ټکي ته رسېږو چې دافغانستان په سوځولو کي په دا دولس کاله کي تر ((150)) (مليارده ډالره زيات مصرف سوی دی . پداسي حال کي چې زمور دا وړوکی هيواد په دغو پيسو څو ځله داروپا تر هر هيواد ښايسته جوړيد اي سو !!! . دا چې پاکستاني پوځيانو دخپلو تر بيه سو نوکرانو سره دعملياتو

دکنترول لپاره دټولو بین المللي نورمو نو خلاف زموږ هیواد ته پر خپل سرسفر ونه کول او یایې جعلی فلمونه جوړول تر څو نړېوالو ته ددوي په خوښه بازي ورکړي ، هغه څه دي چې زیات افغانان ددغه شان غولونکو نندارو شاهدان دي .

دا معاون صاحب وایي : کله چې شورویانو پریکړه وکړه چې خپل وسله وال پوځونه له افغانستان څخه وباسي امریکا ته دا ډار پیدا سو چې اسلامي فنډمنتالیست گلبدين حکمتيار د یوه بل خمیني په څیر صحنې ته رانسي ، په همدې خاطر یې خپلې مرستې پر مجاهدینوو درولې ، او دیوې نوي طرحې او پلان دپلې کولو په فکر سول . ددغې لیکنې څخه دا څرگندېږي چې امریکا له شوروي نه خپل غچ واخیست او هغوي یې دافغانستان څخه ددیارلس زرو وسله والو کسانو دژوند دلایسه ورکولو نه وروسته وتلو ته مجبور کړه ؛ داوه دامریکا اساسي موخه او ارمان چې تر سره شو . او هغه چې لس کاله یې هغوي ته دوسلې او پیسو نه نیولې هر څه برابرول او دهمیشني دوستۍ او تل پاتو مرستو وعدې په ورکولو سره یې دشوروي په مقابل کې جنگول پر بتي بیابان پرېښودل او ټولو ته یې شا وړول ، او امریکا هم له شورویانو سره یو ځای تنها روسانو په ناکامۍ او امریکایانو په پهدې غرور چې شوروي یې پر گوندو کړ له افغانستان څخه لاس پر سر شول ، په امریکا کې دا څو وم ځل و چې امریکا داسې تیر وتنه وکړه ، پر دغه تیر وتنه دروان 2005زکال داکتوبر په دولسمه دامریکا دبهرنیو چارو وزیري کاندولیزا رایس دښاغلي کرزي سره تر ملاقات وروسته خبر یالانو ته په ډاگه کړه او ویې ویل امریکا نه غواړي پخوانۍ تیر وتنه تکرار کړي او افغانستان پرېږدي .

ډگروال یوسف نور هم وړاندي ځي او وایي ، دسې آي اې افسرانو دپاکستان افسرانو ته پوځي ښوونې ورکولې او هغوي بیا دافغاني تنظیمو کسان تربیه کول ، هغه وایي یوازي په 1983زکال کې موږ په ځانگړو کمپونو کې دري زره نفرو ته پوځي تر بیه ورکړه .

که سړۍ پوره او ښه څیر سي او اسناد عمیق وڅېړۍ داسې زیاتي بیلگې لیدل کیږي چې ددعربي او اسلامي نړۍ څخه لکه داروپایي هیوادو نه هغه څوک دغه جگړې ته هڅول کیده چې ټول عمر یې په لاوبالی کې تېرېده ، دهمدغوکسانو څخه بیا پدغو کمپونو کې دافغاني جگړې او نړۍ وال تروریزم لپاره تر بیه کیدل .

متاسفانه دپاکستان دا کرغین ارمان داسې تر سره شو چې تر اوسه هم افغانان دپاکستان ودال او چپاټي ته اړدي او تر اوسه لاهم تر دو میلیونو زیات افغاني کډوال دپنجابې تورلینگیو تر شلاخو لاندې له یوه ځای نه بل ځای ته کډي کوي ، دسپکاوي او تحقیر په شرایطو کې دجلاوطنۍ شپې او ورځې تیروي ؛ په زرهاو افغانان ددې انسان دښمنو په زندانو کې بیله کوم جرم نه شپې سبا کوي ، خودافغانستان اوسني مشران هم دپخوانیو پر پله پل اړدي او له هر څه نه یې ځان بې غمه نیولۍ دی ، که دغه دطالبانو ټک ټوک نه وي دسړي سره داسې فکر پیدا کیږي چې دافغاني جگپوړو چارواکو دپښتنو او بلو څو دسرنویشته دستونزي دهورولومسله چې دا یوسل او دولس کاله یې افغان ولس پر سر زورېدلۍ دی ، کړېدلۍ دی اوځانونه یې شهیدان کړي به بیا هم ټول هیرسوه . زما خبر دا معنی نلري چې

ښاغلی کرزی دي هم دعمومي سپر بری اعلان وکړي ، په دې هر څوک ښه پوهېږي چي مرکزي حکومت او دولسمشر امر که دمحلې چارواکي خوښه نه وي تر ارگ دباندي دمنلو وړ نه گرځي دا خو پېرېږده چي دبل سره پوځي ډغري ووهل سي،ولي دسولي او خبرودلاري ددغه ناسور دزخم دجوړېدو وخت ځکه دی ، همدا اوس هغوي چي دډيورنډ دکرنبي زېږېدونکي اويا پالونکي دي دواړه په افغانستان کي عملا وجود لري او داروپايي هيوادو داستازو په گډون ټوله نړۍ يي ويني چي غوا توره او شيدې سپيني دي.

تر دو لسيزو زيات پدې نامه چي دروسانو په مقابل کي جهاد دی زمور دولس ((يوميليون او دري سوه زره)) انسانانو خپل خوږ ژوند دلاسه ورکړه او همدا اخس هم هره ورځ افغان او افغانستان ته راغلي بهرنيان دپاکستاني چارواکو ،آي ايس آي او اسلامي بنسټپالودترهگريو قرباني دي، هيواد پداسي کنډوالو بدل سو چي بيا جوړونه بي يې يوه پېړۍ وخت ته اړتيا لري.

زه اوس په تفصيل سره نسيم کولاي په افغانستان کي دکورنۍ جگړي داور دلمبو دساتلو لپاره دپاکستان او بهرنيانو دټولو کړنو بيان وکړم ، خو له هغي ورځي نه چي دډيورنډ دکرنبي سهيلي پلوته دکډوالو لپاره کمپونه جوړسول او دوسلو داستعمال اوپوځي ښونيزکار لپاره ځانگړي کمپونه وټاکل سوه له اروپا،امريکا،عربي نړۍ څخه ډول ډول مرستي پاکستان او ايران ته شروع سوې ،دهغه اختلاف په اساس چي دامريکا او ايران تر منځ موجود و دمالي مرستو او وسلو زياته برخه په پاکستان کي ميشت تنظيموته رسيدل اود پاکستان له لاري يې تر لاسه کول . دا بايد جوتنه سي بيله هغو عملياتو چي ((سي آي آي)) او نورو استخباراتي شبکو دځانگړو موخو دتر سره کولو لپاره سرته رسولې نور ټول کارونه او عمليات دپاکستان د،آي ايس آي او سي آي آي تر گډي اومستقيمي لارښودني لاندي تر سره کېدل ،څو څو ځله پاکستاني او امريکاي جنرالانو او دولتي جگپوړو افغانستان ته دوسله والو کسانو سره بيله کومي ويزي سفرونه کړي دي ،پاکستان دافغان جنگياليو لپاره زمور دهيوادپه مختلفو سيمو کي سمخي او تونلونه کيندلي دي ،پدي کار کښي بيا تر هر چااسامه بن لادن زيات مهارت درلود . تر 1982زکال پوري اسامه بن لاد څوځلي پاکستان ته دسعودي داستخباراتو په هڅونه راغلی ،هغه په عربي نړۍ کي دافغاني تنظيمونو لپاره مالي مرستي راټولي کړي او په پاکستان کښي يې داستاد رباني ،گلبدين حکمتيار، رسول سياف ، احمد شاه مسعودته رسولې دي . بن لادن پر وهابي طريقه ډير ټينگ سړی و ځکه يي تر هر چازياتي مرستي رسو سياف ته رسيدې . هغه پر مالي بسپنه سر بيره تر مخکي لاندي دتونلونو او نورو مرکزونو دجوړولو کار شروع کړ .

پوهاند ډاکتر کاکړ ليکي : ((ديو امريکا يي ژورنالست رابرت فکس په وينا چي هغه دبن لادن سره دمرکه کولو په منظور په يو داسي تونل کي انتظار ايسته چي شل فوټه لوړ ديوکلک غره په ډډه کي دسل گونو مترو په اوږدوالي کندل سوی و.اسامه بن لادن دمولوحقاني لپاره خوست ته نژدې په ژوره کي ډير کلک مرچلونه او نظامي مرکزونه جوړ کړه دتوري بوري تونلونه هم دبن لادن په مالي مرسته او ابتکار جوړسول . نه يوازي اسامه بن لادن دتنظيمونو سره مرستي کولې ، په عربي نړې او سودان کښي يې خلک هڅول چي پاکستان ته ولاړ سي او دشوروي سره په جگړه

کي دتنظیمو ملا وټري بلکه دغربي هیوادو نو ځیني حکومتونو هم پخپلو هیوادو کي هغه فاناتیک مسلمانان چي پر جهاد مین وه هم هڅول چي هلته ولاړ سي تر څو هلته مړه سي او دوي یې له شر، فساد او وړانکاریو نه خلاص سي . دسعودیانو په برخه کي ښکاره خبره داوه چي هغوي تل حاضر وه افراطي اسلامستان تمویل کړي څو هغوي له سلطنت نه چیرته لیري واوسېږي . په عمومي ډول عربي واکمنو خیال نه کاوه چي شورویان به په افغانستان کي ووهل سي اوله عربي ځوانانو نه به یو هم ژوندی راستون سي .)) پوهاند ډاکتر کاکړ طالبان او اسلامي بنسټ پالنه 275_274مخونه

جنرال ضیا غوښتل چي داسلامي نړۍ مشرتوب تر لاسه کړی او په منځنۍ اسیاکي دشوروي پر ضد اسلامي مخالفت په حرکت راولي . او واشنگتن بیا غوښتل چي ټوله مسلماننه نړۍ دشوروي پر خلاف دافغاني تنظیمو تر څنگ ودروي ،سعودیانو موقع ومنده چي وهابیت خپور کړي ،او له خپلو نا راضه افراطیونو څخه ځان خلاص کړي . مگر په عمل کي بل څه وشوه ،اسلامي افراطیان ډیر مړه نه سول او هغوي بیرته ژوندي ورسیدل ،دغو رضاکارو دشورویانو تر وتلو او په افغانستان کي دتنظیمي حکومت تروجوړولو وروسته ډیري غټي ستونزي را پیدا کړې ، دهغو نه زیات شمیر یې پخپلو هیوادو کي ددولت پر خلاف فعالیتو کي فعاله برخه اخیستې او یو زیات شمیر یې دهغواړیکو په اساس چي بن لادن هلته ورسره نیولې وې تر اوسه دامریکا اروپا ضد فعالیتو کي برخه اخلي . د1982زکال نه تر 1992زکال پوري درضاکارو شمیردپاکستاني ژورنالست احمد رشید په وینا پنځه دیرش زرو تنو ته رسېده ،چي دنړۍ د 43 ملکونو نه یې پدغه جگړه کي برخه اخیستې وه.

د پاکستان په مدرسو او ښوونځیو کي تعلیمي نصاب او دمضامینو په منځپانگه کي داسي اووښتون راغلی چي ټول ماشومان یې په اصطلاح جهاد ته هڅول ،دریاضي په کتابو کي د دوه جمعه دوه پر ځای دوه ټوپکه جمع دوه ټوپکه څوکېږي او یا دریاضي نوري ساده معادلي ددوسلو دنومو په یادولو سره ماشومانو ته ورزده کېدلې ،په کتابو کي دداشان تغیر دراوستلو لپاره په سوېډن کي دیوه عربي اسلامالوگ (اسلام پوه) په وینا تر درې سوه میلیونه ډالرو زیاتي پیسي ولگېدې،او ددغه کار لپاره له امریکانه څوټنه پوهان لېږل سوي وه . مگر کله چي په 2001 کال کي ددنړیوال تجارتي ماني دتروړیستي حملي په پایله پدغه سوه او امریکایانو تصمیم ونيو چي باید دتروړیستانو او دهغو دحامیانو طالبانو درژیم جرړي به باسي ،په پاکستان کي له سره په دغو کتابو کي دنوو اووښتونو او تغیراتو دراوستلو لپاره تر هغه پخوا مصرف سوو پیسي زیاتي لگېږي چي دا ځل په ښوونځیو کي ماشومان او تنکي ځوانان دافراطیت څخه د نورمال اومتدمن ژوند پیژندلو ته راوگرځوي . دامریکا ،پاکستان او په جنگ کي دټولو شریکو هیوادو دمیلیارډو ډالرو دمصرف په پایله کي او دسي آی آی دیوې ځانگړي پروژي دبري په ترڅ کي چي میخایل سرگیویچ گرباچوف دشوري نظام وړنگولوته وهڅول سو ، دختیځي اروپا سوسیالیستي هیوادو ته دشوروي له نفوذ څخه دخلاصیدو لپاره لاره هواره سول ، په نړۍ کښي دختیځي اروپا او یو شمیر نور هیوادونه یو په بل پسي دشوروي داغېزې څخه خلاص سول . پر دغو هیوادو باندي دشوروي پلوه رژیمونو دساتلو په موخي پخوا نۍ مرستي په تپه

ودرېدلي؛ طبعي ده چې پدغه شرايطو کې ټوله نړۍ په يوه عجيب او غريب سياسي توفاني حالت کې قرارونيو، هيڅوک نه پوهېدل چې څه کېږي دافغانستان په شان رژيمونه چې دجگړې ددوام په موجب يې بهرنيو مرستو ته حياتي اړتيا لرل دبهران سره مخامخ سول. او له بلي خوا روسي رهبرانو په افغانستان کې هغه پروژه چې پترکبير او نورو روسي مشرانو درلود، گويا دلږکيو دحق څخه دفاع چې په واقعيت کې يې تر همدغه نامه لاندې خپل پلويان او نوکران روزل راوړاندي کړه. دهغه گوند په دننه کې چې دوي ورسره په کلنو کلنو دوستۍ اړيکې درلودې ټول روابط قطع او دامريکا په شان يې هغه ته شا وړول، دمرحوم نجيب الله دحاکميت په موجوديت کې يې دبهران الدين رباني اودهغه دپلويانو سره په مسکو کې ددپلوماتيکو نورمونوپه اساس رسمي ملاقات وکړ، او ددغه ملاقات ټول جريان په پراخه پيمانه ددوهيوادو دمشرانو دملاقات په بڼه خپورسو، دشوروي ټولو جريدو او مجلو دافغاني تنظيم درهبرانوپر دغه سفر سياسي تبصري وکړې. زه هغه وخت ديوه رسمي سفر په موخه هلته وم، مسکو ته ددوي په راتگ سره دټول سياسي حلقوپه منځ کې دا گنگوسي چې ډير ژر به ډاکټر نجيب الله له واکه گوښه سي غښتلي سوې، او له ورايه دا معلومېده چې نوردمرحوم نجيب الله دبخت ستورۍ لوېدلی دی. څېړنکي پدې باور دي چې په دغه لومړي علني ملاقات کې روسي مشرانو لخوا رباني ته دنجيب درژيم درنځېدو په خاطر دهمکاريو وعده ورکړه سوه، ددوي دهغه پلان سره چې دگوند په دننه کې به پر نجيب پر خلاف کودتاکوي ملاتړ څرگند کړ. داحمدشاه مسعود په رهبرۍ يې دگوندپه لوړو مقامونو کې دهغو په وسيله چې له ډير پخوا يې داحمد شاه مسعودسره اړيکې لري حاکم گوند له دننه ټوټه ټوټه کړ، چې پايله يې مرحوم نجيب الله زنداني کيدل او له وطنه د دغه گوند د اکثريت غړو جبري فرار شو. په 1992زکال داپريل دمياشتي په اتمه ورځ دولتي حاکميت ږنگ او دپاکستاني جنرالانو سره چې جنرال حميد گل يې په سر کې و دتنظيمو رهبري کابل ته راننوتل. دنواز شريف او نورو جنرالانو هغه ارمان چې په خوب يې نه لیده تر سره شو، دافغانستان ددولت، او وسله والو قواو درنځېدو امر نواز شريف لخوا صادر سو. نواز شريف دپاکستان هغه صدراعظم و چې په خپله انتخاباتي مبارزه کې يې په ټوله سپين سترگۍ سره دافغانستان دقوي او غښتلي اردو له منځه وړل دخپلو افتخاراتو اودافغانستان په مقابل کې له برياو څخه بلل، ولس ته يې ويل که تاسو دا ځل ماوټاکۍ افغانستان به په پنځمه صوبه بدل کړم.

دتنظيمو رهبرانو لا دپاکستاني او سعودي عربستان له استخباراتي جگپوړو سره دپاکستان دبري شيريني نه وه خوړلې چې په هډکو او له پخواني حاکميت څخه پاته شوې ملي دارايي يې داسي سره وټکول او توپو سره وويشتل چې دکابل ښکلۍ ښار يې چې تر دغه دمه ودان ساتل سوې و په کنډواله کړ، دنښارکوڅي او واټونه په هډيو بدل سوه، په حقيقت کې يې اوس دکابل دښار هره لويشت ديوه نامعلوم وطنپرست چې دحکومتي څوکيو پر سر دتنظيمي جگړه مارو دگوليوقرباني سوي قېردۍ. دولتي اداري چور، ملي موزيم، ملي ارشيف، ملي گالري، شفاخاني درملتونونه، بانکونه، دولتي ترانسپورت، وسلې، ښوونځۍ، پوهنتون او حتا مسجدونه چور سول او هر څه دپاکستان په بازارونو کې دخړڅلاو لپاره کېښودل سوه.

ماته يو وخت يوه سپين ږري مشر سړي وويل چې له حزيبانو نه مي بدراتل او دهغو پر خلاف جنگېدم، كله چې مي دا مجاهد قوماندان صاحبان دواک دتر لاسه کولو وروسته وليدل چې پر څوکۍ، ملي شتمنۍ يې سره جنگ و، هر څه يې يوره او دپاکستان په کباري بازاروکي يې خرڅول، په کلو او بازار کښي يې دترو سروپه بې عزتۍ لاس پوري کړ، پر ځان مي لعنت ووايه او له ځانه سره مي وويل چې هغوي خو دوطن هډوکي دشوروي په بازارو کي نه خرڅول، خير که شوروي پله وه.

دپاکستان دښمني له افغان ولس سره پر دغه ځاي پاي ته وه نه رسېدل، ځکه په هيواد کي داسي لاس پوڅۍ رژيم چې يوازي دپاکستان تر سياسي اغېزي لاندې وي جوړ نسو، دمجددي صاحب تر دوه مياشتنۍ واکدارۍ وروسته دپاکستان دتړون په اساس استاد رباني دڅلورو مياشتو لپاره واک پلاس کي واخيست، کله چې دا څلور مياشتي پوره کېدې استاد رباني تر زياتو جگړو او افغان وژني وروسته پر دۍ بريالۍ سو چې د1992زکال په اخر داهل حل وعقدشورا دايره او همدا شورارباني ته داتلسوميشتو لپاره دحکومت کولو وخت ورکړ، گلبدين ددغي پرېکړي سره مخالفت وکړ، له ډير پخوا نه گلندين پر پاکستان گران وهغه هم ديوه سياسي گټي او ملحوظ په خاطر چې پښتونو ځکه يې درباني او هغه په اختلاف کي پاکستان په پټه دگلبدين ملا ترکاوه، روسان په دغه کار دخپلو جاسوسانو له لاري خبر بدل او ددې لپاره چې پر رباني نور هم احسان واچوي او هغه روسانو ته نور هم نږدې سي هغه او احمدشاه مسعود ته يې يو سلسله مسايل ويل، بلاخره روسې په دولتي واک کښي دتنظيمو څخه په دې نامه چې دافغانستان قانوني حکومت دۍ او دوي په رسميت پېژندلۍ دي خپل علني ملاتړ وښود او هغوي ته يې هر ډول مالي او مادي مرستي ورکړې، روسي وکولاي سوه چې دتنظيمونو حاکميت تر خپل سياسي اغېزي لاندې راولي، دجمعيت اسلامي دگوند او شمالي ټلوالي سره دپخوانيو دوستيو پر اساس دا ځل افغانستان دمجاهد په لباس کښي ددوي پلاس ورغلي.

امريکا داسلامي بنسټپالو لخوا ددولتي واک دتر لاسه کولو څخه ډارېده چې حالت بل ډول سو. پيسې او وسله دامريکا او اروپا مصرف سوه مگر حکومت دروسې سره دښو اړيکو علاقمندي له هيچا څخه نه پټول، او دروسي سره داريکو دټينگولو په منظور نوي پروتوکولونه لاسليک سول، رباني پخل لومړي سفر کي روسي ته ددوستۍ دټينگېدو وعده ورکړه په مقابل کي روسي داومنل چې دشوراي نظار حکومت به دبل هر مخالف قوت په مقابل کي حمايه کوي او هر اړخيزي مرستي به ورسره کوي. په واقعيت کي روسانو تر 2001زکال دطالبانو درژيم تر ړنگېدو پوري دوي ډير ونازول ددوي لپاره يې دطالبانو په حاکميت کي هم وسلي برابرولي او هم يې پيسې چاپولي او درباني حکومت چې يوازي دبدخشان مرکز يې پلاس کي وپه رسميت پيژانده.

کله چې مؤقته او بيا راوروسته عبوري اداري جوړېدې دروسانو، ايران او هند په مرسته ددوي برخه تر بل هر سياسي او تنظيمي ډلي تل غوښته وه، په اوسنۍ اداره کښي خويې تاسو لوستونکي پخپله وينۍ فکر کوم تکرار ته يې اړينه نه برېښي.

امريکا او پاکستان ددغه حقيقت په پوهېدو سره چې هر څه برباد ولاړل، دهغي پروژي په عملي کولو پيل وکړ دکوم په خاطر چې يې تنظيمونو ته شا ور اړه ولې وه . له يوې خوا ددارمارو حکومت جوړسوی. ود هيچا ځان او مال په امن کښي نه و، پر هر څه ديوه عادي نادان لخوا چې توپک يې پلاس کي و تېري قانوني بڼه اختيار کړې وه، دا حالت دکابل ښاريانو او دهيواد په نورو ښاروکي افغان ولس ته دزغم وړنه و، زه يې ځکه زيات نه انځورم پدې پوهيږم چې تر اوس لاديوه کوچني ماشوم هم دا وحشيانه کړني نه دي هيري سوي او دکابل دښار دپوالونه دقدرت دتېرودجگړې دقربانيانو او دکابل دشريفو اوسېدونکو له وينو څخه دا اوسنی ښاروالی نه دي پاک کړي.

هغه سياسي پانگه اچونه چې پاکستان دافغانستان دراتلونکي برخه ليک او دهغه په درشل کي دډيورنډ دکړنبي دسرنويشت په هکله کړې وه دمجاهدينو څخه دامريکاډ لاس پر سر کيدوسره ټول په درياب کي لاهو سول . دپاکستاني چارواکو هغه خوب که افغانستان پاکستانی پنځمه صوبه نسي نو دډيورنډ دکړنبي سرنويشت به هرو مرو ددوي په خوښه ټاکل کيږي په رښتيا بدل نسو . که څه هم په اخر کي کله چې په افغانستان کي حاکميت دروسانو تر سياسي غښتلي اغېزي لاندي راغلی. په واقعيت کې دپاکستان او امريکا لپاره غټ سياسي گذارو، خو پاکستانی چارواکي ډير مايوسه نشول؛ دوي دداسي سياسي نابېره ناکاميو دتلافي کولو لپاره خپل بل سياسي پټ واريانت او امکان څخه چې هغه طالبي غورځنگ دی. دگټي پورته کولوپروسه شروع کړه؛ دا پټه پروژه يې خپلو سياسي موخوته درسېدو په منظور غلني کړه

دریمه برخه

طالبان د پاکستان وروستی هیله! یو فلسفي اصل دي چې هر اوبستون د ذهني او عيني شرايطو اماده کېدو ته ضرورت لري؛ په افغانستان کې هم د پاکستانیانو له ((نيکه)) بخته هرڅه داسې برابر سول. درباني درژیم کړني (له پاتکو نیولې، رشوت، دملي اوشخصي شتمنیو چور چپاول، په زور هر څه خپلول، دخلکو پر ناموس تیری، ژبني او قومي اختلاف داسې تازه کول چې داستانونه به یې دقرونو لپاره به دټولو افغانانو پر ژبو وي اوداسې نور چې تر اوسه لا ده هیچا هیر ندي ځکه یې راوړل تکرار پریښي) هغه لاملونه سول چې پاکستان او دهغه پلویانو دلاسته وتلي افغانستان ددوباره تر لاسه کولو په موخه په اصطلاح طالبی نهضت سیاسي ډگر ته راوړاندي کړ.

طالبان څوک وه او له کومې خوا سوه؟ دطالبی حرکت دپیداښت په اړوند دافغان لیکوالو یو شمیر لیکل سوي معلوماتونه چې دهمدې لیکنې لپاره مالوستي دي داسې څرگندیږي چې گواکي ملا محمدعمر دکندهار له سنگیسار نه چې په یوه جومات کې ملا ودخپلي شخصي پرېکړې له مخې، دیو بل خپل ملگري سره دکندهار د((زنگاوات)) څخه یې له چانه موتر سیکل واخیست او یو بل ځای ولاړی او هلته یې څو تنو طالبانو ته وویل چې د خدای دین په خطر کې دي فجارو او فساقو ټوله سیمه ونیول، چورچپاول شروع دی، پر ډمبر سرک دمسلمانانو ناموس کښته کیږي او... ملاحظه بیا بل جومات ته ځي او بلاخره تر پنځوسو زیات کسان پیدا کوي او په سبا یې دوه موټره، داچي له کومې خوا سول او تر کومې درختي لاندي په خاورو کې پټ وه څوک ندي خبر؟ او دطالبانو حرکت شروع کیږي. ځیني بیا وایې ملاعمر په یوه کوچني جومات کې ملا و دمجاهدینو دغه ظلمونه چې دعام ولس سره یې کول دته دزغم ورنه وه ځکه یې دنور طالبانو سره په کندهار کې خبري وکړې او هغه یې ددغو مجاهدینو پر خلاف را وهڅول، همدا شان نور افسانوي دلیلونه. ولي دطالبانو د حرکت ددغه شان دپیداښت تاریخ له وقیعتونو څخه لیري برېښي دبشر په تاریخ کېني پدغه ډول داسې یو سیاسي اجتماعي حرکت منځته نه دی راغلی. څنگه کیدای سي یو عادي ملا چې دشوریانو په وخت کې کله په یوه او کله بیا په بل تنظیم کې عادي قوماندان وپه 1994زکال کې دي یو دم دومره غښتلی سي چې دبرق پشان یې دافغانستان دخاوري))98(په سلو کې تر خپلي ولکي لاندي راوستل؟ ډیر ساده که فکر وکړو په کندهار کې تر ده نور ډیر لوړ عالمان، پوهان او داسې کسان وه چې پر وطن او ولس یې زړه خوړېده، داچي له بهر سره یې اړیکي نه لري او داتوان یې په ځان کې نه لیده چې ددغه مجاهدینو په مقابل کې چې دپخواني شوروي اود افغانستان دحکومت ټوله امبار سوي وسله ورته پاته وه، او له بهر نه هم حمایه کیدل وجنگیږي؛ دغو خواخوږو یوازي ددغه حالت ننداره کول او په انفراد توگه یې خلک له چور، چپاول او بي ناموسیونه لیري ساتل. رښتیا داده چې پاکستان او دهغه ملگرو هیوادو ددشان حالاتو دتلافي لپاره چې پیسې دوي مصر ف کړې او واک پکښي روسي پلوه ځواکو ته ورسید له ډیر پخوا نه اماده گي لرل. زیات داسې اسناد سته چې د1981 کال نه شروع دپاکستان استخباراتو او سي آی اي دپاکستاني دیوبندي ملایانو په وسیله نه یوازي د فناتیکان په روزلو دشوریانو پر ضد په پاکستاني مدرسو کې پیل وکړ، بلکه دهند په مقابل کې

چي دکشمير دکشالي پر سر ورسره پاکستان لانجه لري هم ځوانان روزل کيده . دلومړي ځل لپاره دپخواني شوروي دمطبوعاتو په يوه مشهوره جريده کي چي ((دلئتراتورنايا گزيتا)) په نامه يادېده دشوروي دمشهور ليکوال او ژورنالست ((الکساندرپر خانوف)) لخوا پدغه کال يوه لويه مقاله خپره سوه هغه ليکلي وه چي اوس دشوروي ضد هيوادونه او پاکستان غواړي تنکي ماشومان دجگړي راتلونکي سپاهيانو په توگه په مذهبي مدرسو کي وروزي ،هغه پخپله دغه او نورو ليکنو کي په افغانستان کي دشورويانو دپوځي شتون او مداخلوسره مخالفت څرگند کړی . او دا يي ليکلي وه چي دا جگړه به دشوروي لپاره يوه اوږده جگړه ، د ډيرو انساني تلفاتو سره ، مالي او مادي لگښتونو ته به ضرورت ولري .

هغه وخت پاکستاني چار واکو دا پلان لاره ، ځکه دوي دا جگړه دومره لنډه نه بلل او له بلي خوا دوې غوښتل چي دافغانستان راتلونکي مذهبي بنسټپالو په مرسته سمبال کړي . دنواز شريف په وخت کي دپاکستان استخباراتو او اوردو په خپلواکه توگه په افغانستان کي د((ستراتيژيکي جورتيا)) په نامه اجندا پر مخ بيوله چي دهغي په اساس هغوي غوښته دا چي پاکستان د هند او ايراني شعيه دولت په منځ کي پروت دی . دافغانستان له لاري به دهغوي دیرغل مخه نيسي ځکه يي غوښته چي دطالبانو کوټلې ملاتړ وکړي له وسلي تر ډوډۍ پوري يې هر څه پر خپل وخت ورته رسول . پاکستان غوښتل افغانستان ديو شاته پاته اوله تمدن څخه دلير پراته هيواد په توگه تل دوي ته احتياج وي ، او که پوځي فناتيک قوت ته ضرورت سو دوي به لا پخوا لا په افغانستان کي داسي روزلسوی پوځ په خپل واک کښي ولري . ملاصاحب دارزگان ولايت ددهراود دولسوالی . په يوه کوچني کلي کي داتکل له مخي 1959زکال په يوه غريبه کورنۍ کي پيداسوی او هلته لوي سوی دی ، بيا دسنگيسار په سيمه کي ملا د1367 څخه تر 1371 دنیک محمد قوماندان په رهبرۍ ددولت پر خلاف جنگېدی . هغه کوم مشهور قوماندان هم نه و او نه يې قومي زور لاره يو عادي سړی و ، داسي معلومېږي چي پاکستاني استخباراتي چار واکو هغه ډير پخوالا په نښه کړی و ، دا چي پاکستان ولي نوموړی . په نښه کړی . او په هغه کي يې کوم ډول امکانات ليدلي وه تر اوسه څېړونکي مکمل معومات نه لري . کله چي دپاکستاني چارواکو د((دستراتيژيکي جورتيا)) دمخکي طرحه سوي پلان دپلي کېدو وخت راورسېد په داتشان افسانوي شکل هغه ډير ژر موټرسیکل او په سبا بې دوه موټر پيدا کړه ، دسړي هغه دسقاو دزوي کيسه دسړي ور په يادېږي ، دسقاو زوي چي له افغانستان څخه تښتېدلی و او هلته يې گویا ديو عادي سړي په توگه ژوند کاوه څه موده وروسته له کوم سموار نه حرکت کوي پر لاري يو جومات کي کوم ملا ورته وايي چي افغانستان ته دتگ پر لار دي يوه درخته مخ ته راځي دهغي بيخ وپلته څه به پيدا کړې هغه دا کار وکړ او ددرختي ويخ ته پيسي اوټوپوکونه پيدا کړه ...قيصه يې اوږده ده خو انگليسانو دهغه په وسيله دهيواد اصيل بچۍ غازي امان الله خان له وطنه فرار ته مجبور کړ او پر هغه يې هم دخادم دين رسول الله نوم کښېښود .

لنډه داچي طالبان دپاکستان ، سعودي عرب او مريکا هغه پروژو ته چي دوي دهغوپه وسيله په زيات سياسي مهارت او داستخباراتو دمنظمو مشورو او لارښوونو پر اساس لومړی په دي نامه چي طالبان به دگلبدین خلاف داستاد رباني

او تورن اسماعيل په حمايه كې قرار ولري دهغوي څخه پيسي او وسله تر لاسه كړه، د نصير الله باربر په ويناد پاکستان استخباراتو خپلو ټولو هغو قوماندانانو ته چې دوي غوښتل طالبانو ته تسليم سي امر وكړ چې بيله چون وچرا دطالبانوسره يو ځاي اودهغوي ملگرتيا وكړي. كله چې طالبان كابل ته دگلبدين حكمتيارسره د جگړې په نامه رانږدي سوه نو احمدشاه مسعود او استاد رباني ته يې هم التوماتم ولېږه چې ژر تر ژره كابل تسليم كړي او دكابل دښار دروازي ددوي په مقابل كې پرانستي پرېږدي. طالبانو په 1994ز كال د كندهار د سنگيسار د سيمي نه ددولتي واك د تر لاسه كولو په خاطر حركت پيل كړ په 1995ز كال د دمی د میاشتي په 28 ورځ يې د كندهار ټول ښار پخپله قبزه كې راوست، د كندهار ځينو مشرانو او عالمانو ته يې په يوه غونډه كې ملا عمر خپله لومړۍ وينا چې د تگلاري بڼه يې لرل او دا يې توضیح كړل چې دوي ولي را پيدا سول. د 1996ز كال د سپتمبر په مياشت دوي كابل ته ننوتل. كابل ته په ننوتو سره تر هر څه دمخه پاکستان چې له مرحوم نجيب الله سره يې پخوانۍ دښمني لرل په دغه گيرودار كې چې هيڅ نه معلومېده د ټولو اخلاقي او اسلامي نورمونو او انساني كرامت خلاف پر هغه ځاي وځړاوه كوم چې دپاکستان پر خلاف يې دشورويو او تلووړوسته دپه افغانستان كې دپاکستان پر خلاف تاريخي وينا كړې وه؛ پاکستان دطالبانو حركت هغه وخت شروع كړ كوم چې دملگرو ملتو د سازمان ځانگړي استازي محمود مستري دافغانستان په هكله خپله دنده پر مخ بيوله او د استاد رباني نه يې د قدرت د لېږدوني نوي ميكانيزم په عمل كې دپلي كولو هڅې كولې، فكر كوم دغه د قدرت په لېږدونه كې به پاکستان خپل موقف غوښتن نه لیده ځكه يې په ډيره عجله طالبې حركت رادمخه كړ.

كېدای سي پوښتنه وسي، داڅنگه يو خپل سړی له مسجدنه راولاړ سوی. حركت و؟ او ډير ژر پاکستان په رسميت وپېژاند؟ سعودي او امريكا ددوي په وجود كې دا وليدل چې ديونيكال د نفتي شركت به د سعودي د نفتي كمپنۍ ((دلتا)) په مرسته د مرکزي اسيا نفت او گاز د افغانستان له لاري تر پاکستان پوري ورسوي او هم به په مرکزي اسيا كې ددوي په مرسته خپلي اړېكي ژوري كړي، دا هغه اميد وي چې امريكا يې دغه ته هڅولې وه تر څو په افغانستان كې دطالبانو سره د دولتي واك په تر لاسه كولو كې مرسته وكړي. دا چې طالبانو پخوا دولت نه وكړی او د ليك لوست خاوند كسان يې نه درلودل، هر ملا صاحب والي، وزير او بل دولتي جگپوړی چارواكي سو او هر چا پر خپل سر ډنگول. ملا عبدالصمد خاكسار دطالبانو دوخت د كورنيو چارو وزارت امنيتي مرستيال دگربت مجلي خبريال سره په مرکه كې ډير شيان وايي يوله هغو دا چې دطالبانو هر چارواکی خپلواک و، ددولتي منظمي ادارې په بڼه كومه اداره نه وه، پسله هغو چې دوي كابل ونيو دطالبانو حركت پر دو برخو وویشل سو؛ دا سي معلومېږي هغه يو شمير كسان چې پوه سول خبره څه ده او دوي څه كوي ممكن لږ سوچ يې كړی. وي دا ورته دمنلو وړنه وي گرځيدلې چې هر څه دي ملا صاحب دكرنيل امام په مشوره تر سره كوي او يادي دنور و بهرنيو استخباراتو فرمانونه پلي كوي، ځكه ملا خاكسار وايي هغه لومړي شعارونه چې مسلمانانو او اسلام ته خدمت و، ورك سوه او ځاي يې ددولتي واك تر لاسه كولو ونيو. گوربت پنځمه او شپږمه گڼه ميرمن بوټو د بي سي دخبر نگار سره په مرکه هغه وخت ويلي وه چې: دطالبانو گروپ دامريكا، انگلستان او سعودي عربستان په مرسته څوكاله پخوا جوړ سوی و، ددوي رهبري

د پاکستان بنسټپالو مذهبي سازمانو لکه جمعیت علما او نور پر غاړه لرل د طالبانو لپاره وسلي د امریکا او انگلستان لخوا راتلي او پیسې د سعودي عرب وي . دامید اونېزه د امریکا چاپ 235 گڼه .

که په لنډه توگه د طالبانو واک ته درسيډو ټول جریان انسان دقیق تر نظر تیر کړي چې دوي له شروع کوم شعار پورته کړ ، څنگه يي وکولاي سول د تورن اسمعیل ، رباني ، دوستم اوبیا نورو تنظیمو د مشرانو سره خبري وکړي ، یو او بل وغولوي او هغه ځواک چې دروسیې، ایران، ازبکستان، تاجکستان، هند او حتا ترکیې له سخاوتمندانه مرستو نه يي گټه اخیسته له واک نه گوښه کړي، په ټول پاکستان، کندهار او بیا په جنوبي ولایاتو کې دا تبلیغ وچي دوي د اسلام او اسلامیت سپاهیان دي او یوازي عدالت غواړي، حکومت کول ددوي کار نه دی، غواړي چې محمد ظاهر شاه بیرته کابل ته راوړي او واک وروسیاري، اوداسي نور هوبنپارانې ځیرکانه حرکتونه . دا ټول د افغانستان د جوماتونو دملايانو تر سويه لوړي خبري وې، په ډاډ ويلي سو چې نوم د افغاني طالبانو او ملا عمر اخند و، خو هر څه پاکستانی استخباراتي او پوځي جنرالانو سرته رسول . د طالبانو د حاکمیت په ټول دوران کې د طالبانو په پوځي لیکو کې تر افغانانو پاکستانیان زیات و، داچې څومره عرب او دنورو هیوادو چې شمیر يي څلویښتو ته رسېده غولېدلي او فناتیک کسان وه شمیر يي تر لسهاو زره زیاتېږي . په همدې اساس هیچاته دا دمنلو وړ نه ده چې طالبانو بهرنۍ سیاسي پوځي بنوونکي نه لرل او په افغانستان کې راپیدا سول .

پاکستان د واک پر گډۍ د طالبانو په کښېنولو کې دوي موخي وي ، لومړۍ موخه يي په افغانستان کې د داسي بیسواد حکومت جوړه ول و چې د حکومت غړي يي دوي په مدرسو کې روزلي وه هغوي ته د بل هیچا لاس نه دی ورسېدلی او نه يي ددوي سره داریکو د نیولو امکان پیدا کړی دی ، د همدغو مذهبي اړیکو پر اساس به تل د پاکستان خبرو او فرمانو ته غوږ نیسي ؛ ان د ځینو سیاسي تحلیل گرو په نظر هغه پخوانۍ د شپږمې صوبي خیالات هم د ځینو جنرالانو په مغزو کې راژوندي سوي وه ؛ پاکستان پلان لاره پسله هغه چې طالبان په ټول هیواد کې قدرت ترلاسه کړي په سره سینه به د تل لپاره د ډیوډنډ د کرښې مسله حل کړی . دوهم امریکا غوښتل چې په سیمه کې دروسیې او ایران داغیزو مخه ونیسي تر څو وکولاي سي د افغانستان له لاري د منطقي نفت او گاز لویو ذخیرو ته لار پیدا کړي ، د طالبانو څخه د تعهد په اخیستلو سره چې د ترکمنستان څخه د افغانستان له لاري گاز پاکستان او له هغه ځایه چیري چې يي غوښتل د گاز لولي تیري کړي د طالبانو سره يي مرستي ډیري کړې ؛ کله چې طالبانو کابل ونیو سمدستي امریکایي نفتي شرکت اعلان وکړ چې دا د سولي او د ترکمنستان د گاز د پروژې د پلي کولو په لوریو مثبت حرکت دی .

همدا شان امریکا غوښتل هغه ستینگر توغندی چې امریکا د شوروي سره د جگړې په ورستیو کې مجاهدینو ته ورکړې وه چې تقریباً شمیر يي)) 150 ((ته رسېده او ټول نه وه استعمال سوي د طالبانو په وسیله بیرته راټول کړي ، تر څو دروسي او ایران لخوا تر لاسه نسي . که څه هم روسي ته ځوداني ورسېدلي خو ایران پر دغه بریالی نسوه چې ستینگر توغندی تر لاسه کړي .

پاکستان د خپلوملایانو په وسیله پروپاگنډ شروع کړ چې د طالبانو خدای ملگری دی ، وگوری په څومره چټکۍ په ټولو سیمو کې واک تر لاسه کوي ، او قوماندان ورته تسلیمېږي . مگر ددې اصلي علت چې دوي څومره ژر ټول هیواد تر خپلي سلطې لاندې راوست د پاکستان د کورنیو چارو پخوانې وزیر او په پاکستان کې د تنظیمونو مؤسس نصرالله بابر پسلا څو کالو د پښواک دخبري اژانس سره په خپله مرکه کښي بیا له دغه راز څخه پرده داسې پورته کوي : ((... طالبان په افغانستان کې ځکه په تېزۍ سره پر مخ وړاندې لارل چې هلته خلک د جهاديانو له ظلمونو او کورنیو جنگونو څخه پوزي ته راغلي وه او طالبانو په افغانستان کې امنیت راوستی و ، او موږ هم جهادي قوماندانانو ته وویل چې طالبانو ته تسلیم سي . داچې هغوي دسایست او حکومت په چلولو نه پوهیدل ... موږ ورته ډیر وویل چې په افغانستان کې ازبک ، تجک ، هزاره باید له ځانه سره په حکومت کې شریک کړی او دوي ته پوره ونډه ورکړی ولي دوي زموږ دا خبره ونه منل او کله چې پر سخته راغلل چا یې ملگرتیا ونکړه)) . واقعیت دادی چې طالبانو ځني مشرانو ته په پاکستانی مدرسو او د دیپلوماسۍ په کورسونو کې ښوني کیدې ، هغو هلته دوسلي له استعمال نه نیولي د بهرنیانو سره دخبرو او اړیکو ټول رمزونو ولوستل . څوک دامني چې دمسجد طالب دي حکومت وکړي ، جگړه دي پر مخ بوزي ، ټول سیاسي چلونه دي په کار واچوي ، له بهرنیو دیپلوماتانو سره دي روابط ساتي ، دیپلوماتیکي مسایل او په دیپلوماتیکي دفترو کې دي کار وکړي ، دولتي وزارتخاني دي پر مخ بوزي ، دا دافغان ولس قسم خوړلی دښمن بابر وایي : موږ یو وازي دومره کړې چې کله طالبان راپیدا سول ... نو دحزب اسلامي یا نورو کوم پښتانه قوماندانان چې به ددوي مخنیوي یا مقاومت ته راپاڅیدل نو موږ به ورته دجنگ نه کولو او طالبانو ته دتسلیمېدو وړاندیز کاوه ، ځکه چې موږ نه غوښتل چې په افغانستان کې یوه بله کورنۍ جگړه پیل سي . داهم ښکروږ درواغ ، لومړۍ ده پخپلو خبرو کې پخپله ثابتې کړه چې طالبان ددوي پر اوږو او مرسته دنورو هغو قوماندانانو په قانع کولو سره چې دپاکستاني استخباراتو سره همیشنی پیوند درلود دطالبانوسره دواک دتر لسه کولو په هکله مرسته وکړه . دوهم ، پاکستانی چارواکو یوه بله کورنۍ جگړه نه غوښت ، بلې ځکه یې نه غوښته کله چې واک په تش امر کولوسره بل ته انتقال کیدای سي نو جگړې ته رښتیا هم ضرورت نسته ؛ مگرهغه نورو(شمالي ټلواله او ورسره نوري ډلي) چې له دوي نه یې پرته نور باداران پیدا کړې وه تر اخیږه ورسره جنگیدل ، ځکه هغوي ته بیا بل چا ویل ، جگړه دواک دتر لاسه کیدویوازنی لار ده ، اوپه همدې منظور یې دوي ته په میلیونو ډالره ، او افغانۍ له بهر نه مرسته رسېدلې . غواړم ښاغلي بابر او پرویزمشرف ته یو خبره وکړم هغه داچې په افغانستان کې ستاسو دهمیشنیو نوکرانو نه نیولي ، لوي او واړه ، لوستونکي او نالوستي حتي لیوني هم دا در سره نه مني چې دا اته پنځوس کالو تاسو په افغانستان کې کورنۍ جگړه نه ده غوښتې او همدا اوس دجگړې اور نه تازه کوی . ستاسو هیر سوه هغه موافقتنامه چې دژنیودتوافقاتوپه نامه یې شهرت پیدا کړ اوتاسو دمرحوم نجیب الله دحکومت سره د1988زکال داپریل په 14نیتیه دامریکا ، روسی او ملگروملتو دسازمان دځانگړي استازي په مخ کې لاس لیک کړه څومره مو عملي کړه ؟ زه به ووايم یو فیصدمو هم پلی نکړ ، او دپخوا په څیر مداخلو اولوتمارو رالېږل دوام درلود . تاسو اوس قضاوت وکړی همداجنرال بابر مجاهدین تر غاښو په وسلو سمبالول او افغانستان ته یې دخرابیو لپاره رالېږل چې هلته انسانان مړه

کړي، پلونه والوزوي، تعمیرونه په خرابو بدل کړي، ښوونځۍ له منځه یوسي، ماشومان یې پلاره، میندي یې مړوښو او اولادو کړي، دافغانستان پر ښارو باندي دا راندو راکټونو اورول دده او دده پشان ښاغلو په امر او قوماند سرته رسېدل، هغه وخت چې دوي یې غواړي انسانان له منځه ولاړ سي بیا ظلم نه دی، هر مقدس نوم چې زړه یې وغواړي پر اېرډي. همدا ددوي لخوا روزل سوي او په افغانستان کې دحاکمیت پر گډې کښینول سوي وه چې ددوي په مخ کې یې د کابل ښار چور او ددولتي څوکیو دتر لاسه کولو په خاطر یې د کابل ښکلی ښار په کنډوالو بدل کړ، په زرهاو لوي او واړه، ښځې او نارینه له منځه ولاړل دخلکو په سرو دمیخونو ټکوهل او په کانتینرو کې اچول، یادعام سړک پر سر خلک ویشتل کېده و پر هغوي نښه ویشتل زده کېده، دهیواد په ټولولویو او وړو ښارو کې پاتېکونه جوړ سول، دکورونو نه دخلکو ناموسونه پر خپل سر له کوره ایستل دااو نوري نارواوي هیڅ وخت دافغان ولس نه هیر پرې. هغه وخت پاکستانی چارواکي، دامریکا متحده ایالات، اروپا او اسلامي هیوادونه ارام ورته ناست وه اوددوي دوحشیانه کړنو ننداره یې کوله. حقیقت خو دا وچي دپاکستان جنرالانو زړونه دهیواد او کابل دښار په خرابیو نه و سوړ سوی، غوښتل یې د کابل دښار دسوځېدولمې په خپلو سترگو وگوري؛ دافغان ماشوم او کړېدلي مور چیغي چې دباروتو داور په لمواو دود کې خپل خوږ ژوند دلاسه ورکوي په خپلو غوږو واوري، پر هغه خوند واخلي. دپاکستان په لاس جوړ سوو طالب ډلي ته افغان ولس دپخوانیو په اصطلاح مجاهدینو د ظلمو، ناروا اوزورونو له یوي خوا، دهیواد پر ژبو، قوم، مذهب اوسیمو ویشلو ډار چې عملا دافغانستان دټوټه کیدو لپاره په چټکۍ کارروان دغه حالت حتی روڼ اندي مجبور کړه چې دطالبانو په مقابل کې موقتا مقاومت ونه کړي او چوپه خوله پاته سي، تر څو هیواد دټوټه کیدو څخه نجات ومومي، بله چاره هم نه وه افغانستان دشمال او جنوب دطوتیو دقربانۍ کیده په حال کې قرار درلود.

طالبانویو ډول سوله چې پایلې یې تر جگړې خطرناکي وي ټینګه کړه خو وطن یې دسمدستي ټوټه کیدو څخه وساته، امدادغه په قیمت کې افغان ولس ډیر څه دلاسه ورکړه.

افغان ولس دیو تباہ سوي اقتصاد، له منځه تللي پوهي، ویجاړ زراعتي سیستم، او ږنگ شوي فرهنگ پر وچه غونډې ولاړ پاته و، دیوهوښیار او مدبر قوت لار یې څارل، چې څښتن تعلا به کله پر دوي رحم وکړي. مکار پاکستان دا حالت تر هر چاښه درک او دطالبانو دغورځنگ په نامه یې چې یوازي دوي دظالمانو، لوتماریواو بی ناموسیو دله منځه وړلو، هیواد دابادی او ولس دسوکالیۍ جوگه دی راوړاندي کړه؛ په لومړي سر کې دهغو مجبوریتونو له مخي چې ما پورته ورته اشاره وکړه دوي دافغان ولس دهر کلي سره مخامخ سوه.

هغوي د1995زکال تر مني کابل ته ځان راوړسواوه، استاد رباني او احمدشاه مسعود دپنجشیر په لور وتښتیدل، د کابل په ښار کې دطالبانو لخوا اسلامي امارت اعلان سو. پلازمېنه کابل و مگر امرونه دکندهار څخه ورکول کېده دا ځکه چې ملا عمر دقدرت تر وروستۍ ورځې ارگ ته رانه غلی. کابل ته په رسیدو سره طالبانو ډیر ژر هغه څه شروع کړه چې چا فکر نه کاوه، دنجونو دمکتبو دروازي وتړل سوي، راډیواو تلویزیون کې پر موسیقي رغولو، دښځو

پر کارو او هغوي بيله محرمه دکورنه وتلو باند بنديزاعلان شو ، دمنځنيو پېړيو په دوددلاسو او پښو پرې کول ، وژل ، اعدامول ټولو انسان ضد عملونو داسلامي شرعيت تر نامه لاندي ددوي لپاره قانوني بڼه اختيار کړې وه ، دکابل په سپورتي لوبغاړۍ دسپورتي لوبو پر ځاي دانسانانو دوژلو او سنگسارولو په ميدان بدل سو ، ښاغلي متوکل يوه بهرني خبرنگارته ددغي پوښتني په ځواب کي چي تاسو ولي په سپورتي لوبغاړي کي ښځي او نارينه وژنۍ په زيات غرور وويل تاسو مور ته يوبل ځاي جوړ کړۍ بيا به مور دلته خلک نه وژنو ... ، امر بالمعروف و... هغه اداره وه چي افغانانو يي له نامه سره حساسيت پيدا کړ ، دځوانانو سرونه وچ خرپيل کېده ، اود ږيرو اندازه کولوته خط کشونه جوړ سو ، لنډاچي يو وحشت پر ملک مسط و. پاکستان دوي د داسي کارونو تر سره کولو او فتواگانو صادرولوته وهڅول کوم چي پايلي يې په ټوله نړۍ کي دبهرنيانو په ذهنيت کي له افغانانو او په ځانگړې توگه دپښتنوڅخه نفرت و، له هغوي سره داسي عقیده پيدا سول چي افغانان دنړۍ وحشي قوم دی ، دا هغه تاريخي جفا او خيانت دی چي دېې گناه پښتنو او افغان ولس سره په تاريخ کي چانه و کړۍ . په دغه هم پاکستانيانو اکتفا و نکړه دهغو پر شا يي لاس ورتير کړ او هغوي يي دهيوادد تاريخي او فرهنگي شتمنيو له منځه وړلو ته وهڅول لومړۍ يې په موزيمو او گالريو کي هر څه له منځه يووړه او په 2001زکال کښي يې دباميانو مشهور بتان چي دافغان ولس فرهنگي ميراث و دافغانانو په گډون دټولي نړۍ دولسونو او نړېوالو سازمانو دارادې او غوښتنو او وړاندېزونو خلاف دهغو په لاس والوزول ، دا بله تاريخي دښمني وه چي پاکستاني چارواکو دپښتنو اوافغانولس سره دهغوي دبدنامه ولوپه خاطر تر سره کړه ؛ کله چي امريکايانو طالبان دواک نه راوپرزول بيانو ددوي مشر استاد او هميشنۍ ملاتړۍ مولانا فضل الرحمن وايي ((طالبان پخپله بې عقل او ناپوه کسان وه، مور دوي ته دهیڅ کوم داسي کار مشوره نه ده ورکړې ، مولانا وايي مور جمهوري اېښ لرو)). دغه يوازنی خبره مولانا رښتيا کوي ، بلې په پاکستان کي ښځه حق لري چي دصدارت مقام ته ورسېږي ، په فابريکو ، او نورو مؤسسو کي کاروکړې ، په ښوونځۍ کي تعليم او پوهنتون کي تحصیل وکړي ، حتا دمولانا فضل الرحمن دلور په شمول زياتي پاکستانۍ ښکلي پيغلي په بهر ملکونو کي تحصیل کوي ، په تياتر ، سينما او نورو فرهنگي کارو کي فعال گډون لري ، په روغتونو او کلينيکونو کي ډاکتري او نرساني سي بيله جنسي توپير نه دمريضانو سره مرسته کوي او هغو ي ته دارو درمل ورکوي ، ديو اړخ نه يې پر بل اړخ راروي ، دا ټولو ته دپاکستانۍ ښځو لپاره اجازه شته ؛ مگر افغاني ميرمني او پيغلي ته دهیڅ کار اجازه نشته بايد په کور کي ناسته وي ، بدبختي داده زمور بيچاره خلک يي مني چي پاکستاني ملایان ډير ښه خلک دي او هر څه رښتيا وايي ؛ زمور اوسني ځني چارواکي خو ځکه ددغو پاکستاني ملایانو سره دتصديق سر ښوروي چي هر څه ددوي په خوشحالی کي ويني او دوي هم نه غواړي چي دا ولس رابيدار او پوه سي . يو عربي مشهور ليکوال دښځو سره دطالبامو دغلط چلند په خلاف په 2001زکال داگست په مياشت کښي دالحیات په جريده کي ليکي ((گرچه موقف طالبان در قبال زن پديده جديدي در فقه نیست، ليکن انچه ابها بنام اسلام بر زن افغان روا ميدارند، درحقيقت ((تطبيق حرفي)) موافق قيهان متحجر کهن است، که همواره در برابر مشارکت زن در امور حيات اجتماعي جامعه ايستاده اند. به قول محقيق از اصحاب رسول اکرم ((ص)) بيش از بيست مقوله درمورد عورت ونقش زن موجود

است اما چنين معلوم ميشود كه طالبان افغان فقط بر يك مقوله از عبدالله بن مسعود اتكا كرده، كه گفته بود ((زن همه اش عورت است)). ايا طالبان ديوبندي مي دانند ابن عباس و ابي يوسف قديمي گفته بودند كه ((بازوان وموي افشان زن عورت نيست))... به قول نويسنده تعداد از امامان اجازه داده اند كه زنان ميتوانند وظيفه مهمي در مقام وزارت و قضاوت در حيات اجتماعي جامعه بدست آورند . نويسنده به نقل از كتاب به قلم الحافظ المقدسي ارقام را ارائه ميمكند، عايشه بنت ابو بكر براي 399 شاگرد تدریس ميکرد كه در بين ان 67 زن و 232 مرد بودند، حفصه بن عمر به 20 شاگرد درس مي داد كه در بين آنها سه تن مرد بودند...)) جريده آميد شماره 487.

ولي پاكستاني بنسټپال مولانا صاحبان بيا زموږ په وطن كې ټول هڅوي چي محمدي شريعت په افراطي بڼه پلي كړي او بس . ډير په دې نظر دي چي پاكستاني مولويان د كوم بهرني قوت په لمسون او له هغو نه درشوت په تر لاسه كولو سره غواړي په دغه شكل اسلام بدنام كړي.

يوې مسلي ته غواړم د ټولو پام راوگرځوم ، طالبان په افغانستان كې دهیڅ قوم نماننده گان نه وه او نه هم اوس د پښتنو دستر قوم نماننده گي كولاي سي ، نه هم كوم قوم دوي خپل استازي ټاكلي دي طالبان لكه دانور تنظيمونه په پاكستان او ايران كې رازپرېدلي ، هلته لوي سوي ، وسله وال سوي او د پاكستان ، امريكا ، سعودي عرب او يو شمير نورو زير ځواكو په اراده يي جگړې ته وردانگلي دي تر څو دولتي قدرت تر لاسه كړي ، داچي د طلب په نامه د پښتنو په ادرس سپكي سپوري ويل كړي له انساني اخلاقو او ادب نه لري او ملي يووالي دروحيي نه ليري كاردی . دا يوه پوځي ډله وه چي په پاكستان كې روزل سوې ، پر افغانستان د پاكستان ، سعودي عرب او امريكا په مټ مسلطه سوه ، دا يو غير روڼ اندی حرکت و ، ښاري روښنفكرانو او پوهانو پكښي ونډه نه درلوده په عصري پوهو سمبال كسان پكښي نه ليدل كيده او نه هم خپله طالبانو غوښتل چي دا ډول كسان د ځان ملگري كړي . يو شمير متعصب كله چي يې زړه وغواړي پښتانه روڼ اندي وټكوي او يا په پښتنو پسي څه ووايي بيانو سمدلاسه په خپلو ليكنو او وينا وكې د ((طالب پلوه ، طالبې سياست وال او داسي نور القاب ، د ادب له چوكاټ او انصاف نه ليري مختاړي او وروستاړي د پښتنو په اړوند لوروي)) ، د داسي حال كې چي د طالبانو په حرکت كې نه يوازي د پښتنو بلكي دنورو قومونو روڼ اندو ، د عصري پوهي خاوندانو ، ډاكترانو ، استادانو ، انجينرانو ، ليكوالو ، شاعرانو اديبانو او دنورو قشرونو لوړو او پېژندل سوو شخصيتونو، فرهنگيانو او فرهنگپالو ځاي نه درلود . هرڅه د پاكستان او سعودي عربستان د چارواكو له خوا اداره كيدل ، د طالبانو په حكمرانۍ كې د عربي او اوردنومونو غوره كول ، مثلا دخپل نشراتي ارگان نوم يي ((خلافت)) او ورځپاڼي نوم يې ((شرعيت)) ، راډيو افغانستان ، راډيو شرعيت دا اوداسي نوري بيلگي دا ښكاره كوي چي د طالبانو په وخت كې هم د سعودي عربستان او پاكستان د فرهنگي تېريو پر اساس د پښتو ځاي آهسته آهسته عربي او اوردو ژبو ته خوشي كېده ؛ د پلازمېني كابل او د ولايتونو په ښارونو كې دهټيو او رستورانونو دنومولو لپاره اوردونومونه كارېدل . پدې بايد هر څوك قناعت وكړي چي كه د طالبانو په ليكو كښي

هونښيار پښتانه او يادنورو قومونو روڼ اندو ځاي لرلي. واي پاکستان او دهغه پلويانو په طالبانو دالوبي او ملنډي نسواي وهلاي.

زموږ دهيواد په دغه سياسي او جگړه ايز گيرودار کي اسامه بن لادن چي دسي آي آي په مرسته دساره جنگ په دوران کي دشوروي پلوه رژيمو په مقابل کي په اسيا، عربي نړۍ او افريقايي هيوادوکي ښه ځلېدلې و يو ځل بيا افغانستان ته راغلي، البته دا هغه وخت دی چي طالبان لا واک ته نه دي رسېدلي په کابل کي حاکميت داستاد رباني پلاس کي دی، هغه دننگر هار له لاري افغانستان ته راځي لومړۍ دجلال آباد دښار ظاهر شاهي ماڼۍ ته نږدې کور ورکړه سو، خو ډير ژر له ډار نه دهدي سيمي ته دمولوي خالص يوې کلا ته کډه سو او تر يوي مياشتي ورسته دسپين غره هغه سمڅو ته چي دوسلو دزيرمتون په خاطر جوړي سوې وي کوچ وکړ، زه دده په هکله زيات بحث ځکه نه کوم چي ټول په خبر دي چي نوموړۍ له هغه وخت نه چي په پاکستان کي دمجاهدينو سره له 1981زکال راپدې خوا اړېکي لرلې، افغانان يي جگړي ته هڅول، له هغوي سره يې مالي، مادي او دلوزستياکي مرستي کولي ټولو ته څرگندي دې، په 1988-1998زکلونوکي کله چي شورويان ووتل او دجهاد کليمي کرار کرار خپل مفهوم دلاره ورکاوه هغه افراطي اسلامي ډلي او کسان چي دجهاد لپاره راغلي وه ددوي په منځ هرج مرج راپيدا سو او ځينو يې دسترپا خبري کولي په دغه وخت کي همدا اسامه بن لادن ديوکوټلي پوځي لښکر دجوړېدې په فکر کي سو او دده دپلويانو په وينا هغه ديو لوي جنگ لپاره ديوه نړېوال بنسټپال پوځ دتنظم په جوړېدو پيل وکړ او هغه يې په غالب گمان دعبيده البنشيري په ملگرتيا جوړ کړ. داحمد رشيد پاکستاني ليکوال او ژورناليست په وينا د(1982زکال نه تر 1992زکال پوري په افغانستان کي دجگړي دگډون لپاره دمنځني اوليري ختيځ، شمالي اوختيځي افريقا، منځني اسيا او نورو هيوادو څخه چي شمير يي 43 ته رسېده ((35زره)) زيات رضاکار مسلمانان راغلي و))، طبعي ده داټول مړه نه سول ډير يي ژوندي پاته سول ددغو ټولو سره اسامه بن لادن نږدې اړېکي پيدا کړي وې، دا هغه امکان و چي په افغانستان کي دشوروي او امريکا تر منځ داغېزي دسيمي دپراختيا جگړي د بن لادن په واک کي ورکړ. کله چي طالبانو کابل تر لاسه کړ بن لادن هم څه موده وروسته کندهار ته راغلي او دملا محمد عمر سره يې دوستۍ ډيري کوټلي اړېکي ټينگي کړې، تر هغه وخت چي امريکا دطالبانو په وجود کښي سيمه ايزي گټي ليدلي دبن لادن او ملا عمر په دوستۍ يې بي تفاوتې ښکاره کول، مگر کله چي نړېوال وضعيت تغير وخوړ، دطالبانو کره وړه نور دافغانانو لپاره دمنلو وړ نه وه او پاکستان په هغوي هغه څه کول چي افغانانو زغملاي نه شوه، دترکمنستان څخه دگاز دلولي مسله هم ځنډمنه سوه، ديونیکال کمپنۍ مشران په دې باور سوه چي دطالبانو په وجود کي دوي دا پروژه لکه څنگه چي دوي اټکل کړۍ و پلي کېدل يې ناشوني دي، طبعي ده کله چي گټه نوي زبرځواک هر قوت او گورپ چي وي قرباني کوي. له بلي خوا بن لادن ځان داسي احساس کړ چي په رښتيا سره دی کولاي سي داسلام څخه پخپله دپيسو په زور او دغو فاناتيکانو په وسيله دفاع وکړي. هغه په افغانستان کي هم داسي اکت کاوه لکه دی چي ددغه هيواد اصلي اوسېدونکۍ او برلاسی چارواکۍ وي او طالبان يې دامريکا په مقابل کي هڅول. دغه او هم به نور دلايل موجود وه چي دبن لادن او امريکا تر منځ توره پيشي تيره سوه آن ددښمنۍ

تر سرحدہ اختلاف پیدا سو . په لومړي ځل پسله هغه چي په 1990زکال امريکا د کويټ څخه دعراقي عسکروتر ايستلو وروسته شل زره امرکايي عسکر په سعودي عربستان کي ميشته سول ،دبن لادن دامريکا او سعودي چارواکو لخوا دا کار داسلام پر مقدسو ځايو لکه بيت المقدس تېری وباله او له دغه عمل سره يي خپل مخالفت څرگند کړ . دسعودي حکومت له ډار چي ځان يې په خطر کي وليد په 1992زکال په خپله شخصي الوتکه کښي له پاکستان څخه چي په دغه وخت کي گویا دطالبانو او جمعيت دپخلايني لپاره تللی و سودان ته ولاړ، او په 1994 زکال دده سره دشاهي کورنۍ مخالفت اوامريکا په غوښتنه او مشوره له هغه نه دسعودي تابعيت واخيست . بن لادن په 1992زکال په مکه ديشو او يمن کي دتروريستي حملو په تور تر تورن وپيژندل سو . بن لادن کله چي د1996زکال په سپتمبر افغانستان راغی دمجاهدينو دمشرانو سره لکه رباني ،گلبدين ،احمدشاه مسعود او مولوي خالس سره يې ښې اړيکي ټينگوي ،طالبانو ته بيا دومره نږدې کيږي چي له افغانستان څخه دده دايستلو په قيمت تر اوسه افغان ولس اوپه خاصه توگه پښتانه او نړېوال جزاويني .

له طالبانو څخه دنورو نااميديو په څنگ کي دبن لادن او امريکا تر منځ دښمني او دهغه لخوا دافغانستان څخه دامريکايي استخباراتو په قول په (1998) زکال داگست د مياشتي په اومه دکينيا په مرکز نايروبي او تانزانيا په مرکز دارالسلام کښي دامريکي په سفارتونو کي دنهرو ، لسو دقيقو په تفاوت غټي چاودني چي ((219)) (افريقايان او)) 12 ((تنه امريکايان پکښي تلف سوه ددي باعث وگرځېدل چي امريکا دطالبانو څخه رسمي غوښتنه وکړي تر څو هغه امريکا ته وسپاري اويابې له وطنه وباسي . کله چي طالبانو دپاکستان په مشوره دهغه دتسليمېدو سره مخالفت وکړ ، پدې نامه چي گویا هغه مجرم نه دی او زموږ ميلمه دی له افغانستان څخه دبن لادن دايستلو پر سر سره جوړ نه سول ؛ که څه هم پسله هغه چي پر افغانستان اقتصادي بنديزونه ولگېدل او دافغانانو حالت خراب سو په داخل او بهر کي ټولو افغانانو له ملا عمر نه غوښتنه وکړه ، دا نابللۍ مېلمه چي موږ ته زموږ دملي گټو او افغانستان دويرانۍ په قيمت تماميږي له افغانستان څخه وباسي ، متاسفانه طالب چارواکو يوازي دپاکستان منل د افغان او نورو پر خبره يي غوږ نه نیوی .

پاکستان هم امريکا داوس پشان غولوله څو ځله کلينټن نواز شريف نه په تليفون کي له هغه نه غوښتنه وکړه چي پر طالبانو فشار راوړي تر څو هغوي بن لادن امريکا ته تسليم کړي او يا يې بل هيواد ته دمحمکي لپاره ولېږي ،نواز شريف به هغه ته وعده ورکول مگر په عمل کي يې هيڅ نه تر سره کول . پاکستان پدې ښه پوهېده چي امريکا دپاکستان په مقابل کي دسخت اوغوڅ دريزنه کار نه اخلي ځکه امريکا پاکستان ته په منطقه کي دپلانونو دپلي کولو په منظورتل اړتيا لري ،کنه دبن لادن دنيولو يا وژلو لپاره څومره پروژي جوړي سوي ،لومړۍ پنځه او بيا پنځه ويشتميليوونه ډالره جايزه وټاکل سوه ، د مرکزي اسيا ته نفت او گاز دترلاسه کولو په منظور دطالبانو سره مرستي عبث ولاړې ،ديونیکال او دلتا دکمپنيو ټول پلانونه په اوبو کي لاهو سول ،دا ټول تاوانونه امريکا ومل ، خو يوه ورځ امريکا يي جگپوړو پاکستاني چارواکو ته ونه ويل چي تاسو څه کوی؟ او پر کومه لار روان ياست؟ ، فکر کوم دا

دامريکا لپاره هغه نازولۍ دۍ چې ټوله نړۍ يې تر قربان کړې ده ، داسي يو نظر هم دعام ولس سره سته چې ممکن دامريکا استخباراتي سازمان په منطقه کې دامريکا دسياسي ،اقتصادي او پوځي نفوذ تر ټينگولوپوري نه غواړي داسامه بن لادن ،القاعدي دسازمان او طالبانو جنګي سيريال ته دپاي ټکۍ کښېږدي . زمور افغانانو سره هم دا ډار زيات سوي دۍ پداسي حال کې چې دامريکا په گډون دنړۍ ((37)) هيوادونه له افغانانو سره دامنيت په راوستلو کې يو ځاي خپل ځوانان دلاسه ورکوي ،او آهسته آهسته يې د نړيوالو په سترگوکي اعتبار ته ضرر رسېږي داسي نشي چې يو ځل بيا افغانستان دپاکستاني جرنيلانو تر ناولو غوښتنو قربان کړي ؟ که داسي نده نو ولي امریکا دادنړۍ سوپر زبر ځواک پاکستان ته سپينه او لنډه خبره نه کوي او ورته نه وايي چې پر ځاي دي کښېښه ،افغانان نور مه زوره وه . کون او ږوند په دې پو هېږي چې دافغان ولس دټولو بد مرغيو اساسي عامل پاکستان دي اوبس ،څنگه داومنل سي امریکا ،انگلستان ،اسرائېلو،روسې ،چين ،هند ،فرانسي ،المان ،ايتاليا اونورو هيوادونه چې همدا اوس عملا دافغانستان په لانجه کښي دپاکستان دخاوري څخه دالقاعدي دسازمان ، بن لادن او طالبانو سره ښکيل دي نشي کولاي دهغوي ځالگۍ پيدا کړي ؟.

بن لادن هم ځاي گرم او گدا اسوده وليد، دادۍ تر اوسه پاکستاني جنرالان وايي په افغانستان کې دۍ او افغاني چارواکي ادعا کوي چې هغه په پاکستان کې دۍ ،دغه حالت چې په دغه سيمه او قوم کې به دده پيدا کېدل تر ډيره وخته دټولولپاره ستونزمنه وي بن لادن په خپله هونښياري ډير ښه درک کړۍ و . دا چې دا ډرامه به کله پاي ته رسېږي تر اوسه څوک نه پوهيږي .

دامريکا دغوټلاښو چې دطالبانو مشران راضي کړي تر څو هغوي بن لادن امریکا ته دمحاكمي لپاره وسپاري له ناکامۍ سره مخ سوه ،که څه هم امریکادطالبانولپاره وروستۍ نيټه د1999دفبروري په مياشت وټاکل مگر ډير ژر طالبانو اعلان وکړ چې اسامه بن لادن ورک دۍ . دملگرو ملتو امنيت شورا په 1999داکتوبر په 15 نيټه دپريکړي په ترڅ کې دطالبانو نه وغوښتل چې پخپله خاوره کې دترهگرۍ مخه ونيسي او هغه کمپونه چې شته وتړي او . . . ، دامنيت شورا بل کال (2000)ددسمبر په 19 نيټه په خپل بل 1333 لمبر پرېکړه ليک کښي پر طالبانو باندي خپل پخوا ني بنديزونه په ټينگار سره تاييد کړه ،اما طالب چارواکو په دغه پرېکړه ليکو نو عمل ونکړ ،نه يې بن لادن وسپاره او نه يې دالقاعدي دروزني کمپونه و تړل . د 2001زکال په پيل کې دامريکا نوي ولسمشر بوش ته دمنځنۍ اسيا دهيوادو نو دنفث او گاز مسله چې دچين او روسې دگډ قرارداد په اساس به دهغوي پلاس کې لويديلي واي جالبه وبر بښېده او له بلي خوا دامريکا لپاره داسي يو تړون هم دمنلودمنلو وړ نه و ،خپلو اقتصادي موخو ته درسېدو خاطر امریکايي چارواکو پرېکړه وکړه دطالبانو سره يو ځل بيا دخبرو له لاري مخ ته ولاړ سي دخبرو چاري دپهرنيو چارو په وزارت کې ((کرستين روکا)) ته وسپارل سوي هغه دطالبانو سره شپږ ځله او دوه ځله يې په برلين کې نوري پتي غوندي جوړي کړي ، دغونډو کومه نتيجه ورنکړه ،په دوهمه غونډه کې دطالبانواستازي برخه وانه خيسته ځکه دوي بنديزونه غنډل او دملگرو ملتو پر سازمان يې نيوه کې لرلي . دجولاي په مياشت کې ((دشراپ شاپر))په وستين

پارک کي چي دانگلستان په لودیځ کي یوه ډیره ښکلې سیمه ده دیویشته هغو هیوادوداستازو په گډون غونډه وکړه کوم چي دافغانستان له موضوع سره علاقمند و ، دغه غونډه دملگرو ملتو په مشرتوب دانگلستان دباندنیو چارو دوزارت لخوا په غیر رسمي توگه رابلل سوي وه ، هلته دا وړاندیز چي په افغانستان کي دي د پخواني پاچا محمدظاهر په مشرۍ یوه ائتلافي اداره جوړه سي مشوره وسوه ، دمسله دشمال ټلوالی لخوا استقبال سوه او پدي ډیر خونښ سوه ، خو هغوي دا دکار پیل باله اوپیل یې بیا به وروسته گورو چي څه وشي ، دهغوي لپاره ظاهرشاه هدف نه بلکه هدف ته درسېدولپاره یوه وسیله وه . تر دغي غونډي لږ وروسته دپاکستان استازي ((نیاز نیک)) په فرانسه کي داپه ډاگه څرگنده کړه چي دامریکي دهیئت یوه غړي ویلي و که طالبان دبن لادن په هکله په خپل دریز کي تغیر رانه ولي پر خلاف به یې دزور نه کار اوخیستل سي . هغه داهم وویل چي ددوي پر ضد به دتاجکستان له اډونه کار واخیستل سي ، هلته پخوا امریکا یې مشاوران ځای پرځای سوي و ، ازبکستان هم خپله اماده گي وښودلې وه روسي یولس زره پوځ داماده گي په حال کي قرار درلود . دپاکستان دغه چارواکي دا خبره دیوه پلان په اساس چي دوي یې لري افشا کړه ، غیر مستقیم یې طالبانواو دهغوي پلویانو ته څرگنده کړه چي امریکا او دهغې ملگري هیوادونه څه پلان لري ، که طالبان دامریکا خبره ونه مني دهغوي پر خلاف حمله کوي ، پاکستان تل ((غله ته وایي غلاوکره او دکور خاوند ته وایي بیدار اوسه)) سیاست پلي کړی دی .

((فرانسس ویندرل)) لا دمی له میاشتي نه راپدې خوا په روم کي له پخواني پاچا سره افغانستان ته دتگ په هکله لیدني کولې ، دجولای دمیاشتي نه راوروسته ظاهر شاه ته داسي کتل کیده لکه دافغان واکمن چي وي .

په دغه وخت کي دطالبانو مشرانو ته دامریکا لخوا دوه پیغامونه واستول شوه چي په یوه کي یې غوښتي وه چي دبن لادن دنیولو لپاره دي عمل وسي ، اوپل دظاهر شاه په مشرۍ دیوي ائتلافي اداري دجوړېدو په هکله د خبر دپیل مسله وه . دپردي شاته حالت داسي معلومیده چي دوي نوره دتل لپاره دطالبانو سره وداع کول ، خو تر هغه دمخه یوه بله لویه حادثه پېښه سوه چي هر څه یې پر دابله خوا راورول . دا څرگنده معلومېده چي پاکستاني چارواکو او استخباراتي سازمان یې په افغانستان کي دملي پخلایني پر اساس دحکومت له جوړېدو سره مخالف وه ، هغوي تر وروستيو شیبو تلانښ وکړ چي طالب چارواکي په افغانستان کي پردولت واک وساتي .

په امریکا کي داسي پېښه وشول چي دپاکستان ټول پلانونه یې تر یوه حده په اوبو کي لاهو کړه ، په برېښه توگه په افغانستان کي داسامه بن لادن داوسېدو او طالب چارواکو دقدرت کمبله مخ پر ټولېدو سوه ، وایي خدای دي داسي شر پېښ کړي چي زموږ پکښي خیر وي ، موږ ددغي پېښې دقربانیانو سره ځانونه په غم کي شریک بولو ځکه تر هر چا افغان ولس ته معلومه ده چي کله څوک دفاamil غړی دلایسه ورکوي څومره درد لري . د2001زکال ددسپتمبر په 11مه 19 ترهگرو چي پنځلس یې دسعودي عربستان وه په نیویارک کښي دنړېوالي سوداگری مرکز دوه غبرگوني ((پوریز ی مانی اوپه واشنگتن کي دملي دفاع پر وزارت یا پنتاگون دملکي الوتکو په استعمال حمله وسوه دریمه الوتکه چي غوښتل یې پر سپینه مانی حمله وکړي دسورلیو دفشار په اساس دپنسلوا نیا ښار ته نږدي پر

مخکه ولويدل، تجارتي مرکز اور واخيست او ماني ونړېدي تر دريو زرو زيات په مختلفو قومونو پوري تړلوداور په لمبو او دتعمير تر دېوالو لاندې خپل ژوند دلایه ورکړ. هېچا فکر نه کاوه چې په امريکا غوندي هيواد کېنې دي داسې لويه پېښه وسي، او دومره خلک دي ديوي ترهگري حملې په پايله کې مړه او په ميلياردو زيان دي ورسپري. که څه هم د کتي کلارک په وينا ((دسپتمبر له تراچيدی نه څو اونۍ مخکېني دطالبانو دپهرنيو چارو وزير متوکل دکوم مرستيال په لاس په پېښور او اسلام اباد کې دامريکې قونسلگری اود ملگرو ملتودسازمان ادارې ته خبردارۍ ورکړې و، چې بن لادن په امريکې باندي دډير غټ بريد کوونکی دی. په دغه مقصد چې په زرگونو امريکايان له مينځه يوسي خو دهغه اخطار ته چا غور ونه نيوه شايد له دې امله چې مرستيال يې دخبر سرچينه نه وه ښودلې)).

مولانا ابو العلي مودودي نقل قول، چوپړي 106

دامريکا سنا ولسمشر ته دومره پيسې او واک ورکړ چې چا تصور نشو کولای، تر څو ولسمشر دامريکا دښمنان هر چيري چې پټ دي ورک او نابودکړي. ددغي زړه بوږنوونکي پېښې دورځي په ماښام دامريکا ولسمشر جورج بوش دامريکا خلکو ته په وينا کې وويل: موږ به دهغو ترورستانو او هغو تر منځ چې هغو ته يې پناه ورکړې فرق ونه کړو. کانگريس دسپتمبر په 14 ولسمشر ته دغه واک ورکړ چې دهغو ملتونو، موسسو، ياکسانو پر ضد له ټولو ضروري او مناسب زور نه کار واخلي... کانگرس ددغه موخي دترلاسه کولو په منظور حکومته د څلويښتو ميلياردو ډالرو دمصرف اجازه ورکړه.

جورج بوش دسپتمبر په شلمه دکانگريس په يوه غونډه کې بن لادن او دهغه سازمان په دغه پېښه کې تورن کړه، اود طالب چارواکو ته يې داسې التيماتوم اعلان کړ: ((دامريکې چارواکو ته دالقاعدي ټول هغه مشران وسپاري چې ستاسې په هيواد کې دي... سمدلاسه او دتل لپاره په افغانستان کې دتروريستانو دروزني کمپونه وټري، تروريست دهغو روزونکي او ملاتړ کوونکي اړونده مقاومت وسپاري، ددي لپاره چې مونږ باور وکړو چې هغوي نور نو عمل نه کوي امريکا ته دترهگري په کمپونو کې پوره لار ورکړي. دا غوښتنې دخبر يابحث لپاره نه دي. طالبان بايد سمدلاسه عمل وکړي. دوي بايد ترهگر وسپاري يادي دهغو په برخليک کې ځانونه گډ وشمېري)) بي بي سي او امريکا بزغ راډيو. دا لومړۍ ځل و چې امريکا طالبانو ته داسې گواښ وکړ، کاشکې داسې گواښ يې دپاکستان ولسمشر، استخباراتي او پوځي چارواکو ته هم کړي. واي نوبه يې ثمر عملي او گټي به يې زياتي او تاريخي واي. که رښتيا وويل سي او امريکا حق ته غاړه کېښېږدي پاکستان چارواکو ته دشان التوماتوم به نه يوازي افغانستان بلکه دامريکا په شمول ټوله نړۍ به دترهگري او لاس وهنوله شرڅخه خلاصه سوې واي. دپاکستان دۍ چې ددوي په خاوره کې رزول سوي تروريستان په مصر، هسپانيا، فرانسه، جرمني او انگلستان کې دترهگري دعملونو دتر سره کولو امکانات تر لاسه کوي، ځکه همدا اوس دپاکستان په مذهبي مدرسو کې چې شمير يې تر لسزرو زياتېږي دآي آيس تر بشپړي حمايي او کنټرول لاندې دي ترهگر روزل کېږي، په افغانستان او دنړۍ په نورو هيوادو کې دهمدغو مدرسو روزل سوي خلک ترهگريز ي کړني تر سره کوي

دسوداگرۍ دمرکزو تر ږنگېدو وروسته دامريکا خلکو ته دجورج بوش دلومړۍ وينا څخه دورايه څرگنده سوه چي دهغه هدف بن لادن او طالب چارواکي دي ، کله چي دامريکا حکومت دکانگرس ملاتړ تر لاسه کړه دڅو ديپلو ماتیکوسفرو څخه وروسته امريکا دنړۍ په کچه دامکانات برابر کړه چي دطالبانو دغه ځواب او بي ځايه مقاومت ته چي بن لادن مسول نه دی ، او يا يې څرگندول چي امريکا دي دبن لادن دمجرميت اسناد دوي ته دي ښکاره کړه کي او داسي نور دلايل چي منطقي نه برېښېدل ، دوسلې داسعتمال په زوردطالبانو حکومت را وپړځوي . داکتوبر په اومه ورځ يې دېمونو اوراکټونو، مېدرنو پوځي الوتکولخوا دافغانستان پر پاچه خاوره دطالبانو دځپلو په موخه حمله او تعرض شروع سو، امريکا دغي موخي ته درسيده لپاره دروسي چارواکو په مشوره پر شمالي ټلوالې تکیه وکړه ، دا هغه ځواک و چي ددوي دظلم او وحشت په پايله کي دپاکستان روزل سوي طالب قوت ته افغانانو په دې منظور چي دشمالې ټلوالې او هغوي دملگرو دځواکونو له تيريواو ظلم نه خلاص سي هرکلی ويل سوی و . زمور په هيواد کي داد يوې بلي غميزې شروع سوه ، په پاکستان کي په برېښه توگه مولانا سميع الحق او مولانا فضل الرحمن او نوروفاناتيکو بنسټپالو ډلو په وسيله دټولو مدرسونو ځوانان دپاکستاني داستخباراتواو مليشو په لارښودنه او ملگرتيا دامريکا په مقابل کي دطالبانو په دفاع کي دجگړې لپاره دافغانستان په لور جوپي جوپي روان سول ، افغانستان ته په رسېدو سره طالبانو هغودهيواد شمال ته ولېږل ، چي هغوي هلته ايسار او زيات يې ووژل سوه . په پاکستان کي يې دامريکا دبیرغونو په سوځولو سره هره ورځ مظاهري پيل کړي ، پاکستاني پوځيانو دموقع نه په استفادې سره دپښتنو په سيمه ورننوتل او دلومړي ځل لپاره يې دډيورنډ کرښي ته ځانونه ورسول . جالبه او دپاملرني مسله خو داده چي پاکستان دامريکا نږدې او نازولۍ دوست دی مگر ددوي په حضور کي دامريکا پر خلاف شعارونه ورکول کېده ، دولسمشر جورج بوش عکسونه او بېرغونه دبنسټپالو او فناتيکو مسلمانو ځوانانو او احساساتي خلکولخوا په مظاهروکي سوځول کېده . له دغه حرکت څخه په گټه پورته کولو سره دپاکستان اساسي هدف داو چي امريکا او نوري نړۍ ته ښکاره کړي چي په پاکستان کي مذهبي ډلي ډيري قوي دي ، ددوي دځپلولپاره زياتو پيسو اوکوټلي ځواک ته ضرورت سته ، ځکه امريکا دوي ته دپخواني قرض دبخبېلو په گډون تر دريو ميليارډو زيات ډالره پيسي او يو په بل پسي نوي جنگي الوتکي او موډرني وسلې ورکړې ، تر څو پاکستان ترورستان په وځپي ، خو دا هغه خوب دی چي دپاکستان په مقابل کي داوسني سياست په تعقيب سره به هيڅکله رښتيا نسي .

دامريکا دبمباريو پايله داسوه چي داکتوبر له اومي څخه ددسمبر تر اتلسمي ورځ پوري دنږدي ((10915)) کسانو دژوند دلاسه ورکولو په ارزښت ، ددسمبر په دوهمه نيمايي کي دطالبانو دواک هغه ماني چي دوي ورته عمارت وايه ږنگه او ملامحمد عمر اخند چي پر موټر سيکل يې دواک تر لاسه کول شروع کړې وه د همدغه موټر سايکل په سواری يې دکندهار ښار او دعمارتن تخت وتاج پرېښود . دپاکستان هغه پلان چي ددوي په وجود کښي به دډيورنډ لعنتي کرښي برخليک دتل لپاره ټاکي يو ځل بيا راتلونکي مهال ، دنوو پلانو دجوړولو او پلي کولو ته معطل پاته سو . ملا محمدعمر اخنداو طالب چارواکي په رښتيا سره دخپل بي بنياده غرور، دهيواددبرخليک ټاکلو دساده ارزوني، او پاکستانې استخباراتو دنووگټو قربانيان سول . داسي معلومېږي چي دوي لا اوس هم په دې نه پوهېږي چي پاکستانې

چارواکي ددوي اوگران وطن اصلي او اساسي دښمن دی . تر څو چي دډيورنډ دلعنني کرنبي په هکله اساسي پرېکړه نه وي سوې افغان ولس به دپاکستان اودهغوي دنړيوالو دوستانو د سياسي لوبو اودرغليو قرباني اودقدرت پر سر جنگي سياليوميدان وي . افغانان به دکورسوځوني په جگړه کي خپل خوږ ژوند دلاسه ورکوي . زموږ زوربدلي ولس به دبهرني پوځيانو تر پښو لاندي دتحقير او توهين شپي او ورځي سبا کوي . ځوان کنړي شاعر فرهادجان دشعر په ژبه داحال ښه تمثيل کړی دی هغه وايي:

ماپکي خپل قاتل ونه پيژانده ---- راغځېدلي وو بلا لاسونه

دا اوسنی افغان وژنه او ټاټوبی وړانونه چي دپاکستان د ديوبندي بنسټپالو دتشويق او فتواگانوله مخي افغانان هڅوي او ورته وايي ، وجنگېږی له خپلي خاوري امريکايان او نور اروپايان وباسی ددغي غميزي دحل لاره نه ده . دا ددوي اوددوي دبادارانو ددسيسو، او دډيورنډ دکرنبي پر سر دخپلو تاريخي عقدو او دښمنيو دتر سره کولو پايلي دي چي زموږ په هيواد کي پردي وسله وال ځواکونه پراته دي ، کاشکي موږ دا تعقل درلوداي چي هر څه مو دخپل هيواد تر پرمختگ او افغان ولس تر بسيايني او ښهرازی قربان کړي واي . له بده مرغه يو تريخ ولي رښتيا حقيقت بايد ومنل سي چي افغانانو تل يوه او بل ته دقناعت سر نه دی ټيټ کړی ،قناعت يې بل ته تسليمي او تسليمي يې عار بللی دی . داچي خپل هيوادوال او عزيز ته دماټي پر سر يې پردي ته لاس اوږد کړی او يا يې دهغه په پوځي مرسته د ځان لپاره برياوې ترلاسه کړي ، دهغوناورو او شرمونکو پايلو ته يې هيڅ وخت پاملرنه نده کړې ،او د پردې پوځي ځواک راوستل يې د ځان حق بللی دی . په هره اندازه چي بهرني پوځيان په افغانستان کي پاته کېږي په هغه اندازه زموږ دخاوري قسم خوړلي دښمنان سياسي ،مالي ،پوځي او مادي گټه ځيني پورته کوي . همدا علت دي چي پاکستاني چارواکي او جنرالان امريکا او نړی والو ته دتروريستانو په ځپلو او نيولو کي ډوکه ورکوي . دا جگړه ددوي لپاره هغه چرگه ده چي طلايي هگی اچوي . فکر وکړی !!! دااوسنی خپل منځی تاوتریخوالی ،دعلمو ،بيگناښځو او ماشومانو ژل په ځان پوري بمان تړل او ژوند دلاسه ورکول زموږ دبيچاره خلکو هيڅ درد نسي دواکولاي . پدې ټول بايد پوه وي هغه کسان په هرنامه چي غواړي دمنځنيو پيړيو په دودتنگ نظره افراطي رژيمونه پر افغان وتپي ولس ته به دقبول وړنه وي . داډول کړني داستونزي او زموږ دهيواد څخه دپرديو پوځي ځواکونو دوتلو دحل لاره نه برېښي . ځوان شاعر فرهاد وايي:

اوس راته وايه چي ټول زړونه غاټول زړونه چا وگټل

ستا سره ماشه وه او زما سره گلونه

درنو لوستونکو!

دا لاندي عكسونه د پاڪستاني نجونو دي چي غواړي په اردو او هوايي قواو كي كار وكړي، پوښتنه داده چي دديوبندي ملا يان په ځانگړې توگه مولوي فضل الرحمن دغو نجونو ته دكوم روايت له مخي اجازه وركړې چي دځوانانو سره يو ځاي پوځي ډېښوونه سرته ورسوي، يو ځاي پوځي تعليمات او عمليات تر سره كړي؟

زه ددغه كار ملاتړ كوم زما لپاره ښځه او نارينه دبيولوژيكي جوړښت په تفاوت يوشان ارزښت لري، دواړه دخداي بنده گان او انسانان دي، دټولني په وړاندي يوشان حقوق او مكلفيتونه لري. عكسونه مي ځكه راوړل چي همدغو دپاڪستان بنسټپاله مولويانو له مجددي څخه نيولي تر رباني او طالب پوري ټولو ته ويل ښځه بايد په كور كي وي، ښځه ټول عورت دى، دنښځي مخ بايد بيرون څوك ونه ويني او اواز يې وانه وري، هغه ښځه چي دا نه مني بايد سنگسار سي. پوښتنه كيږي چي مولانا صاحب! دانجونو به څوك سنگسار كړي؟

څلورمه برخه

په نوي تاکتيک دپاکستاني چارواکو هلې ځلې

دطالبانو دواکمنۍ پر خلاف دامريکا لخوا د جگړې پيل د دوې برخي درلودې . يوه يې دوسله وال تيريو لپاره دپوځي پلانونو جوړول ، او بله دطالبانو پر ضد دميديالو امکاناتو څخه په استفادي سره دهغوي پر خلاف دنړيوالو ذهنيت آماده کول و . امريکا دمطبوعاتو ، راډيو ، تلوېزيون او انټرنېټ له لاري په نړيواله کچه دوحشت ، بربريت ، تروريزم او انسان وژنو اصلي ترسره کوونکې يوازي طالبان او دالقاعدي سازمان معرفي کاوه ، امريکا ډير ژر وکالاي شوه نړيوالو ذهنيت دخپلو راتلونکو پوځي او سياسي کړنو سرته رسولوپه موخه آماده کړي ؛ دهمدغو تبليغاتو پايله وه چي ټوله نړۍ دطالبانو دحکومت دپرزولو او القاعده سازمان دله منځه وړلو غوښتونکي سول .

دامريکا حکومت دسي آي آي دکارمندانو په وسيله دافغانستان په دننه او بيرون کې دځينو افغانانو سره اړيکې ونيولې دهغه جملې نه دشمالې ټلوالې په څنگ کې يې د مرحوم حاجي عبدالحق جبارخيل چي په خپل قوم کي دلوي اعتبار خاوندو او حامد کرزي چي دپوپلزو په قوم کي دخپل مرحوم پلار دشناخت او اعتبار څخه په استفادې سره يې کولاي شوه دطالب چارواکو پر ضد خلک راوپاروي ، او پخوانۍ پاچا محمد ظاهر شاه وچې امريکا دهيواد په راتلونکي برخليک کي د ونډې خاوند گانه او دسولي په راوستلو کې يې دده ونډې ته زيات ارزښت ورکاوه . امريکا داسي انگېرلې وه چې داکسان کولاي سي خلک دطالبانو پر خلاف راوپاروي . ډير په دې نظر دي تر کومه ځايه چې پاکستان په دغه پلان خبر و او دحاجي عبدالحق دسفر مقصد او لار ورته معلومه وه دطالبانووالقاعدي دسازمان په وسيله وتوانېده چې حاجي عبدالحق جبار خيل افغانستان دتگ پر لار مخکي له دينه چي کابل ته ورسېږي بيله کومي محکمي ناځوان مردانه اعدام کړ . د هغه په مرگ زيات پښتانه خفه سول اودهغه دمرگ په غندلو سره يې پر طالبانو يې ډيري سختي نيوکې وکړې . پدې ډول دطالبانو په مقابل کي دپښتوننفرت لانور هم زيات سو ، او دا هڅ چي پاکستانپه هيڅ صورت په افغانستان کې ديوغښتلې حکومت دجوړېدو سره علاقه نه لرې په پښتنو کې نور هم غښتلې سو . حامد کرزي تر دهر اود ولسوالۍ ورسېد او هلته ديوه نفر لخوا چي په مطبوعاتو کي يې ځان معلم اشرف معرفي کاوه حمايه کېده ، دته دامريکا يانو لخوا ډاډ ورکړه سوۍ و چي دطالبانو او يا بل چا دحملې په مقابل کي به هغه ساتې . کرزي ونه سوه کولاي دارزگان خلک دطالبانو په مقابل کي راوپاروي ، يو خو طالبانو تر کرزي هلته زيات نفوذ درلود او بل کرزي په ارزگان کي کومې شخصي دپېژندگلوي ښې اړيکي نه درلودې . فکر کوم کرزي هلته يوازي پدې خاطر لېږل سوۍ وچي دطالبانو دحکومت دراپرزېدو څخه وروسته هغه دملا عمر دزېږېدو له ځايه دملا عمر څخه پاته شوپتخت پر کښېنستو لپاره کابل ته رولې ، دا شان ژيستونه اوکړنې دسياست په ډگر کې رواج لرې . ځکه کرزي تر هغه وخته هلته پاته سو کوم چي بيا دامريکايي چورلکي پوسيله دبن دکنفرانس ترموافقي وروسته دبگرام هوايي ډگر ته په کابل کي دمؤقتي اداري درياست دواک دتر لاسه کولو لپاره راوړسو ، دبگرام هوايي ډگر ته فهميم ، يونس قانوني او شمالي ټلوالې نور غړي مخته ورغلي وه .

د امریکا متحده ایالاتو دانگلستان په نیغ ملاتړ او همکارۍ د طالب حکومت دوسلوال ځپلوپه خاطر دسي آی آی جگپوړي کارمندان دروسې په مرسته د تاجکستان او ازبکستان له لاري په چورلکو کي پنجشیر ته راغلل او هلته یې د فہیم، یونس قانوني، د عبداللہ د بہرنیو چارواوسنی وزیر سره دکتلو په ترڅ کي ددوي سره دراتلونکې په هکله خبري وکړې، شمالي ټلوالی دنده تر لاسه کړه چي دطالبانو پر خلاف د امریکا یانوسره په عملیاتو کي برخه واخلم، شمالي ټلوالی پدې خاطر په راتلونکی کښي د امریکا په مرسته غښتلې موقف پیدا کړي د امریکا یانو دغه خدمت ته یې غاړه کښېښوده، که څه هم امریکا یانو به همدا درک کړې وې. روسیه چي د تروریزم پر ضد مبارزه کې د امریکا ملگرې سوې وه د شمالي ټلوالی څخه د امریکا داستفادیې په هکله خوښي ښکاره کړه او هغه یې دروسي او منځنی اسیا په گټه وبلل. مثل دی وایې ((ما پر آسمان غوښته خدای پر مخکے راکړه)). روسانو دا انتظار نه درلود چي امریکایان دي بیا داسي تېروزي او شمالي ټلوالی بندنامي ډلي ته چي په سیمه کي دروسانو یوازې دوستان وه دا امکان پلاس ورسې چي دا ځل د امریکا د B52 او C130 ډوله الوتکو د بمباریو په مټ دي کابل ښار هغه ښارته چي اوسېدونکو یې ددوي له نامه سره حساسیت پیدا کړی و یو ځل بیا داخل سي.

توماس والکوم پخپله مقاله ((ائتلاف نامقدس)) کي چي دافغان رسالي په 23-24 گڼه کي خپره سوې ده لیکې: ((د امریکا په نظر شمالي ائتلاف په حقیقت کي هیڅ ائتلاف نه دی او باور ورباندې نشي کېدای، لیکن پرته له دوی نه امریکا بل انتخاب نه درلود، ځمکني پو ځونو ته دزیاتي اړتیا له مخي په کار وچي د شمالي ټلوالی له ملېشو څخه دطالبانو پر ضد کار واخیستل سي، نه د امریکا او لوېدیځ د ځمکنيو ځواکونو څخه)) امریکا له دې ډارنه چي په ځمکني جگړه کي به د زیات تلفاتوسره مخ سي پرېکړه وکړه چي د شمالي ټلوالی څخه چې دطالبانو سره کوټلې دښمني هم لري استفاده وکړي. دیادولو وړ ده چي د امریکا ولس هم ددې سره مخالفت کاوه چي د جگړې په پېل کې دي په ځمکنيو عملیاتو کې امریکایي سربازان برخه واخلم.

ددې لپاره چي د شمالي ټلوالی نړېوال اعتبار غښتلی سي دروسي مشر ولادمیر پوتین هم ددې حقیقت نه پرده پورته کړه او د ژورنالستونو سره یې په خبرو کې د ابربنده کړه چي روسې د تیرو پنځو کلو په دوران کي دطالبانو پر ضد د شمالي ټلوالی اود هغوي قوماندان احمد شاه مسعود سره دوسلو او پیسو زیاتي مرستي کړي او دادی اوس دغه مرستي نوري هم زیاتوي. فکر کوم د 2005 زکال د سپتمبر په میاشتي څوټنه مواد او توکي چي د پنجشیر ولسوالۍ (ولایت) ته د مسکو د والی جنرال گروموف لخوا راوېرل سو ه هم دهغه پخوانیو دوستیو دیو ځل بیا ډاگیز کېدو او پخلم په خاطر به وه، که نه تر پنجشیر نورې زیاتي مستحقي سيمي وي، او بل داچي ولې دیوي خاصې منطقي په نامه؟ ځکه هلته خدای مکره کومه طبعې ټکه نه لوېدلې.

امریکا د تروریزم سره د مبارزي په نوم داروپایي هیوادو، روسې، بېله ایران څخه دافغانستان همسایه هیوادو ملاتړ تر لاسه کړ او د اکتوبر په میاشت کي یې دیویشتم قرن دموډرنو الوتکو او بماوریوپه زور دطالبانو او دالقاعدي د سازمان د پټېدو پر ځایو شپه او ورځ مرگوني گذارونه شروع سو، امریکا په دغو بم اوریو کي وچ او لاندې یو ځای

وسوځول. او د پښتنو داوسېدو پر سيمه په دې نامه چې طالبان پښتانه دې او د طالبانو سره به مرسته وکړي هم تر بمبارد لاندې ونيول، په دښت کې چوپان او په کلي عادي خلک وويشتل سوه. کلي، کورونه، ژرندي، کارېزونه او د کوچيانو خېمې، پر لارو د سوارليو گاډې د بم اورونکو الوتکو او توغنديولخوا په نښه سول، په زرگونو کورنۍ يې کليو او ښارونو پرېښودلو ته مجبورکړه، دولسونو د ژوند اډانه يې خرابه او تباه کړه. په کابل ښارکښي يې هم د ښار سهيلي او شمالي برخې، د تلوزيون غر (انتن) د بالاحصار او مرنجان تپه او يو مسجد په بمانو او توغنديو کلک وويشتل، په سلهاو انسانانو ژول سوه. که څه هم دامريکا داشان کړنه په داخل او بهر کې د افغانانو د اعتراضونو او احتجاجونو سره مخ شول، دامريکا وحشيانه خپل سري بمبارۍ يې وغندلې مگر دامريکا او د لوېديځو هيوادو مشرانو ورباندې غوږ هم ونه گراوه. د سويډن د مالمو په ښار کې د سويډن افغانستان دکمېټې او افغانانو په گډون مظاهري وشوې، په همدغو مظاهرو کې هغو افغان ماشومانوسره د مرستي په خاطر چې دامريکا د وژنکو او ړندو گذارونوپه پايله کې يې د ژوند هر څه د لاسه ورکړي وه مالي مرستي راټولي شوې، د مالمو د ښار په هغه تعليمي موسسه کې چې ما سويډني ژبه لوستل د سويډني استادانو په همکارۍ مې تر 8000 زيات سويډني کرونه مرسته ټوله کړه ټولي پيسې چې د مالمو د افغانانو لخوا ټولي شوې تر دېرشو زروزياتي وې. دامريکا او هغوي د متحدينو له پوځي کړنو او عملياتو څخه دا سې څرگندېده چې شاته کوم پښتون دښمنه قوت وو، او امريکايانو ته يې غلط راپورونه ورکول او هغوي يې د پښتنو داوسېدو پر ځايو بم اوريو ته هڅول، تر څو له يوې خوا پښتانه وځپل سې او له بلې خوا د پښتنو په زړونو کې دامريکا په مقابل کې کرکه او دنفراحساس راپيداسې، تر څو امريکا او اروپايي هيوادونه د تل لپاره د پښتنو په مقابل کې حساس اوسې او دوي ته د شک په سترگه وگوري.

دا عمليات دومره درانه وه چې د لوېديځو مطبوعاتو او ان دامريکا د CNN ټلويزيون يو تن مفسر ((فيشر)) وويل: دامريکا بمبارۍ دويتنام له جگړې نه وروسته ډيري درنې او زياتي سختي وې، ځکه شپه او ورځ په پرله پسې توگه يې دوام درلود.

په هغه وخت کې چې پر کابل او کندهار د بمانو او توغنديو باران ودروسې دولت اعلان وکړ چې شمالي ټلوالې لپاره يې پنجشير ته ټانکونه، توغندۍ او کلاشينکوفونه رسولي دي، روسې غوښتل دموقع څخه په گټه پورته کولو سره دنظار شورتر غاښو په هر ډول وسلو سمبال کړي تر څو دارتيا په وخت کې وکولاي سي له ځان او روسې دگټونه دفاع وکړي، همدغه مهال ازبکستان هم دجنرال دوستم څخه خپل ملاتړ اعلان. البته دا بايد هېره نشي چې ترکيې تل خپلي گټي دشورايي نظار په څنگ کې ددوستم په وجود کې لټولې دي او دهغه څخه يې تل ننگه کړې ده. همدا دليل و کله چې دوستم دطالبانو له خوا ځغلول کېده سمدستي به ازبکستان او له هغه ځايه ترکيې ته تلې. دترکيې په ټلويزيون کې ډير ځله په پوځي لباس کې راښکاره سوي دي او کله کله دده څخه پداسي حال کې چې هيڅ دولتي واک يې نه درلود ديوه رسمي شخص په بڼه استقبال سوي دي. د 2001ز کال د اکتوبر په 20 ورځ يو روسي پوځي جگپوړي جنرال ((پاپوف)) و ويل: موږ دشمالي ټلوالې سره په کافي اندازه کومکونه کړي، دافغانستان شمال

زموږ دسياسي اغېزې دنفوذ سيمي بولو ،او دافغانستان دراتلونکي دولت لپاره ښاغلی رباني يو مناسب شخص گڼو. ((امريکا ږغ راډيو)) دغو څرگندونو دا فهمول چې روسيه په هيڅ ډول حاضره نده په افغانستان کې پاکستان پلوه حکومت ومنې.

دکابل دښاريانوپه گډون د ايران ،پاکستان او ملگروملتو دسازمان سره داتشويش پيدا سو چي دطالبانو تر وتلو وروسته به څوک په دې ښار کي واکمن کيږي ،ځکه درباني دحکومت دپخوانيو ناوړه اعمالو په اساس نه دکابل خلکو او نه هم ملگرو ملتو غوښته چي شمالي ټلواله دې په کابل کي حاکمه سې . کله چي دطالبانو ماته يقيني سوه ملگرو ملتو ،امريکا او لوېديځو هيوادو پرېکړه وکړه چې هيچاته بايد حق ورنکړه سې کابل ته پر خپل سر ننوزي.

دملگروملتو دسرمنشي ځانگړي استازي لخدرابراهيمي او دهغه مرستيال فرانسيسوندرل لخواپه افغانستان کي دنوي حکومت درامنځته کولو په هکله پر پلان او طرحي جوړولو کار شروع سو . دبيلو ډلو ټپلو سياسي او جهادي گوندو او تنظيمو سره تماسونه ونيول سوه ، په دې جمله کې ددقبرس او روم جريانونه هم شامل وه . له بلي خواشمالي ټلوالي دموقع نه په گټه پورته کولو سره ځانونه سره منظم او په شمال کي يې دامريکا تر هوايي بمباريو وروسته ولايتونه او کابل ته دننوتلو په هيله يو په بل پسې نيول . برهان الدين رباني چي دکابل تر تخت دلاسه ورکولو يې په تاجکستان ،ايران او روسيه کي شپې او ورځي تيرولې دنوامبر په 21 يې په تاجکستان کي دداکتر عبدالله سره دراتلونکي حکومت په هکله خبري وکړې . هغه دامريکا دهوايي حملو او شمالي ټلوالي ته دلاري دخلاصېدو په هکله معلومات ورکړ . په دغه وخت کي روسي يو ځل بيا په گوته کړه چي دطالبانو تر سقوط وروسته بايد استاد رباني دجمهوري رياست واگي پلاس کي واخلي . دروسې ددغه وړانديز نه تاجکستان ،ازبکستان او ايران ملاتړ وکړ ،مگر پاکستان دروسې له دغه نظر سره خپل مخالفت وښود . له بي بي سي اومسکو راډيو څخه زما شخصي يادښتونه . دپاکستان لپاره هم دا دقبول وړ نه وه ،يوځل بيا هغه کسانو ته ددولت واگې پلاس ورسې کوم چي ددوي په زور يې دافغانستان دورانې او افغان ولس دسر په قيمت چي دتلفاتو شمير يې تر يو ميليون اوږې واک تر لاسه کړ ،خوهغوي دقدرت دتر لاسه کولو سره سمدلاسه پاکستان ته شا وگرځول ، دروسې ،ايران او هندوستان سره يې دوستانه اړيکي ټينگې کړې . په امريکا کي هم جمهوريت غوښتونکو او دموکراتانو سناتورانودبوش له اداري نه غوښتنه کول چي شمالي ټلوالي ته اجازه ورنکړي تر څو کابل ته ننوزي ،دبرطانيې صدراعظم توني بلير هم علاقه نه لرل چي دا بدنامه ډله يو ځل بيا دکابل دښا دفاتح په توگه دغه ښار ته داخله سې.

دملگروملتو استازي لخدرابراهيمي دشمالي ټلوالي له مشرانو سره خبري وکړې او هغوي ته يې دنړېوالو دا تشويش چي نه بايد کابل ښارته داخل سي څرگند کړ ،ولي حالات دومره گډوډ وه چي دامريکا دليونيو راکتونو او توغنديو په اورولو مصروفه وه ،يو شمير هيوادو لکه المان ايټاليا او انگلستان په دې هکله کار کاوه چي ډير ژر دافغانستان دبرخليک دټاکلو لپاره غونډه جوړه سې . له بلې خواافغان ولس دوحشي بمباريو له امله هک پک پاته واو دخپلو نازولو په وير سرگردانه او فرېشانه وه ، دا دقدرت ليوالو وخت غنيمت وباله پر خپل سر دنومبر په 13 ورځ دماښديگر

پر شپږ بجو په هغه روسي پوځي لباس کې چې څو ورځې پخوا يې روسي چارواکو شمالي ټلوالې ته دگنډلو او ددوي په اختيار کې دورکولو خبر خپورکړی و)) 12000 ((وسله وال کسان دکابل په وینو لړلي او زخمي زخمي ښار ورننوتل او دکابل زورېدلو ښاريانو يو ځل بيا هغه مخان وليدل کوم چې له لېدو نه يې نفرت درلود . په هغه لېهظه چې دا ټلواله دکابل په ښار ورننوتل سمدستي فهميم ځان ددفاع ،يونس قانوني دکورنيو چارو او عبدالله دبهرنیو چارو وزیران اعلان کړه ،دمالي وزارت چاڅکه وانه خيست هلته هر څه په گډه چورسوي وه . ددغو مقامو دتر لاسه کولو پر سر يې دبن په کنفرانس کې هم دومره چنې ووهلي تر څو همدا مقامونه همدغو ښاغلو ته ورسېدل . برهان الدين رباني يو ځل بيا دکابل په ښارکي دمطبوعاتو او راډيو گانو په وسيله خپل رغ دارگ له ماڼۍ نه پورته کړ . فقط څلور ورځې وروسته تر هغه چې دا ښاغلي په کابل ورننوتل دروسي دبهرنیو چارو وزير سرگې ايوانف اعلان وکړ ، چې يو نفر پوځي او بل دسياسي چاروجگپوړي کار پوهان کابل ته ولېږل سوه تر څو په کابل کې دهغه حکومت دچارواکو سره چې اوس پر وضعه مسلط دی او هغه په رسميت پيژنو ليدنه کتنه وکړې او دخپل مينځي مناسباتو دټينگولو په هکله بحث کوي . روسي پدغه د تلوارې سياسي حرکت کولو سره امريکا او نړېوال ديوه تر سره سوې عمل سره مخامخ کړه او داسي يې وښودل چې دحکومت درياست مسله ختمه ده ، هغه دی رباني پردولت مسلط دی اداره يې جوړه.

دشمالي ټلوالې کابل ته داخپلېدل ، او پر خپل سر حکومت جول داروپا او امريکايي چارواکو دخوابدۍ سبب وگرځېده، کابل ته دشمالي ټلوالې ورتگ ديوي شورا تر جوړېدو وروسته چې امريکا پلان درلود په نظر کې نيول سوې وه . درباني داسي خپل سړی ته امريکا او انگلستان داسي ځواب ورکړ چې دبن تر کنفرانس وروسته يې هغه ته يوازي د ((X)) پريزیدنت لقب ور پرېښود او بس.

ملگرو ملتو، امريکا، برتانيې، جرمني، فرانسې دافغانستان لپاره د راتلونکې حکومت دجوړېدو، اساسي قانون، دمؤقتي او عبوري ادادرې ددندو او نورواړينو مسايلو دڅېړلو په منظور دالمان په وړاندیزدهغه هیواد دبن په ښارکي ددوي دخوښي افغانانو په گډون ديوي غونډې دجوړېدو لپاره گامونه گړندي کړه سوه.

دملگرو ملتو د سازمان دسرمنشي استازۍ لخدرا ابراهيمي په ايتالياکي دمحمدظاهر شاه، دهغه دکورنۍ دغړو او هغه له سلاکارانو سره وکتل په خبرو کې موافقه وسوه چې دبن په کنفرانس کې به دپاچا استازي برخه اخلي . په دغه وخت کې چې دظاهر شاه سره دنړېوالو په گډون دافغانانو ليدني کتنې زياتې شوې، مور په اروپاکي ديو شمير فرهنگي ټولواستازي دتليفون په مټ سره سلا شو چې يو هيئت دي دافغانستان دمسلېدعادلانه حل په هکله دپاچا سره دکتلو لپاره روم ته ولاړ سي . دفرهنگي ټولنو پلاوي روم ته ولاړ له پاچا او دهغه دکورنۍ دڅو غړو سره يې دافغانستان دراتلونکي سرنويشت دټاکلو، افغان ولس دغوښتنو زموږ د وړاندېزونو او يو شمير نورو دعلاقي وړ مسلو په هکله خبري وکړې ، دنباغلي زرین انځور په وينادلومرې ځل لپاره همدغه پلاوي يو ټوک پښتو کتاب دپخواني پاچا کورنۍ ته ډالۍ کړ .

په افغانستان او له هیواد نه بهر ټولو افغانانو ددې لپاره تللېنې کاوه چې دا ځل د بهرنیو هیوادو په مرسته او افغان راون اندو په مشوره او گډون داسې یوه اداره جوړه سي تر څو افغانولس وکولای سي خپل سرنویشته په خپله خوښه او دولس له ارادې سره ورته وټاکي . ددې کار لپاره زیاتوړون اندو افغانانو منډې تر ږي وکړې ، مگر له بده مرغه دتل پشان زمور د هیواد دبرخلیک دټاکلو په هکله د هغو څخه چې د هیواد دودانېدو او نښرازی سره یې علاقه لرل چا پوښتنه ونکړه، دافغانستان راتلونکی سیاسي سرنوشت یوځل بیا د ابرقدرتولخوا دافغانستان په راتلونکې اداره کې دغوښن ځای دتر لاسه په خاطر د 2001 د نومبر (27 څخه دسمبر تر 5) نیټې دالمان د بن د ښار د پترسبورگ دتاریخي هوټل دکنفرانسونو په تالار کې تر سختو امنیتي تدابیرو لاندې دگوتو په شمارڅوهغو کسانو په گډون چې دوي غوښتل دتړلو دروازو شاته په جوړسوې کنفرانس کې و ټاکل سو. دکنفرانس کار او ټول جوړښت او افغانې مشروعیت دهیوادزیات شمیر نظر خاندانو او سیاسي څېړونکو لخوا تر سوال لاندې ونیول سو، او زیاتي نیوکې ږي وشوې چې دا سلسله تر اوسه اوږدیره وخته به دوام ولري.

دا ځل بیا دافغان ولس ټولي هیلې په ناهیلو بدلې شوې ، همدا دپړدیو لخوا دحکمتونو دجوړېدو پایله ده چې اوس هم دمیلیارډو ډالرو په رالېږلو سره افغانانو دآرامۍ گوله نه ده په خوله کړې.

د دکنفرانس کارچې دافغانستان په چاروکې دملگرو ملتو د سازمان د عمومي منشي استازي لخدرا ابراهیمي او ددغه سازمان دویناند ښاغلي فوزی په مشرۍ پر مخ بیول کېده دامریکا دولسمشر ځانگړی استازي ښاغلي خلیلزاد ، دامریکا او روسیې دبهرنیو چارو وزیرانو کولن پاول ، ایگور ایوانوف او شپرو همسایه هېوادونو دبهرنیو چارو وزیرانوجي د (2+6) هېوادو په نامه هم یادېږي ،المان ، برتانیې ، ایتالیې، هالند او جاپان استازو دکتونکو په توگه حاضر وه . دافغانې لورې نه په غونډه کې دشمالی ټلوالې استازي زیات واو هغوي داحمدشاه مسعود یو لوي عکس هم دغونډې تالار ته له ځانه سره وروړی . و، لوستونکي خبر دې چې دهمدغه کال دسپتامبردمیاشتي په نهمه نیټه احمدشاه مسعود دخواجه بهالدين په ولسوالۍ کې دنایېژندل سو کسانو لخوا ووژل سو . خو داچې دشمالی ټلوالې استازو له ځانه سره دهغه عکس تالارته راوړ ټول حیران سول چې دا دڅه لپاره؟؟؟

دبن په کنفرانس کې دگډون لپاره دغو ډلو ته دامریکا له خوا بلنه ورکړه شوې وه.

- 1- د روم دسولې دجریان استازي 9 نفره.
- 2- د قبرس دسولې دجریان استازي 3 نفره.
- 3- د اسلامي متحدې جبهې استازي 11 نفره.
- 4- دپښاور دسولې له جریان څخه 3 نفره.
- 5- دمشاوړنو او څارونکو په توگه 44 نفره.

دا باید جوته سي چي داډلې په هيڅ صورت دافغان ولس داستازيتوب جوگه نه وي، ددوي دعوت دغه شان سرنويشت جوړونکې غونډې ته کاملاً د بهرنيو هيوادونو د اړيکو پر اساس تر سره شوی و . دا هغه اساسي جفاوه چي زموږ دهيواد دبرخليک دټاکل په وخت کي په دې نامه چي وخت حساس دی ژر بايد هر څه تر سره سي دافغان ولس سره وسوه . ددغي لويې تير وتني اويادځينو لخوا دقصدي او له دښمنيو څخه ډکي کړني دروند پېټۍ اوس دافغانانو ملا ماته کړېده .

دبن دکنفرانس ژبه فارسي وه ،اوهم دهغي غونډي گډون کونکې کوم چي دافغانستان دراتلونکي په هکله يې پرېکړي کولې غوڅ اکثریت دهيواد د لږه کيو قومواستازي وه ،په ټوله دنيا کي دامعمول دی کله چي د يوهيواد دسرنويشت او يانورو ورته ستروملې مسلو په هکله بحث کېږي نو دهغه دډيرکيو سره تر هر چا زيات خبري کيږي او دهغوي گډون دشمير په تله ضروري برېښي ،ځکه دهري پرېکړي په پلې کولو کې په طبعي ډول ډيره کې ډير رول او نقش لري ،مگر دلته دهغه دښمنيو له مخي چي دنړۍ يو شمير هيوادونه يې له پښتنو سره لري ونه غوښتل دغونډي اکثریت دپښتنواستازي او په کل کې روڼ اندي او اهل خبره خلک وې . دغه حالت چي له يوي خوا پښتانو استازي لږ او له بلې خوا دکنفرانس ژبه فارسي وه پر پښتنو استازو بد تاثير وکړ او هغوي له غونډي سره بايکات کولو په هڅه کې شول ، دتالار نه ووتل دغي مسلي ته تر هر چا زيات مرحوم حاجي عبدالقدير متوجه سو و ، هغه دملگرو ملتو داستازو سره دکنفرانس دژبي په هکله زيات جروبحث کړی .وبلاخره هغه دااحتجاج په توگه له غونډي دوتلو اعلان کړی . و ،دهمدي ورځې دماڅديگر پنځو بجو شاوخوا وه چي ماته له جرمني څخه ښاغلي زرین انځور چي مور دنورو سره په گډه دغونډې کار څاره تليفون وکړ او دا جريان يې راته ووايه ، ماته يې وويل چي دحاجي صاحب قدیر سره وږغيره او هغه پخپل نظر پوه کړه ،ماورته وويل چي زه دحاجي صاحب سره بلد نه يم زه به څنگه ورسره وږغېږم که ورسره بلديې ته خبري ورسره وکړه ، داسې پوه سوم چي انځور صاحب هم خبرې ورسره کړې ،ماته يې په ځواب کې وويل هغه تاپه غياب کي پېرني دا((0049 171 549 1822)) دده دموبيل نمبر دی ويې ليکه او ورسره خبري وکړه . ما سم دستي نمر وليکل او دمرحوم حاجي صاحب سره مي خبري وکړې په خبرو کې راته معلوم سوه چي وطن او افغانان ټول له يوه مخه په هر قوم اوهره ژبه چي خبري کوي پرگران دي هغه ماته په دغه غونډه کي ديوشمير استازو دسپين سترگيو او شرارت لنده قيصه وکړه ،تر کومه ځايه چي زه پوهېدم ماوهغه خبري سره وکړې او هغه ته مي وويل چي مور دبن دکنفرانس دجوړېدو پلويان يو خو په دې شرط چي دکنفرانس دجوړېدو موخه په افغانستان کي داوسنی کشالي دسياسي عادلانه حل لاره لټول وي ،ولې که هدف دا ځل بيا له بن څخه پر افغانولس ديوې داسي پرېکړي او لاس پوځي اداري تپل وي چي افغانستان ته نوې بدمرغۍ په خپلو زړو او پېژندل سوو څېرو له ځانه سره راوړي ښه داده چي دا کنفرانس هيڅ دایر نسې . په اخير کي مي ورته وويل مور په غونډه کي دټولو هغوکسانو سرسخت پلويان يو کوم چي دوطن دعمومي مصالحو او گټو دساتلويه خاطر په کنفرانس کې خپل اواز پورته کوي ، تاسو ډاډه اوسۍ مور هم حالات څارو،ستاسو له معقول او هغه ملي دريځ څخه چي په هغه کي دوطن او خلکو گټي نغښتي وي په ټول قوت ملاتړ وکړو،په پام کې لروپه ارواڤا کي دافغاني روڼ اندو په گډون پدغو نږدې

ورځو کښې په فرانکفورت کې غونډه جوړه سې تر څو هلته ټول افغانان د هیواد دراتلونکي په اړوند خپل نظر څرگند کړي . په همدغه ورځ ډیر ژر دهغه سره د بي بي سي راډيو مصاحبه جوړه سوه او هغه په مرکه کې ټولې خبرې نړېوالو ته برېښې څرگندي کړې ، له هغې ورځې د شمالي ټلوالې اومرحوم حاجي قدیر تر منځ مناسبات تاریک سول . دهغه تر مرگه ماهغه سره دهغې شپې په گډون چې دده په ویناله تورخمه دوروستي ځل لپاره را اوښت د همدغه موبیل تلیفون په وسیله څو ځله دمسایلو په هکله خبرې کړې اونظرونه موسره شریک کړې دي . اوس دي هغه خدای وبخښي او روح دې ښاد وي

غواړم یوه ټکي ته ایشاره وکړم ، ټولو فرهنگیانو او فرهنگپالو په افغانستان کې د تکنو کراتانو ، ملي اوسياسې شخصیتونو او هغو چې کولای یې سول هیواد ته له جگړې په میراث راپاته بدمرغیو څخه نجات ورکړې په دولتي ادارې کې دگډون غوښتونکي وه .

په جرمني کښې د فرهنگیانو او روڼ اندو لخوا د کنفرانس ځای ته نږدې درنده غونډه دایره سول د هیواد په راتلونکې اداره کې د تکنوکراتانو اونوروملي شخصیتونو دگډون څخه ملاتړ او د جنگسالارو یو ځل بیا واک ته رسولو پر ضد شعار دغونډې اساسې موخه وه ، دین د کنفرانس دتالار نه مصطفی ظاهر او پاچا خان ځدرا دغونډې برخه والوته راغلل او دهغوي دغوښتنو او وړاندیزونو تر اورېدو وروسته یې هغوي ته وعده ورکړه چې دیو افغان په توگه به د وطن ملي گټې په پام کې نیسې . دمخکنې پلان له مخې په اروپا کې د فرهنگیانو او فرهنگپالو په زیارد جرمني د فرانکفورت په ښار کې د دسمبر په لومړۍ ورځ دتر ((نزهه سوه)) زیاتو روڼ اندو په گډون چې دامریکا او ټولو اروپایې هیوادو د فرهنگي ټولنو استازو او نورو علاقمندانو برخه درلوده ستره غونډه جوړه سوه .

دیادولو وړ یې بولم چې ددغې درنې غونډې لگښت دځوانو وطنپالو نثار احمد شېریندل او خالد احمد دپاني په مالي مرسته برابره سوې وه ، غواړم ددوي دنومو نو په ذکر کولو سره وښیم چې ښه او د وطن لپاره چوپړ دهیچا نه هېرېږي .

دهمدغه کنفرانس د پرېکړو په اساس دغیرې متجانسو او مختلفو نظریاتو او عقایدو لرونکو په گډون چې اکثریت یې افغان ولس ته د قبول وړنه وه یوه اداره د ((موقتي ادارې)) په نامه جوړه شوه او ښاغلی کرزی ددغې ادارې دمشر په توگه وټاکل سو . د همدغې موقتي ادارې په وړاندې پس له هغه چې اوبه تر ورځ تېرې شوي و ې دومره ستري او دډېرې مودې دندې په نښه شوې چې له هغه لمړۍ ورځې هر هوبښیار او پوه سړۍ پدې پوره پوهېده چې دا اداره او دا دندی ډیری سره لیري دي . له بلې خوا ددغودرونو دندو سرته رسول هغه چاته سپارل شوي وه چی داتولی بدمرغۍ دغه ملک ته دهغوی لخوا ډالی سوي وې . په هر صورت دین دپرېکړو په اساس دموقتي ادارې په دوران کې یوه استراري لویه جرگه د((2002 دجون په 22)) نیټه جوړه سول . دجرگې پاله ښاغلی کرزی ته دعبورې ادارې مسؤلیت په غاړه ورکول اودحکومت نوې وزیران ټاکل و . عبوري ادارې هم همداشان هغه څه کول

چي دوي غوښتل . پدغه دوره کې دبن دکنفرانس دپرېکړو له مخي داساسي قانون لپاره کميسيون جوړ سو ،دمطبوعاتو او سياسي گوندونو قوانين دښاغلي کرزي دفرمان له مخي اعلان سول ، ددغه قوانينو اعلان ، دولسمشري او ملي شورا ټاکنې پدا پخوکلو کي يوازي لاسته راوړنې دې . په عبوري اداره کي جنگسالارو او تنظيم سالارو غوښتن مقامونه تر لاسه کړه کوم چي دهمدي لپاره ئي شپه او ورځ تلابن کاوه ، په دولتي ادارو کښي پوهو او لايقو کسانو ته گمارل يو ځل بيا هير شوه. پر دغو ټولو سر بيره يې دحکومت له نوي تشکيل سره ناخوښي ښکاره کول ،البته دليل يې داو چي دغو ښاغلو غوښتل هر څه پخپل واک کي ولري، په پښتو کي يو متل دی وايي :
 ◆ کونډي هم ژاړي رنډي هم ژاړي ، هغه چي نن ئي راودکړې هغه په ناورين ژاړې ◆ . دهمدوي په واکداري کښي په لسهاوو زره وړ مسلکي او دپوهي خاوندانفسران ، کارپوهان،معلمان، ملکي مامورين، انجينران ، ډاکټران نر اوبښخي له کاره گوښه شول،هغوي دخپل اولاد لپاره ديوي گولې ډوډي دپيدا کولو پخاطر دکابل نه تر پښاوره،ايران ،ډوبي او مسکو بازارونوته پلنډيتوب ، ورځني مزدوري او ختگري په خاطر ورسول.

دعبوري ادارې ددندوپه اساس داساسي قانون دتصويب لپاره لويه جرگه راوغوښتل شوه ،داجرگه دتيرې جرگې په پرتله دقدرت پر سر دسياليو اوهيوادسره ددښمني په کچه ډيره تاريخي وه . تر شلو ورځو زيات ئي د وام وکړ ، ځکه پدي جرگه کي زياتي چني ووهل شوي،پرخوله مهرونه ولگيدل،هر چا غوښته خپل واک ا وقوت دافغانانو او بهرنيانو ننداري ته وړاندي کړي، نږدي ؤ چي جرگه بيله کومي پريکړي پاي ته ورسيرې ، د بهرنيانو ئي کور ودان چي خپلولاس پوځو ته يي غاښونه و چيچل او هغوي ئي يو ډول جوړجاړي ته وهڅول ترڅوجرگه د يو پايلې په لرلو سره پاي ته ورسيرې ،هیر بايد نشي چې په همدې جرگه کښي دافغان ولس دلوي اکثریت دروا او مسلمو حقو قو پر خلاف پريکړې وشوي او داسي اساسي قانون تصويب شو چي تر هيڅ ښه ولې دپلي کولو پايلې به ئي زيات ناندریز وي

په 2002زکال دجنوري د مياشتي په 21نېټه دجاپان دتوکيو په ښارکي دمرسته کوونکو امريکايي،اروپايي هيوادو ،نړېوال بانک،داسيادپرمختيا بانک ،دملگرو ملتو وجهي صنوق،جاپان ،سعودي عرب ،روسي هند او ايران په داستازوپه گدون لويه غونډه جوړه سوه ، دنړي زياتو هيوادو دهر اړخيزو مرستو وعدي وکړې ،په مليارډو ډالر افغانستان ته راغلل . په 200زکال دمارچ په 31نېټه د پنځوسو هيوادو دبهرنيو چارو دوزيرانو او استازو په گډون په برلين کي دافغانستان سره دمرستو کولوپه خاطر بل کنفرانس دايړ سو ،پدغه کنفرانس کي کرزي د 28ميليارد ډالرو مرستو دتر لاسه کولو وړانديز وکړ ، وروسته پرېکړه وسوه پر پخوانيو وعده سوو مرستو سربيره دي د افغانستان سره نور 8,2 ميليارد ډالره مرسته وسې . خو متاسفانه افغانانو ته کوم څه پکښي وه نه رسېدل ،غټه گټه يي چي هره ورځ يې چارواکي يادوي دکندهار کابل سرک دی ، هغه هم پسله شپږمياشتوبيا جوړونې ته ضرورت پيدا کړ ،او يادا چي ځيني چارواکي وايي مور هر کلي ته نږدي ديرش زره ډالرو په ارزښت دبيا رغوني لپاره په مصرف رسلي

،ماته څه موده مخ کي يو افغان چي تازه له وطنه راغلی و قيصه کول ،ويل يې کله چي په راډيويکي دولتي چارواکي ولس ته دخدمت خبري شروع کړي پخوا به يې پرې خندل مگر اوس راډيو گوله وې ،موږ نه پوهېږو چي ددغو پروژو ثمره ولي سيلابونه يوسې؟؟،او ولي په کال کې تر يو ميليارډ زيات دپلاستيکي شيانو درانيولو لپاره پاکستان گټه تر لسه کړې ، داچي ايران ، چين ، ډوبی او نور هيوادونه ته څومره پيسي دهمدي تجملي شيانو درانيولو لپاره لېږل سوي که يې سرې حساب کړي پر بدن يې ورېښتان جگ جگ دريږي . موږ هر څه لرو خو هيڅ نلرو او تر غوږوبه که خير و دهمدغو نا عقبته اندېشو مسؤلينو دکار په برکت په بهرنيو پورونو کې ډوب سو!!!

څرنگه چي دافغان ولس دبرخليک خښته دبن په کنفرانس کي کږه ايښودل شوې ده ،درون اندو او خواخوږو په عوض ټوپکمار او جنگسالارو ته دولتي واک پلاس ورکړه سو ،او پر قدرت باندي ددوي پاته کېدل دوام لري نو هر ورو به تر څوچي داکسان او همداتنظيمونه وي په هيواد کي به دهر اوښتون دمانۍ ديوال کوږ وې . هغه دلوي شاعر شعر دی چي وايي : سنگ اول چون نهد معمارکج تا ثر ياميرود ديوار کج

دمطبوعاتو قانون تصويب د يوازي نسبي مثبت اوښتون په توگه دهغو نيمگرتياو پر اساس چي لري يې په عمل کي پلي کول ستونزمن شول ، مثلامطبوعو او آزادي يو وازي دا معنا نلري چي په سلهاوو ورځپاڼي نشرات وکړي ،مختلفي تلويزيوني او راډيويي دستگاه وي فعاليت ولري ، مهمه دا ده چي داخپروني په هيواد کښي دآزادي ، دموکراسۍ ،سولي او امنيت دټينگښت ،ځوان نسل دعلم او تخنيک په برياو خبرول اوافغان ولس يوپر مختللي متمدن او معقول ژوند ته هڅول وې . له بده مرغه اوس دغه ډله ايزي خبروني وسيلې دحقايقو دانعکاس توان نه لري ،هغه کسان چه هغوي عملاً دافغان ولس دکټو پر خلاف کړني سرته رسوي ،رشوت خوري ،دخلکو پر ملکيتو تعرض کوي ،ملي شتمني لوټوي ،دتاريکو او هيروئېنو تجارت کوي په هيڅ ډول ځانته دهغوي دافشا کولو جرات نسي ورکولاي . دوي دبنسټپالو جنگسالارو او تنظيم واکو،دپلانونو دپلي کولو ناوړه پايلې نسي برملا کولاي ، تر اوسه په هيوادکې څوک خپل نظر اوعقيده نسي څرگنده ولاي ،هر څه چي دچارواکو ،جنگسالارو او تنظيم واکانو خوښ نه وي تر سره کونکي يې سمدلاسه په کفر او داسلامي احکامو څخه په سر غږونه تورن کېږي . همدا اوس ددموکراسۍ څخه ددوي په گټه دتعبير په اساس هر لهظه ليکوال ،خبر لوڅ ،هنرمند ، فرهنگيان اود خپلواک اند خاوندان تر جدي دتهديد او توهين لاندي شپي ورځي سباه کوي ، دهغوي خبرو او وړانديزو ته څوک غوږ نه نيسي او نه يې هغوي له ډاره اظهارولاي سي .

بلي په هيواد کي ولسمشر وټاکل سو ،دادۍ نن سباه دملي شورا دټاکنو پايلې چي دپيسو او درغليو و تهديد په زور دهمدغو دموکراسۍ او ملي گټوخلاف کسانوونډه به پکې زياته وي پداسي حل کې روښانه کيږي ،چي دافغانانوغوڅ اکثریت له ولسمشر نه خفه اوملي شورا ته دټاکنو بهير په مختلفو بڼو دگټونکو اوبيلونکولخوا دلاس وهنو او درغليو تر نيوکو لاندي دي . بيچاره او دربرده ولس اوس پوهيږي چي دوي به دکوم ډول پارلمان درلودونکي وي . په رښتيا سره هغه ارزوگاني چي ولس دبن کنفرانس دپرېکړوله پلي کيدو څخه لرلي يو په بل پسې په ناهيلو بدلي سوي .

د بن دکنفرانس د پریکړوله مخي دعبورې ادا درې چي د پارلمان تر لومړۍ غونډې پورې يې معياد اوږد دی. اساسي دندې په افغانستان کې بيله قيداو شرط نه دوسلو ټولول، دملي اردو، ملي پوليسو اوملي امنيت ادارو پر سمبالتيا سر بېره پدغو ادارو کې دتشکيل له مخي دپوهو اومسلکي افسرانو گمارل، هغه چا ته چي لاسونه يې دافغانستان دېې گناه خلکو په وینو سره او دعامي شت منۍ په لوټولو او ملي خيانت متهم وي له حکومت څخه شړل، دښځې او ماشوم دحقوقو تنظيم، دکوکنارو دکرلو او هيروئينو دسوداگرۍ مخنيوی، دبهرنيو مالي او مادي مرستو څخه په استفادې سره دهيواد په ښارو او کلیو کې دبیارغوني کار، دښونې او روزنې رواج، دهلکانو او انجنو لپاره وښوونځۍ او عالي تحصيلاتو مؤسسو ته دتگ امکانات برابرول، روغتيايي خدمتونه، ديويې سالمې دولتې ادا درې جوړول، کار دکار واهل ته سپارل، په دولت کې دافغان ولس له ستوني څخه دپخواني قوماندان، پاتکوال، تنظيم سالار او جنگسالار لاسونه لنډول په گوته شوی وه، له بده مرغه دايوه دنده هم چي افغانستان به يې له همدا اوسني حالت او بې امنيتيو څخه ژغورلی وای تر سره نه شوه.

ددواړو لويو جرگو جوړېدل او اساسي قانون تصويب دافغان ولس دگټو پر خلاف د مصلحتونو پر بنا تر سره سول، جنگسالار په نوي بڼه، پاتکوال او محلي قوماندان په دولتي جامه، ددموکراسۍ او متمدني ټولنې دجوړېدو، دښځې او ماشوم دروا حق، دبيان او عقيدې دآزادۍ مخالفين دقضاوت کونکوپه توگه، دارمارو او چپاول گرو ددولتي کارپوهانو په نومونو پر دغه زورېدلي ولس دانږدې پنځه کاله حکمرانې کوې، او څوک يې مخه هم نسې نيولاي. دکوکنارو کرل ددولتي جگپوړو چارواکو دبرېښې او نيغي لاس لرنې او دهېروئينو دپټې دسوداگرۍ نه دگټې ترلاسه کولو په خاطر ددي پر ځاي چي کم سي ورځ په ورځ زياتېږي دنړۍ په سلو کې 87 تاريک زموږ په هيواد کې تو لېدېږي، افغانستان اوس دتاريکو او هېروئينو دتوليد کونکو هيوادو له جملې څخه لومړنۍ هيواد دی چي په دومره پيمانه انسان وژونکی توکی توليدوي، ددې گټه په ميليارډوډالره ده مگر دا پيسې هيروئونسوداگرهيواد ته نه راوړې دخپلو نازولو او يا له دي ډاره چي ممکن کومه ورځ ددغه کرېدلي ولس دصبر کاسه ډکه سې او ديو ملي پاڅون په نتېجه کې يې له هيواده ورک کرې په بهرنيو بانکو کښي ساتې. ځکه هم دښاغلي نه غواړي چي افغان ولس دي په نس موږ سي او يادي دلته زراعت، صنعت او مالداري پياوړې سې. د افغانستان دخلکو بې وزلي ددوي په گټه ده، دنړيوالو دمعوماتو پر اساس افغانستان دنړۍ د 187 هيوادوله جملې څخه 173 هيواد دی. دادۍ دهېروئينو او کوکنارو دخړڅلاو او توليد له درکه افغانستان ته دزياتو پيسو برکت.

د2001 زکال دسپتمبر ديولسمي نه بيا تر ننه پوري زموږ دولس تاريخي دښمن پاکستاني چارواکو له دغوناخوالو، نيمگړتياو اوددولتي چارواکو نه دافغانانو دخوابدۍ څخه پوره گټه اخيستې تر اوسه په بری دالقاعدې دتروريستي سازمان، په پاکستان کې دنورو بنسټپالو سازمانو دمشرانولکه مولانا فضل الرحمن پشان خلکو په مدرسو کې هغه کسان چي مغذونه يې مينځل سوي او فناتيک ځيني جوړ سوې وې د افغاني بنسټپالو طالبانو په وسيله زموږ په وطن کې دبي امنيتۍ يو او نا ارامۍ يو داور لمبي تازه ساتې. له 1972 زکال نه دې خوا دپاکستان آي آيس اې

او پوځي استخباراتو په افغانستان کې دومره رينډې ځغلولې چې نور سل کاله به لاهر حکومت چې په افغانستان کې جوړېږي پاکستان به په هغه حکومت کې هرو مرو خپل کسان ولري . پدې بايد هر هغه څوک چې په رښتيا ځان افغان بولي پوره پوه وې چې پاکستان د تاريخ په اوږدو کې له هغه ورځې چې له انگليسي مور نه دهند په خاوره کې زېږيدلې دى . د افغانستان او افغان په مقابل کېنې يې د بيطرفۍ او دوستۍ د سياست پر ځاي زموږ په خاوره کې د بې شرمانه سياسي او وسلوالو لاس وهنو او دسيسودپلې کېدو څخه ندې سترې شوى . په زياته خوښۍ سره يې د دوستۍ تر نامه لاندې دافغانستان دبربادۍ او ويرانۍ ننداره کړېده ، پر افغان وژنه ، رېږېدنه او ژړا يې خوند اخيستى..!

پاکستان تل د دوستۍ او اسلامي اخوت تر نامه لاندې خپل کرغېږن سياسي ، اقتصادي او فرهنگي دښمنانه پلانونه دافغان ولس پر خلاف متاسفانه دافغان په وسپله پلي کړي او دا لړۍ په زياته هوښيارۍ همدا اوس هم روانه ده .

يو فلسفي اصل دې که دولت او حکومت ونسې کولاي دخپل رعايت يعني عام ولس غوښتنو ته مثبت ځواب ووايي ، ولس ناراز او خوابدۍ وې په هغه صورت کې هر مخالف ځواک په ډيره اسانۍ سره کولاي سې ولس دخپل دولت پر خلاف راوپاروي . پاکستان ددغه ټکې په پوهېدو سره دخپلو استخباراتي شبکوپه وسيله چې په افغانستان کې يې کمۍ نسته اوس دخپلو لاس پوځو په وسيله دامريکا او امريکا پلوه دولت سره دجهاد په نامه افغانستان ته دترهگريو او وسله والو بريدونو دسرته رسولو لپاره را استوي ، دلته علاوه پر دغه چې امنيتې حالت يې له سخت گواښ سره مخامخ کړى دى بې گناه افغانان وژني . همسايه هيوادونه دهغه جملې په ځانگړې توگه ايران هم دخپلو سياسي مذهبي او ژبنيو اړيکو او هغو تنظيمو په وسيله چې په ايران کې دافغانستان لپاره جوړ سوي وه دخپلو سياسي او اقتصادي موخو ته درسېدو لپاره دوامداره مداخلې او لاس وهني تر سره کوي چې دعامو خلکو له نظره پتې نه دې پاته . ايراني اخندان غواړي د امريکا سره خپله دښمنې دلته زموږ په هيواد کې دافغان معصوم انسان دژوند په قيمت تر سره کړي هر څومره چې امريکا په افغانستان کې ښکيل پاته وي په هغه اندازه د ايران په گټه ده تر څو ايرانيانو ته وښي وگوري . امريکا په افغانستان کې څه وکړه چې له ايران سره به يې وکړي په يوه خبره دافغان ولس په بدبختۍ کې ددغو اخوندانو د اقتداردوره اوږدېږي .

کله چې دامريکا لخوا طالبان اودالقاعدي سازمان وځپل سوپاته شونې يې له افغانستان څخه پداسي حال کې چې ټولو ليدل پاکستان ته وکوچېدل او ياپخپله په هيواد کې دڅه مودې لپاره غيرې فعال پاته سول ، هغه چې ولاړل هلته يې پسله څه مودې ځانونه دوباره منظم کړه او دپاکستاني استخباراتو لخوا ورته دپېډوټاکلې ځايونه په گوته سول . ماته دوه کاله پخوا يو افغان چې دپاکستا څخه راغلى ووويل ((د طالبانوله کښته نه تر پورته ، عرب او نور ټول هغه چې په افغانستان کې دامريکا پر ضد جنگ ته راغلي وه ، کله چې يې ماته وخوړه پاکستان ته راغلل ټول دپاکستان په ښاروکې چکري وهې ، کورونه ، دفترونه لري او تبليغات کوي . بايد وويل سې چې دطالبانو اوالقاعدي جگپوړې همدا اوس هم ټول په پاکستان کې اوسې . د يولړزياتوبېلگوله مخې دا باور پيدا کيږي چې پاکستانې چارواکې له

سره درواغ وايې او دوه مخي سياست چلوې، امريکا او نړيوالو ته وايې مور ته پيسي او وسلي راکړي چې تروريستان په وځپو مگر دوي هغه پيسي او وسلې بيا تروريستانو ته ورکوي او افغانستان ته يې زموږ سره دډيورنډ دکرښې پر سر دتاريخي دښمنۍ سرته رسولو لپاره رالېږي.

دپژواک دخبرې اژانس سره جنرال بابر په يوه مرکه کښې دخپل رهبرضياًالحق څخه په سر ټکولو سره چې گواکې تر دغه زيات يې بايد دافغانستان په کورنيو چارو کې مداخله کړې واي له پټو رازونو پرده داسي اوچتوې وايې : ((زموږ له ټولو مشرانو سر ښې اړيکې وې، له استاد ربانې سره مو هم د1973زکال څخه اړيکې درلودې، خو کله چې په 1992زکال مجاهدينو داستاد ربانې په مشرۍ په کابل کې واک تر لاسه کړ، نو له پاکستان سره يې اړيکې ښې نه وې چې لامل يې دپاکستان دپخوا نې ولسمشر ضياًالحق ناکامه پاليسي او پلانونه وو، افغان مهاجرين يې په اوو تنظيمو ووېشل او په خپل سر يې له عربو او نورو مسلمانو هيوادو څخه دمرستو په راټولولو پيل وکړ، بله داچې ضياًالحق بايد دپروفيسر ربانې په مشرۍ کې له افغانستان څخه بهر دافغانانو يو عبورې حکومت جوړ کړي واي، خو ضياًالحق دا کار ونه کړ)). بلې جنرال بابر بايد خفه وې ځکه لومړۍ خو همدغو دتنظيمو رهبرانو ضياًالحق ته دستر مجاهد خطاب کاوه او بابر يې هېر وو، دوهم دا چې بابر او هغوي چې بابر يې استازيتوب کاوه غوښتل کله چې استاد ربانې دوي دکابل پر تخت کښېناوه هغه دډيرو پخوانيو اړيکو له مخې چې پاکستانيان په خبر لانه وه دروسانو پلوي حکومت جوړ کړ، ضياًالحق بايد يو ځل بيا لکه دمرحوم نجيب الله په وخت کې، له افغانستان څخه بهر دتنظيمو درهبرانو څخه يو جلا وطنه حکومت جوړ کړي واي، او هغوي يې په افغانستان کې واک ته رسولۍ واي، چې بابر خيلو بيا دضياًالحق تر مرگ وروسته دا کار وکړ. اساسې خبره داده چې دپاکستان دداټولو هڅواو تلاشو محور دادۍ چې په افغانستان کې داسې ډله او يا تنظيم په حکومت کې واک ته ورسوي تر څو دهغوي په مټ دډيورنډ دکرښې په رسميت پېژندلو او برخليک ټاکلو مسلي ته دپاي ټکۍ کښېږدي.

يو امريکا يي پوځي چارواکۍ دآزادي اروپاله راډيو سره په مرکه کښې وايي : . . . پاکستان او دهغه امنيتي سازمان (آي اېس آي) اوس مستقيم دطالبانو پاته شوني، دالقاعدي سازمان او گلبدین حکمتيار حمايه کوي. زموږ دراپورونو له مخي داډلي په پاکستان کي پټي سوی دي، اوپه افغانستان کي دپاکستان په اشاره تخريبکارانه کړني کوي. ښاغلي کرزي د2002 دسپتامبر په مياشت کي پر پاکستان رسمي تور ولگاوه چې هغو گلبدین ته پناه ورکړې او همدادول دالقاعدي سازمان دپاکستان له خاوري دطالبانو په وسيله زموږ په جنوبي او جنوبي غربي سيمو کي دافغانستان او ائېتلاف دقواو پر خلاف وسله والي غلچکۍ حملې کوي.

دامريکا دپوځونو نطق په همدغه کال اعلان وکړچې طالبان او دالقاعدي سازمان دبيا جوړوني په درشل کې دي او دحکمتيار سره يي يو ځاي دامريکا او افغانستان دحکومت پر خلاف جهاد اعلان کړي.

څرنگه چې دافغانستان په کورنیو چارو کې دگانډیو هیوادو لاس وهنې دطالبانو دله منځه وړلو په موده کې ډیرې زیاتې سوې د2001زکال ددسامبر په میاشت کې دهمسایه هیوادو سره دنړیوالو نورمونو په فام کې لرل ، یوډبل په کورنیو چارو کې دمداخلو او لاسوهنو دبنډېدو په خاطر یو سند چې دکابل داعلامیې په نامه یاد سو دافغانستان او گاونډیو هیوادو تر منځ لاسلیک سو . مگر دزمان واقیعتو یو ځل بیا وښودل تر څو په بهرنیو پورې تړلې له واکه بې واکه نسي داسې او دافغانستان په اړوند دنه لاس وهنو موافقه دسوپر پاور امریکا او ملگرو ملتو دامنیت شورا تر مستقیمې څارنې لاندې نه وي دگانډیانو، لیریې پرتو هیوادو او پاکستان مداخلې او لاس وهنې به دوام ولرې.

که له هغه نه وروسته چې په افغانستان کې دنباغلي کرزي په مشرۍ مؤقتي ادارې په کار پیل وکړ او پاکستانی استخبارات وتوانېدل په خپله خاوره کې دطالبانو ، القاعدې سازمان او گلبدین حکمتیار تر منځ اسلامي متحدي جبه جوړکړي . پاکستانی استخبارات او بنسټپاله مذهبي ځیني رهبران په دې نامه چې بهرنیانو افغانستان اشغال کړې او هلته اسلام ته توهین کېږي ، امریکا داسلام دشمن هیواد دی، په افغانستان کې امریکا پلوه کسان حکومت کوي ، دخپلو تر بیه سوو په وسیله په وسله والو حملو او بریدو پیل وکړ، تر اوسه په افغانستان کې یوه ورځ هم نه ده تېره سوې چې څو تروریستي حملې دې نه وي اجراسوې ، که دپنځوکالو ورځې وشمیرو 1825 ورځې کېږي که هره ورځ په اټکل توگه څلورنفره مړه سوې وې نو شمیر یې ((5900)) (تنو ته رسېږي دا په دې معنی چې دپاکستان سره زموږ گاونډیتوب افغانستان ته بیله جگړې داغلان څخه ددومره انسانانو دژوند په قیمت تمامېږي، دا چې نور به څومره افغانان په خپل وطن کېنې ددې لعنتي کرني دسرنوشت دټاکلو قربانیان سې تر اوسه څوک نه پوهېږي . وکرزي ته لاد مبارکۍ ویلو مراسم نه وه خلاص سوې چې د 2002ز کال دجنوري دمیاشتي په څلورمه ورځ گردیز ته نږدې پر افغانې او بهرنیو ځواکونو حمله وسوه چې په هغه کې پر افغان سربیره یو نفر امریکایي عسکر هم ووژل سو، دا لومړۍ امریکا یې عسکر و چې په افغانستان کې یې ژوند دلاسه ورکړ.

دهمدغه کال دفبروري په 25 ورځ محمد خاتمي دکرزي نه دموقتي ادارې دمشر په توگه استقبال وکړ مگر تر دغه دولس ورځې مخکېني یعنی دفبروري په 10 مه ورځ افغانی سر تېرو په شینډنډ کې دایراني گارد جنرال داتو نفرو سرتیرو سره یو ځای ونیول او امریکا یې ځواکونو ته یې وسپارل ، دهمدي میاشتي په 22 نیټه دکابل ښار په غرب کې پر برتانیایي عسکرو حمله وسوه ، دفبروري په 19 نیټه په خلم کې دتر هگريز بریدپه نتیجه کې څلور افغانان او یو دمرستندویه ټولني کارمند ووژل سو.

د2002زکال داپریل دمیاشتي په پنځمه ورځ دکورنیو چارو وزارت او امنیت ادارې لخوا 160 نفره دگلبدین دطرفدارانو لخوا ددولت پر ضد دکودتا په نامه ونیول سو.

پاکستان له یوې خوا دافغانستان سره ددوستۍ خبرې کوي او ائیتلافي قواوته دروغجنې وعدي ورکوي چې گویا دوي دتروریزم او په افغانستان کې دنارامیو دعاملینو پر ضد مبارزه کې هر اړخیزه تلابن کوي ، کله چې لومړۍ

ځل 2002ز کال د اپریل په درېیمه پرویز مشرف افغانستان ته دیوې لنډې کتنې لپاره افغانستان ته راتلی. ژورنالستانو ته وویل: پاکستان به هیڅ وخت د افغانستان په چارو کې مداخله ونکړي. دا په داسې حال کې وایې چې د طالبانو یو مشهور قوماندان ملا جانان یو ژورنالست ته په خبرو کې وویل، اوس موږ تر بل هر وخت منظم یو او تر ((40زر)) زیات کسان د تیارسی په حالت کې لرو که ضرورت سي هغه لهظه جنگ ته وردانگو، دا کسان اوس افغانستان ته نږدې د پاکستان په غرونو کې اوسېږي، موږ له هغوي نه کوچنۍ ډلې افغانستان ته د عملیاتو لپاره لېږو.

یو وازې په 2003ز کال د جون په 29مه په ننگرهار، جولای په دوهمه، پنځمه او اتمه ومهمندو په سیمه، د جولای په 13مه دمهمنداجنسی ته نږدې، داگست په 17مه چمن ته نږدې د افغانستان او پاکستان د سرحدې قواو تر منځ وسله والې نښتې ځکه وسوې چې هر ځل پاکستانیانو تیری کړی و. د سپتمبر 13 نیټه ښاغلي کرزې په خپله یوه وینا کې د پاکستان او په پاکستان کې د مذهبي رهبران د طالبانو په حمایه او افغانستان ته دهغوي په رالېږلو ترن کړه.

د افغانستان حکومت څو ځله د طالبانو د مشرانو او قوماندانانو د نومو لیست پاکستانی چارو ته لېږلی دی. خو هغوي د تل پشان غوږونه کاڼه اچولي دي، یوازي که د امریکا او نړیوالو تر زیات سیاسي فشار لاندې راسي بیانو هغه کسان چې نور یې دوي نه شي ساتلای قرباني کوې او د نیولو اعلان یې کوي لکه لطیف الله حکیمي او نور، دا په واقعیت کې هغه کسان دي چې نور دوي باید پاکستان قرباني کړې. وایې ((درواغجن دي درواغ وایې او هوښیار دي قضاوت کوي))، دابه څوک ومني چې لطیف الله حکیمي دورځې لس ځله د پاکستان له خاورې په غټ گمان له خپله دفتره چې د آیس آی ای کارمندانو ته ښه معلوم و په افغانستان کې به په هر برید او تروریستي عمل خبرېده او دنړۍ ټولو خبري اژانسو ته یې په زیاته دلاوری د طالبانو لخوا د دغو حملو د پړي پر غاړه اخیستلو خبر ورکاوه، ولي پاکستانی استخباراتو تل ویل موږ ته دهغه د پټېدو ځای ندی معلوم او هغه په پاکستان کې نه اوسي، ددوي درواغ تل ښکروروې هغه په پاکستان کې اوسېده ځکه یې هلته ونیوه. که هغه معلومات چې د طالب جگپوړو چارواکو او القاعدې د سازمان مربوطو کسانو د نیولو په هکله خپاره سوې دې وڅېړو دا به څرگنده سي چې 85 په سلو کې دا کسان د پاکستان په خاوره او یا له پاکستان څخه افغانستان ته دراتگ په وخت کې نیول سوي دي، د 2005ز کال دمۍ د میاشتې تر پنځمې نېټې پورې تر ((700)) (زیات کسان چې د القاعدې د سازمان سره یې تړاو درلود امریکا ته سپارلې دې، ولي بیا هم له پرویز مشرفه نیولې تر ټولو پاکستانی جنرالو نو پورې په زیاته سپین سترگۍ سره دنړیوالو په سترگو کې خاورې اچوي او څرگندوې چې طلبان، القاعده او نور ترهگر په پاکستان کې نشته او نه به دلته ځای ولرې. په افغانستان کې د امریکا سفیر د بي بي سي سره په مرکه کښي واضح څرگنده کړه چې بن لادن او ملا عمر په افغانستان کې نشته، هغه د پاکستان کې دې هغه دیوې تلویزیوني شبکې ((ژنو)) سره د طالبانو د یووتلې قوماندان ملا اختر عثمانی سره مرکې ته گوته ونيول او څرگنده یې کړه څنگه ومنل سې چې یو خصوصي تلویزیون کولای سي دیو قوماندان ادرس ولري مگر د پاکستان حکومت دهغوي داوسېدو له ځایو نه ځانونه بې خبره ښې. دروان کال

ددجولاي دمیاشتي په شپږمه ورځ امریکاد CIA دسازمان درئیس ((پورترگوس)) دیو خبرې اژانس دسوال په ځواب کې ویلې یې وه امریکا ډیر ښه پوهېږي چې اسامه بن لادن چیرې پټ دی- ولې دبل هیواد دحریم دمسلې په اساس دهغه محاکمه ستونزمنه ده . پرویز مشرف ABC دخبرې شبکې سره په مرکه کېږي وویل : ممکن بن لادن تر اوسه ژوندی وي ، که بن لادن په پاکستان کې هم ويې دبل هیواد مامورین دهغه دنیولو حق نه لري ،هغه ایضاًه کړه زه فکر کوم هغه دافغانستان او پاکستان دسرحد په منځ سیمو کې اوسېږي . هغه دیوبل سوال په ځواب کې چې که پاکستان بن لادن پیدا کړي امریکا ته به یې وسپاري ،وویل هغه شرایط به گورو . خو هغه زیاته کړه ارزو می داده چې امریکا اسامه بن لادن په افغانستان کې ونیسي . جا لېي خبرې تاسو قضاوت وکړی- دا جنرال صاحب یو ځل په غرور وایي موږ به چاته اجازه ورنکړو چې زموږ په خاره کې پردې عملیات وکړي ،اوکه بن لادن موږ ونیسو پخپله به یې محاکمه کړو ،مگر کله چې دامریکا نوم مطرح سي بیا داجنرال دسرباز مقام ته راتیټ سي او وایي هغه ساعت او مصلحت . خو ددې لپاره چې بن لادن او مذهبي بنسټپالي له پرویز مشرف نه مخ وانه روې او دهغه سره مخالفت ونه کړي وروسته وایي ،داچې امریکا او لندن یانور پاکستان دترورستانو په ساتلو او حمایه کولو تورن کوي دا غلطه خبره ده ،هغه وویل د ادروریزم څخه حمایت نه ده دپاکستان خلک دامریکا دسیاست مخالف دي او اسامه بن لادن هغه کس بولي چې دامریکا پر ضد مبارزه کوي . دا هغه رښتیاوه چې پرویز مشرف دبنسټپالو دخوشحاله کولو لپاره وویل او هم یې امریکاته دا وښودل چې زه داسې ستاسو مخالف ولس اداره کوم کنه نو ټول ستاسو دسیاست مخالفت کوي . ولي داچې پاکستانیان دامریکا دکوم سیاست مخالف دي دا ښاغلی هغه نه رسواکوي ،نو ځکه افغانان وایي دامریکا او یابل هیواد ددوي په وینا دغلط سیاست قرباني ولې افغان ولس سي؟ د پاکستان حکومت ولې تر هگروته اجازه ورکړې چې زموږ په خاوره کې دامریکا سره دښمني تر سره کړي؟ بلې که رښتیا هم بن لادن لومړی درجه تروریست دی- او امریکا پسي گرځي بیانو ولي پسله هغه چې داستخباراتي معلوماتو دشرېکولو او گډو عملیاتو پرتوکول یې له پاکستان سره لاسلیک کړی- دی امریکا یې پوځیانو ته اجازه نسته چې بن لادن په پاکستان کې ولټوي؟ دا په دي مفهوم ده چې پاکستان نه غواړي ټولي هغه افراطي او تروریستي زالي چې دا دیرشکاله یې جوړي کړي نړېوالو امریکا ته رسوا او ددوي نوکران یو په بل پسي ونيول سي . دا هم جالبه ده چې امریکایان په دبن لادن او نوروتروریستانو پسي دگرځېدو او نیولو په ډنډورودنړېوالو غوږونه کاڼه کړه اودلته پرویز مشرف وایي هر څه زه په خپله کوم او بل چاته حق نسته . دامعلومه ده چې دطالبانو او القاعدې دسازمان په برکت به پاکستان نړیوال لوشې او ډالر به تري تر لاسه کوي ، په افغانستان کې به خپل تاریخي کرغېرن هدف یعنی دډیورندپرکړښې باندې خپله خپټه اچوي ،او پدې بهانه چې دترهگرو مخه ونيول سي پر په اصطلاح سرحدباندې داغزو لرونکې دیوال دغزولو حق په جانبه وړاندیز هغه هم دملگروملتو دسازمان په شپېتمه غونډه کې دامریکا دبهرنیو چارود وزیرې ته ،جالبه لانجه له افغانانو سره ولي دحل وړاندیز یې بهرنیانو ته؟؟؟ . همدلته پوښتنه کېږي .ښاغلی- پر ویزمشرف دادومره پوځیان ،دپاکستان اتباع ،او په پاکستانی مدرسو کې روزل شوې کسان چې په افغانستان کې نیول سوې دي له کومه شوه ؟ له اسمانه راکښته سول؟ دا په میرام شاه کې دمنبع العلوم او حقانیه مدرسې چې

مولوي جلا الدين پورې اړه لري څوك او دڅه لپاره روزې؟ ايا ستاسو استخبارات ددغو مدرسو په موجوديت نه دي خبر؟ هرورومو خبر دی . هغوي چې ستاسو استخباراتو او هغو افراطيونو چې ستاسو دنيغ ملاتړ نه برخمن دی ، غواړي ستاسو له دولتي امكاناتو څخه په استفادې سره ځانونه داسلام ټيكنداران وښيي او پر موږ دخپلې خوښې حكومت تپې دا څوك دی؟ داچي كله دامريكا الوتكي دكرنبي پر غاړه دتروريستانو په ځپلو پسي عمليات شروع كړي او يا ستاسو پوځ چې دبهرنيو د فشار له مخي گويا دالقاعدې او طالب چارواكو پر ضد عمليات شروع كړي د I.S.I لمبر پليټ لرونكو موټروكي تاسو څوك بل دامن ځاي ته رسوي؟ او ستاسو په دغو موټروكي ايا طالب او دالقاعدي كسان چكړې نه وهې؟ دغه وسلې له كلاشينكوف نه نيولې تر راکټه دهشكې ،هوان،لاسي بمونه ماینونه ،موټر سايكلونه او نور وسايل دوي له كومه كړه . زه پوځي نه يم ولي دومره پوهېږم تر څو چې يو قوت ته وسله په دوامداره توگه ونه رسېږي هغه جنگ نسي كولاى ، داوسله ودي له كومه پيدا كوي؟ په 1382ز كال ستاسو اجنټانو او استخباراتي كارمندانو بريكوټ،ناري،اسمار ،وانگام،مرورى، سرکانو،دخاص كنړ ولسوالۍ ،يعقوبيو،لعل پورې په سيمو كي څه كول؟ او دخلكو سره مو په څه خاطر پټي او ښكاره ليدنې كتنې كولې؟ او دڅه شي وعدې مودڅه په مقابل كي روكلې؟ زه هغه ننگرهارته څيرمه سيمو، يا كنړ او خوست كي ستاسو دوسله والو پوځي تير يو پوښتنه نه كوم!!! چې دكوم حق له مخي تاسو زموږ پر پاكه خاوره تېرى كړى و؟ او زموږ په هيواد كي مو زموږ دوسلوال پوځ سره جگړه كول هغه دڅه پر سر جگړه وه؟ او څوك ملامت و؟ داچي مولانا فضل الرحمان وايي : لكه څرنگه امريكا په عراق كي ونسول كولاى امنيت راولې همداسي په افغانستان كي هم حالات ښه نه دي . دا او دحافظ حسين احمد ويناوي دبل هيواد په كورنيو چارو كي مداخله نه بولى؟ دا اوپه سلهاو نوري پوښتني دي چې ځواب يي يوازي پرويز مشرف ، دهغه پوځ او استخباراتي لعنتي اداره ويلاي سي . دهېڅ منطق له مخي ديو هيواد عادي خلك په بل هيواد كي نه اسلام گټي او نه هم دچاپه دفاع كي درېږي.

پاکستان غواړي افغاني چارواكو او دهغوي بهرني مرستندويه هيوادو ته څرگنده كړي چې دوي بيله پاکستان دمرستي څخه نشي كولاى په افغانستان كي امنيت ټينگ كړي . كله چې سربكال په افغانستان كې دبن دتوافقاتو په اساس انتقالې ادارې ته دوركړه سوو دندو له جملې نه دوروستۍ دندې په توگه دملې شورا او ولايتې شوراگانو لپاره دټاكنو ځانگړې جرگه گۍ ته دولسمشر كرزي لخوا دفرمان په اساس دنده وسپارل سوه ،اودټاكنو كمپسيون په كار پيل وكړ ، پاکستان هم سمدستي دطالبانو په وسيله دملې شورا او ولايتې شوراگانو پر خلاف دتبليغاتي كمپاين په څنگ كي داورپكو په وسيله دهيواد په يوه او بل ځاي كي تروريستي بريدونه او ترهگرۍ ته زور ورکړ.

پنځمه برخه

دملې شورا دټاكنوپه درشل كې دپاکستاني لاس وهنو پراختيا:

پدې ورستيو کي چي افغانان ملي شورا او ولايتي شوراگانو ته دوکيلانو دټاکلو لپاره په اماده گۍ مصروف وه تر هر وخت زيات دطالبانو او القاعدې دسازمان دسله والو حملو لمن پراخه سوه ،دافغانستان په مختلفو سيمو کې دټولټاکنو دکميسيون غړي، ملي شورا اوولايي شورا کانديدان دبريد له گواښ سره مخامخ سول . له بدمرغه يوشمير کانديدانواو دکميسيون غړو دهمدغوتورويستې بريدو په پايله کي ژوند دلاسه ورکړ . همدا شان په کندهار ،خوست ،هلمند او نوروځايو کې يو شمير دولت پلوه عالمان دووژلوپره طالبانوپرغاړه واخيستل . دغه بې ثباته حالت دافغانستان او پاکستاني چارواکو تر منځ مناسبات څر پر کړه، افغانستان دټولو نړېوالو امکاناتو څخه په استفادې سره پر پاکستان فشار وارد کړ تر څو دافغانستان په چاروکي دلاس وهنواو اورپکودرالپړلو نه منصرف شې . حامد کرزي لندن ته تر تگ دمخه خبرنگارانوته په ډاگه وويل : په افغانستان کې امنيتي بې ثباتې دگانديانو دلاس وهنو پايله ده . دروان کال دسپتمبر په مياشت کي يې يو ځل بيا اعلان وکړچي امريکا او نور هيوادونه دې دتروريزم پر ضد مبارزې پر ميتود او شکل نوي نظر وکړې . هغه وړاندي علاوه کړه بايد عمده او اساسي پاملرنه هغو سرچينو ته وسي کوم چي هلته ترهگر رزل کيږي او له هغونه الهام اخلي . ټول څېړونکي پدې نظر دي چي دکرزي هدف په پاکستان کې دهغوې روزتونونه او دمذهبي افراطينو مدرسې وې . دااو وار وو چي کرزي دافغان ولس دفشار په نتيجه کې مجبور سو امريکا او نوروارونده هيوادوته ووايي چي دوي دتروريزم سره دجگړې لار غلطه کړې ده . دبن دتوافقاتو راپدي خوا دلومړي ځل لپاره دافغانستان او پاکستان تر منځ په څو هفتو کي يو دبل پرخلاف ويناوي وسوي د امريکا ولسمشر مجبور سو دوځله يې دتليفون په مټ ددوي تر منځ دپخلايني په خاطر ددواړو مشرانو سره خبرې وکړې .

سره له دې چي پاکستان په خپله خاوره کي دطالبانو دمنظم پوځي ځواک ، سياسي جوړښت او القاعدي سازمان ته دپراخ تر هگريزفعاليت دامکاناتوپه واک کښې ورکولو څخه سترگي پټويې او دهغوي موجوديت په خله خاوره کې نه مني ، په سلهاو داسي انکار نه منونکي شواهد سته چي دپاکستان دبر بندي لاس وهنې او بي شرمانه مداخلو څرگندويه دې ، دبيلگي په توگه دامنيتي اداروله خوادافغانستان په مختلفو ښاروکښې دترورويستې بريدونو دسرته رسولو په وخت کې او يا دا چي په وسلو سمبال افغانستان ته راځي ډير کسان چي دبهرنيو هيوادو او پاکستان اتباع دې نيول سوې دې ،دا نيول سوې څوک دې ؟

په پاکستان کي د1980زکال راپدې خوا دپاکستاني بنسټپالو او مذهبي افراطيونو په وسپله داې ايس آي ، CIA، او سعودي عربستان په وسيله لومړۍ دشوروي پر خلاف جگړه کې دفانتیکانو دروزلو لپاره يو په بل پسي مدرسې جوړېدل شروع سول چي شمير د ((2000))((زکال تر اخير پورې)) 6761 ((مدرسو ته رسېده او د سپتمبر ديولسمي تر حادثي وروسره يي شمير تر ((لسو زرو)) اوږې . ددغو مدرسو له جملې نه په د ريو زرو (3000) مدرسو کښې دافغانستان لپاره تنکي ځوانان روزل کيږي او افغانستان ته دترهگرۍ لپاره رالېږل کيږي ،او ډير يې هغه دې چيپه افغانستان کې دشورويانو دموجوديت په وخت کې دشورويانو او شوروي پلوه رژيم سره دۍ گړې او ترهگريزو

بريدونو لپاره روزل سوې وه ، اوس داددوي په لاس تر بيه سوې ددوي لپاره ستونزې جوړوې ، جالبه ده خو مياشتي دمخه دپاکستان صدراعظم شوکت عزيز دسل ميلیونه ډالري مرستي سره کابل ته راغلي او په کابل کښې يې دلر اوبر افغانانو سره دخورا ژورې خواخوږۍ خبري کولې ، مگر دا ښاغلي لاتر جنرال مشرفه نه ورسېدلې چې دکورنو چارو وزير افتاب شير پاو او استخباراتو يې دوې پښي په يوه موزه کې کړې او افغانان يې دکچه آبادۍ له مشهور پندغالي اونوروځايوڅخه چې هلته داديرش کاله اوسېدل وتلومجبور کړه ، او اعلان يې وکړ چې په افغانستان کې امريکا او اروپايي هيوادوپوځيانوامنيت راوستلې خپل هيواد ته ولاړ سي . دغو تور مخو او افغان دښمنو دا تبيلغ ددې لپاره نه کاوه او نه يې هم اوس کوي چې دوې غواړې افغانان په آرام زړه خپل هيواد ته ستښدو لپاره وهڅوې ، بلکه موخه يې داده چې د افغان په وسيله د افغاني جگپوړې چارواکو خبرې رد کړې او ووايي کوم امنيت ؟ او چيرې امنيت سته ؟ يعنې دافغان په وسيله پر دولت فشار راوست چې دهغوي تبليغات دروغ ښکاره کړې . پاکستان تل افغاني چارواکو او امريکايانو ته دانښکاره کړې ده چې نسي کولاي بيله پاکستان له همکاري اومرستې نه په افغانستان کې امنيت تامين کړې . زه هم په دې عقیده نه يم چې په افغانستان کې امنيت سته ولې هغه دپاکستان دوسله والو لاس وهنو تر څنگ نورلاملونه هم لرې . دمثال په توگه ددولتې ټولو ارگانو غير مسولانه برخورد، دجنگسالارو پر واک پاته کيدل، په محلاتو کي دقوماندانانو له خواپر غريبو خلکو ظلم او دهغوي زورول، ددولت لخوا دورکړه سوووعدونه پلې کول ، په دولتي اداروکې رشوت، فساد، اختلاص اونور!.....

سوال دادۍ که په مدرسو کي ترهگر نه روزل کيږي بيانو ولي کله چې دانگلستان صدراعظم پرويز مشرف ته غاښونه وچيچل که څه هم مشرف د ABC دخبري اژانس سره په مرکه کښي يواکت وکړ اوڅرگنده يې کړه چې هيڅ مدرک نسته هغه ترهگر چې په لندن کي يې عمليات کړيې وه پاکستاني اوسې ، لندن يې په دي تورن کړچي هغوي څه کړې دي ؟ خپل امنيت دي پخپله ونيسي . دا تر ټولو جالبه وه . ددي لپاره چې پاکستان ځان بې گناه وښي دپاکستان دکورنيو چارو وزير آفتاب احمد خان شيرپاوخبريالانو ته وويل چې موږ لادير پخوا په لندن کي دترهگرۍ دپښېدو خبر ورکړۍ و . يعنې دوې خبر وه چې داسي کارکېږي ولي چې څوک يې تر سره کوي نه پوهېدل . دتونيلير تر غاښ چيچنې وروسته پرويز مشرف داستخباراتو او پوليسو دچارواکو سره غونډه وکړه ، هغوي ديوي هفتي په جريان کي دالقاعدې دسازمان سره په تړاو کي 150نفره دمسجدو خطيبان ونيول . درنو لوستونکو دا ددې ښکارندوي ده چې دپاکستان له مدرسو نيولې دجوماتو ټول ملايان يې هم دتروريستانو سره تړولري کنه نو انگلستان وايي دتروريستانو مخه ونيسي ، پاکستان سمدستي ملايان بنديانوې ، اويادمدرسو دکنترول امر صادر کړي . پسله ډير بهرني فشارنه دران کال دسپتمبر په 29 مه ورځ دپاکستان ولسمشر دديني دمدرسو څخه دنږدې 00 14بهرنيوطالبانو دايستلو امر ورکړ ، مگر واضح يې نه ويل دکوم هيواد طالبان ؟ خوا دا يې په جرات اعلان کړه چې دافغانستان اتباع طالبان نه باسي ځکه هلته هيڅ نسته او امنيت ويجاړدې . که له پندغالو کېوال باسې چې په هغو کې ښځې ، ماشومان ، سپينبرې او سپين سرې شته ، او په هيواد کي داوسېدو ځاي نه لرې په هغه صورت کې لکه مخ کې چې مې وويل خيريت دۍ ، بايد له پاکستان څخه ووزې ، ولې افغان طالب دي ځکه نه ځې که هغوي ولاړ

سي ترهگرې به څوک زده کړې؟ حقيقت دادی، چې د بهرنیانو شمير په دغو مدرسو کې تر دغه ډير زيات دی. د پاکستان په لسزره شاوخوا مدرسو کې د ((26)) هیوادونو ځوانان گویا په مذهبي ولې په واقعیت کې (د انسان وژنې او دهشت اچونې) لپاره په روزنه مصروف دي.

د پاکستان مشهور لیکوال احمد رشید په خپله یوه مقاله کې چې سرب کال د جولای په میاشت کې د بي بي سي د انټرنیټ پاڼې لخوا خپره سوه د طالبانو د فعالیتونو په رابطه واضح لېکې: ((. . . د ک چینی د امریکا د اولسمشر مرستیال او پورتر گوس د امریکا د استخباراتو د سازمان رئیس ویلې دي چې دوي د بن لادن د پټ تیا د ځای په هکله اطلاعات لري او بڼه پوهېږي چې هغه په افغانستان کې نه دی. د الیکوال وړاندې لیکې پسله هغه چې په 2001 ز کال طالبانو شکست وخورې ټول پاکستان ته ستانه شول هغوي ته پاکستان کې ځای ورکړه سو او دهغوي څخه خپل ملاتړ ته دوام ورکوي. مگر پرویز مشرف په دې عقیده دی، چې دا کار د پاکستان دوسله والو قواو په گټه دی، ځکه پدې پوهېږي چې د پاکستان ائتلاف د امریکا سره د تروریزم درینو تر ایستلو ممکن دوام وکړي)).

که زه د پاکستان ټولې مداخلې دلته ولیکم کتابو نه به ځینې جوړسي لنډه یادونه می ځکه وکړه چې د ټولو پاکستانی بی شرمانه لاس وهنو او مداخلو لومړۍ موخه د افغان ولس په اور کې کړول او دوهم په افغانانو د دیورنډ د کرښې منل دي. د دوي سیاست د افغانستان په اړوند دیو نړیوال نورم سره هم برابر نه دی، یوځل وایې مور په افغانستان کې مداخله نه کوو او نه به چاته اجازه ورکړو د بلي خوا په زیاته بهرمنې په همدا خوله وایې: افغانستان دي پر خپل سرحد کتاره جوړه کړې چې څوک ورنسې، پاکستان نسي کولای دهغومسولیت پر غاړه واخلي چې په غیر قانوني عملیاتو کې برخه اخلي. د دوي دولتي چارواکې برعلا وایې مور په افغانستان کې د نارامیو مسولیت ځکه نلرو چې کرزي ونسوه کولای خلک راضي وساتې ځکه یې طالبانو ته مخه کړې ده. بلې متاسفانه کرزي ونه شول کولای افغان ولس ته څرنگه چې لازم وه خدمت وکړې ځکه افغانان اوس له هرڅه نه ناامیده دي، مگر یو همسایه هیواد ته چې د دوستۍ او همدردۍ خبرې کوې نه باید افغان ولس د کورنې ناورین او ناخوالو څخه د خپلو سیاسي او اقتصادي گټو د ترلاسه کولو په منظور ظالمانه استفاده وکړې. پرویز مشرف پدې ورستیو کښي وایې ممکن پسله لس کالو په ډیر زحمت په افغانستان کې سوله راسې، نه پوهېږم چې ولي پرویز مشرف په افغانستان کې د سولي راتگ امکانات پس له لس کاله ویني؟ ممکن پدغه لس کاله کې پاکستان د القاعدې، طالبانو او امریکایانو په اړوند نور نوي پلانونه ولري؟ او لکه امریکا په سیمه کې پاکستان هم په دغه موده کې خپل هغه پټ پلانونه چې تر اوسه چاته نه دي معلوم پلې کړې او خپلې موخې ته ورسېږي؟ یا غواړي تر هگر لس کاله نور وروزي؟ افغانستان او نړۍ ته یې ولیږي تر څو پاکستان وکولای سې دنړۍ د سوپر پاور او نورو اروپایي هیوادو څخه په میلیارډو ډالر د تروریزم سره د مبارزې په نامه تر لاسه کړي.

پاکستان غواړي تر څو دنړیوالو په مرسته وکولای سي پر افغانستان دا ومني چې سرحد باید وتړل سي. زه د سرحد د تړلو مخالف نه يم، سوال دادی، چې د افغانستان او پاکستان تر منځ د سرحد مسله لومړۍ باید حل سي او بیا یې

د تړلو پر سر خبره وسې . پوښتنه پیدا کېږي کله چې طالبانو په افغانستان کې حاکمیت درلود، هلته د پاکستانی جنرالانو نه نیولې بیا تر عربو او عجمو نابلل سووټولو میلمنو زموږ په هیواد کې د طالب په نامه خپل شوم او کرغېړل اهداف پر مخ بیول هلته ولې په دغو سیمو کې چې اوس جگړه روانه او هره ورځ افغانان وژل کېږي ، ارامي وه ؟ ځواب به یې دا وي چې هلته پاکستانی جنرالانو نه غوښتل چې د طالبانو د حاکمیت په سیمه کې دې وضعه بې ثباته او نا ارامه وي ، په همدې خاطر داسې امنیت ټینګ و چې چاپې تصور هم نه کاوه .

په یوه ټکي باید امریکا ، اروپا ، عربي شیخان ، د اسلام ټېکداران ، پاکستانی بنسټپالي ، د پاکستان د آس اي ټول له یوه مخه باید پدې ښه پوه وي چې لوي خو پرېږده آن یو افغان ماشوم هم په دې پوهېږي چې د دغو ټولو نارامیو ، وړانیو ، انسان وژنو ، مسجدو وړانه ولو ، عالمانو وژلو یوازنی عامیلین پاکستانی چارواکي او د پردې شاته دهغوي ملاتړ کوونکی دي . هر هغه څوک چې وجدان ولري په دې پوهېږي چې د دغو ټولو ټگيو برگیو او دوه مخي سیاست ، او نړۍ وال غولونې ټاکلې موخه داده چې پاکستان غواړي په خپل بغل کې یو غلام افغانستان چې هلته یو ګوډاګی حکومت چې هر څه د کرنیلانو په اشاره سرته ورسوي غوښتونکی دی . پاکستان یو غښتلی پر ملي بنسټونو او دملي ملاتړ خاوند حکومت او پرمختللی افغانستان چې دهرې درغلی دمخنیوې جوګه وي هیڅ وخت نسې منلای . دخپلو خبرو دپخلي لپاره به یوازي یو مثال راوړم : دروان کال داګست په نهمه ورځ د شپې بې بې سي راډیو اعلان وکړ چې افغان دولت د مولانا فضل الرحمن خبرو په کله غبرګون ښودلی . مولانا فضل الرحمن د پاکستان په پارلمان کې د اپوزیسیون مشر او د جمعیت العلمای اسلام رهبر د افغانی بنسټپالو مضبوط ملاتړی ؤ نه پوهېږم چې پر څه یې د حاکمو چارواکو څخه خوا بده شوې وه د پاکستان له مداخلو نه پرده پورته کړه او د پاکستان په حکومت یې تورولګاوه چې د پاکستان له خاورې نه افغانستان ته د اورپکو د استولو په تړاو هم امریکا ، هم لویدیځ او هم پاکستان خپل ولس تیرباسې . مولانا په څرګندونو کې وویل اورپکي له وزیرستان څخه د زده کړو لپاره په ((منسهره)) کې پوځي کمپونوته ځي او پسله هغه افغانستان ته استول کېږي . مولانا په دغو کارونو کې د پاکستان د لاس لرونکو کسانو او دا ډول افغانستان ته د استول کېدونکو کسانو دنومونو د ډاګیز کولو څخه هم وکړ . دا څرګندونې پداس وخت کې وسوې چې له یوې خوا افغان چارواکي په دې ورستیو کې د پاکستان څخه د اورپکو پر راتګ نیوه کې کوي اوله بله پلوه امریکا هم ظاهراً په دغه جگړه کې پاکستان او د پاکستان ولس مشر خپل ملاتړی بولي . د مولانا دا څرګندونې د ژورنالیستانو د علاقې وړ وګرځېدې دهغه جملې د افغانستان د یو شخصي تلویزیون ژورنالیستانو و غوښتل دموضوع د سپیناوي لپاره له د مولانا سره مرکه وکړي ، د دغې سره سم هغوي پاکستان ته ولاړل او د مولانا د کور په دروازه کې تر زیات انتظار وروسته د کوره یو عسکر راووت او هغوي ته وویل مولانا وخت نه لري ستاسو سره مصاحبه وکړي مخته موښه ، له دغه نه داسې څرګندېږي چې مولانا ته دهغه تر څرګنده ولو وروسته د دولت لخوا اخطار ورکړه سوې او هغه یې د ژورنالیستانو سره د لیدو کتو نه منع کړی دی ، تر څو دا ډاګیزه نشي چې پاکستان نه یوازي د افغانستان پر خلاف بلکه د منطقي او نړیوال تروریزم مرکز دی .

په هر حال پاکستان دامريکا ولسمشر او کرزي ته دهمکاری وعده ورکوي، کله کله چي افغانستان ته راشي او يا کرزي پاکستان ته سفرو کړي ددواړو هيوادو تر منځ ځيني دگډې همکاري او مرستو پرتوکولونه هم لاسليک کېږي . خو زموږ په هيواد کې لاسوهنه او لمسونه په هيڅ ډول پاي ته نه ده رسېدلې، دروان کال دسرطان دمیاشتي په پنځمه نيټه دپاکستان دااطلاعاتو اوکلټور وزيرشيخ رشيد احمد دسرحد ايالت دبنو په ښارکې يوې غونډې ته وويل وو: ((پښتانه په افغانستان کې اکثريت لري خو بيا هم دوي سره ښه چلند نه کېږي او نه ورته دشمير او اهليت سره سمه موقع ورکول کېږي)) پڙواک خبري اژانس 2005.06.28، اوس تاسو قضاوت وکړي. دغه شان څرگندونې که زموږ په هيواد کې دپښتنو پارونه او لاس وهنه نه ده نو څه ده؟ کوم وخت دافغانستان دولتي چارواکي ويلې دي چي په پاکستان کې پنجابيان ديوکوچني اقليت په توگه بيله استحقاقه په ټول پاکستان حکمراني کوي. په دا)) 58 ((کاله دپښتنواو بلوڅو په سيمه کې ولې په هغه پيمانه بدلون او اوښتون رانه غلي لکه په پنجابي سيمو کې؟ که رښتيا وويل سي تر اوسه دهغوي ژبه دانگليسي له ښکيلاک څخه نه ده خلاصه سوې، ډير يي دمخنيو پيرو په دود ژوند لري، پښتانه او بلوڅ تر اوسه دوهم سورت خلک دي، دتاريخ جبر مجبور کړي چي پاکستاني تذکره او پاسپورت واخلې خوامتياز يي بيانسي تر لاسه کولاي. دغه بربند پښتون دښمنه زموږ په کورکې دپښتنو سره دروغجنه خواخوږي ښکاره کوي. که تاسو درواغ نه وایاست پخپلو کړنو يي داسي ثابته کړي چي يو عادي افغان ووايي پاکستان زموږ دوست هيواد دی، اوس خو بيله دپنه چي څوک او يادولت ورته ووايي هغه په وسلو سمبال سړي چي ستاسو په خاوره کې روزل کېږي او دلته يي دافغانستان له وړانې لپاره رالېږي هر څوک دسر په سترگو وينې، که ښاغلي کرزي هم چغې ووهي چي پاکستان زموږ سره مرسته کوي، څوک يي نه مني. افغانان به په هغه مرسته چي دترهگروپه وسيله له بمانو سره راورسوي وې څه وکړي؟ په رښتيا سره پاکستان ورته اوس ددوستۍ په نامه افغانانو ته يوازي مرگ ډالۍ کوي. دا چي زموږ په هيواد کې څه ستونزي شته او له چاسره يې لرو، دا زموږ کورنۍ موضع ده کولاي سم په ډاگ ووايم په ټول ژوندکي به يواصيل افغان او يا پښتون تاسو تاريخي دښمن ته درنښې او ستاسو نه به دکورنيو ستونزو دحل په خاطر مرسته ونه غواړي، دا تاسو ياست چي اوبه خړوي او ماهيان پکي نسي. تاسوبه ووايست څه موده پخوا راغلي وه ولې هغه هم لومړي ستاسو روزل سوې درغلل او بيا مو دهغو په وسيله دموقع نه په استفادې سره افغان ولس څومره چي موزره غوښت په امريکا يي او روسي راکټو کي وريت کړ خپل کورمو ورته دجگړې په نغړې بدل کړ پسله هغه دوې مجبور شول چې هلته درسې له بده مرغه پاکستانې جنرالان او استخبارات يې تل توانېدلي دي په افغان افغان او خپل کور له منځه يوسي.

زموږ دهيواد مشهور تاريخ پوه او څېړونکي کانديدایي اکادميسين اعظم سيستاني صاحب لاپه 2004زکال په يو علمي ليکنه کېني دافغانستان په اړوند دپاکستان سياست داسې گڼي: ((پاکستان برای بی ثبات کردن اوضاع کشور، گروه های تند رو مذهبی مشتمل بر طالبان و القاعده و نیروهای حکمتيار و مولوی خالص که بنا بر اعلاميه حکمتيار، نیروهای جمعيت اسلامي رباني و اتحاد اسلامي سياف نیز با آنها همنا اند، مورد حمايت خود قرار داده و با تخطی از تمام موازين حقوق بين الدول و معاهدات حسن همجواری و احترام به استقلال و تماميت ارضی

کشور ما ، از آنسوی مرز بداخل افغانستان می فرستد تا برموضع نیروهای ایتلاف بین المللی و دولتی حمله کنند و ثبات و امنیت را درکشور برهم زنند و یاری و همنوایی پشتونهای این سوی خط دیورند را که به دلیل به حاشیه رانده شدن شان از حاکمیت چندان دل خوش از دولت انتقالی حامد کرزی ندارند ، به یاری پشتونهای آنسوی خط دیورند فرا بخواند و افغانستان را که بسیار آسیب پذیر شده ، بسوی تجزیه و نابودی تاریخی بکشاند .)) دا هغه رښتيا دي چي له هغه څخه هيڅوک سترگې نشي پټولاي.

پدې وړستيو کې دملگرو ملتوپه کلنۍ عمومي غونډکې دبرخې اخیستلو په پلمه جنرال مشرف امریکا ته تللی و ،هغه دوخت نه په گټې ترلاسه کولو کونښن وکړ دافغانستان په مسله کې دښکیلو هیوادو له مشرانو سره له نږدې خبرې وکړې تر څو هغوي په دې باورې کړې چې پاکستان دترهگری او دهشتگری سره په نړېواله مبارزه کې درغنده گامونو په اچتولو سره دامریکا او نورو هیوادو کلک ملاتړ کوونکی او په افغانستان کې دامنیت دراوستلو ټینګ پلوی دی . دهمدغه تاکتیک دپلې کولو په خاطر یې دامریکا دبهرنیو چارو دوزیرې میرمن کاندولیزارایس سره هم دروان 1384 ش کال دوږې په 21 ورځ په واشنگتن کې ملاقات وکړ .

په دغه لیدنه کې د پاکستان ولسمشر دا ځل بېله دښه چې په 1893زکال له خپل دمورنی ټاټوبې څخه جلا سوو قومونو او افغانې چارواکو نه پوښتنه وکړې ،غواړې دنړېوالو په ملاتړ ددیورند دکرښې سرنوشت و ټاکې ، په خپله خوښه په دې نامه چې افغانستان ته دتروریستانو اومشکوکوکسانو دورنگ مخه نیول سوي وي پرمهدغه کرښه داغزن دیوال دجوړېدو وړاندیز وکړ . پاکستانی جنرال په دې هوښیارانه وړاندیز سره غواړي امریکا او نړیوالوته ښکاره کړې چې پاکستان حاضر دی په افغانستان کې دترهگریو دمخنیوی په خاطر دده په وینا پسرحد اغزې لرونکې او ځینو سیمو کې برېښنالرونکې سیمانو دیوار تیر کړی . دابه دموافقي په صورت کې پخپل ذات کېښې دسرحد په رسمیت پېژندل وې ، او له بلي خوا غواړي امریکا ته ښکاره کړي په هغه ملگرتیا کې چې دتروریزم پر ضد یې دامریکا سره کړېده څومره صادق دی . پاکستانی چارواکی دا وړاندیز په داسې شرایطو کې کوي چې په افغانستان کې یې ددوسله والو بریدونو ،ځان وژونکو حملو ،او تروریستي اعمالو په تر سره کولو سره حالت دومره نا ارامه سوې چې ټولو دپاکستان نه غوښتنه کوي تر څو داورپکو دراتگ مخه ونیسي او په افغانستان کې دملې شورا دټاکنو په وخت کې له افغانې چارواکو سره دامنیت په ساتلو کې مرسته وکړې . دطالبانو او القاعدې دسازمان جرړي ددیورند دکرښې پر هاخوا پرتو سیمو کې وباسي .دافغانانو اونړېوالودا وړاندیزونه هغه پلمه شوه چې پاکستان وکولای سول دپښتنو په سیمه کې ددهغوي دبیلتون په خاطر داغزې لرونکي دیوال دجوړېدو وړاندیز وکړې ، پاکستان وتوانېدلای سو په تاریخ کې چې دوي یې په خوب کې هم فکر نسو کولای دپښتنو په سیمه کې)) 80 ((زره پوځ دالقاعدې او طالبانو دپټېدو دځایو دلټون په نامه ځای پر ځای کړ . دغو پوځي کسانو هغوي په خپلو کورو کې تهدید او توهین کړه ،طبعي ده چې هلته به یې ځیني کسان نیولې وي ،مگر ایا ددغو کسانو نیول ددغو قومونو سره په دومره سپک برخورد او ددوي په سپکاوي ارزېدل ؟نه شوه کیدای بيله اتیازره پوځ نه دگوتو په شمار کسان نیول

سوې واي؟ فکرکوم دا کار بيله دېنه چي هلته يي اتيا زره پوځ ځاي پر ځاي کړی. تر سره کېدای سو. مگر دوي په همدغه پلمه دډيورنډ پر کرښه دتروريستانو او خرابکارو عناصرو دمخنيوې په خاطر تر ((770)) (زياتي امنيتي پوستي چي درادار په وسايلو سمبال دې جوړې کړې. مگر پردغه ټولو دورغجنو منډو ترپوسرېره دروان)) 1384 ((ش کال دتلې دمياشتي په 25 ورځ دخيبر ټلوېزيون لخوا د جوړ سوې گړدي ميز په بحث کې ښاغلي اسفنديار ولي څرگنده کړه چي: ((پاکستان دتروريزم پر خلاف جگړه کې صادق نه دی... هغه زياته کړه په افغانستان کې تل بې امنې دپاکستان پولو ته نږدې سيمو کې رامنځته کېږي، هغه ورستيو نا اراميو او بي امنيو ته په ننگرهار، پکتيا، پکتیکا او خوست کي په اشاره کولو سره وويل دپاکستان له لورې اوس هم دافغانستان په وړاندې منظمه جگړه روانه ده، او په افغانستان کېنې يې دورستيو بریدو او تروريستيو پېښو پرېه پر پاکستان واچول، هغه وويل طالبان په يوازي توگه دداشان حملو توان نه لري، دهغوې ددغو غلچکيو بریدو شاته دبل چا لاس دی. دهشت گر دقبایلو ميلمانه نه دې دا دحکومت او پوځ ميلمانه دې، دحکومت او دهشت گر و تر منځ پټ تړاو او روابط شته، دبيلگې په توگه هغه څرگند مثال راوړ: کله چي پوځ تيرا او کرمي ته لاړ، نو بيا ولي يي دوزيرستان لاره خلاصه پرېښودله، دا ددې لپاره وه چي دهشت گر و ته لار پرېږدې تر څو هغوي له همدې لارې ځانونه دکرمي او تيرانه وزيرستان ته وباسي)).

پاکستاني پوځيان په دي ورستيو کي دالفاعدې او طالبانو دتعقيب په نامه د خوست، ننگرهار اوکنړ ولايتو په مربوطاتو کېنې دافغانستان پر خاوره تيری کړی. دی، له دغه شان تيريو څخه ددوي هدف دترهگرو تعقيب نه دی، هغو خوهلته په کور کي ورسره دې، بلکه هدف يي دادی. ترڅو په افغاني چارواکو ومنې چي سرحد چيرې دی. دا کار دوي دوه ځله پخوا يو ځل دطالبانو دحاکميت دترلاسه کولو په لومړيو ورځو کي دکندهار په سپين بولدک کې وکړ، چي په اصطلاح پر سرحد باندي پرې ډبري يي څومتره دکندهار په لور ورنږدې کړې، هلته ددوي له دغه کار نه موخه داوه چي په طالبانو کي دملې احساس لرونکو کسانوکچه معلومه کړې، دوي دا کار دشپې لخوا تر سره کړ، کله چي سهار دبولدک خلکو هغه ډبري چي پاکستانيانو دکندهار وخوا ته رانږدې کړې وي وليدې سمدستي يي هغه دپاکستان وخوا ته ورنږدې کړې، عينې عمل دشورويانو سره دجگړې په وخت کې په خوست او پکتيا کي تر سره سوی. و او افغانانو دوباره ددوي پخوانې ځاي ته هغه ډبرو علامي انتقال کړې دې، په دواړو وختوکې يې پاکستانيانو ته ويلي وه تاسو زموږ سره مرسته کوی اوکه مو خاوره لاندې کوی؟

دپاکستان دمشر ددغه وړانديز په اړوندچي غواړې اغزې لرونکی دېوال جوړ سې دوږې په 22 مه ورځ دافغانستان دکورنيو چارودوزارت وياند لطف الله مشعل دپژواک دخبرې اژانس سره په مرکه کې وويل چي لومړی بايد دا پوله دنړېوال قوانينو سره سمه معلومه کړه سې. هغه وويل همدا اوس په غلام خان، ځاځيو او دببرک تانې په سيمو کې دپاکستان امنيتي پوستې وړاندې راغلې، چي دسرحد له معلومولو څخه وړاندې دافغانانو لپاره دمنلو وړ نه دې. دحکومت وياند ددغه وړانديز په ځواب کي وويل زموږ له نظره اغزن سيم گټه نه لري... زموږ له انده دا دحل

لاره نده، ځکه دا اغېزمن توب نه لري او نه هم ستونزه هوارولاي سې . دستونزی د هوارولو اصلې لار او چاره دهغو سر چينو خلاف پل اخیستل دي چې د ترهگرۍ ملاتړ کوي او وده ورکوي ، مور عقیده لرو او ترجیح ورکوي چې ، نا اغېزمنو چارو باندې دلگښت پر ځاي ، ښه ده چې دغه پدیده له رینبو وایستل سې او رینبو ته یې پاملرنه وشي .
2005 د سپتمبر 13

قسیم اڅگر د افغانستان د سیاسي مسایلو څېړونکی و باختر اژانس ته وویل : پاکستان په دغه وړاندیز سره غواړي ښکاره کړي چې د تروریزم په مقابل کې پرېکړنده دریځ لري . هغه علاوه کړه پاکستان د تاریخ په اوږدو کې د تروریزم سره د مبارزې او یاهه سیمه کې د تشنج دله منځه وړلو په وخت کې تل دا کرښه پر افغانستان تحمل کړې ده . هغه وویل افغانستان په دې مورد کې باید جدي غبرگون ښودلی وای ، دده په اند د افغانستان دولت ډیر محافظه کارانه برخورد کړی دی .

یو بل سیاسي څېړونکی سمیع الله تازه د پاکستان وړاندیز یوه خالي بهانه بولي ، هغه وايي ډیرې نورې لارې شته چې پاکستان دهغو په وسیله کولاي سي افغانستان ته د ترهگرو دراتگ مخه ونيسي .

نور پوهان او څېړونکي ورته نظرونه لري . د پاکستان دا ډول وړاندیز په داخل او له هیواد نه بهر افغانانو او نورو څېړونکو د بحث توده مسله وگرځېده . زه پدې باور یم د افغانانو غوڅ اکثریت به داغزن او یابل هر ډول دیوال د جوړېدوله وړاندیز سره تر څوچي د ډیورنډ د کرښې برخلیک معلوم سوی نه وی سخت مخالفت وکړي .

مسله داده چې ایا په افغانستان کې د نا ارامیو او ترهگریو د بندېدو یوازنی لار همددا داغزن دیوالو تیر ول دي؟ او که دا یوازي یوه داسې بهانه ده چې د ډیورنډ کرښې ته د قانونیت په ورکولو سره دلر او بر پښتنو په منځ کې د بیلتون راوستلو یوه ځایناڼه هڅه ؟

بله مسله دا ده پاکستان دا اغزن دیوال پر کومه سیمه تېروي ؟ هغه چې د ډیورنډ کرښه ورباندې تېره سوې ده؟ او که هغه چې د جهاداو خپل مینځي جگړو پر مهال له چتراله تر بولانه پر عایقه سیمه باندې چې پاکستان نوې تانې جوړې کړې او زیاته سیمه یې لاندې کړې ده غواړي . داغزن سیم په وسیله جلا کړی ؟

که پاکستان په رښتیا سره غواړي د تروریزتانو او القاعدې د سازمان جرړي وباسي ، په سیمه او افغانستان کې د ترهگریو مخه ونيسي نو د طالبانو او القاعدې یو شمیر جگړو پر تل په پاکستان کې نیول سوې دي چې وروستی بیلگه یې دروان کال د نومبر د میاشتې په نهمه نیټه د طالبانو دوخت د هرات او کابل والي مولوي عبدالمنان په پاکستان کې دهغه د نیول کېدو خبر ورکړه سو ، په دې ټینګ باور لرم چې د نیولودا لړۍ به په همدغه پاکستان کې د امریکا فشارته د ځواب ورکولو په خاطر د پاکستان د استخباراتو د پلان له مخې دوام ولري . په پاکستان کې د طالب او القاعده جگړو چارواکو نیول کېدل ددې علامه ده چې دوي ټول تر اوسه په پاکستان کې ژوند کوي او له هغه ځایه خپل ترهگریز پلانونه پلي کوي . د 2001 ز کال د سپتمبر 11 نېټې راپدې خوا چې پر پوځي د هغه په سر کې امریکا

ترهگریزو بریدونوته متوجه سوي او تر هر تروریستي برید وروسته څېړنې سوې په ټوله نړۍ چې کوم تروریستي برید تر سره شوی رېښه یې په پاکستان پورې مستقیم یا غیر مستقیم تړاو پیدا کړی دی . د همدغو او نورو زیاتو دلایلو او اسنادو په تر لاسه کولو سره دنړۍ زیات څېړونکې په دی نظر دې چې په سیمه ایزه او نړېواله کچه د تروریسم درېښو د ایستلو په موخه په پاکستان کې بنسټیز او رښتیا نې عملې گامونه گامونه اوچت سې . هلته باید ټولې هغه مدرسې او کمپونه په کومو کې چې یوازي او یوازي تروریستان او فناتیکان د تروریستي اعمالو د سرته رسولو لپاره روزل کېږي و تړل سې . د ټولې پر سر داغزنو سیمانو د دیوار جوړول د تروریسم او په افغانستان کې دنا امنیو دله منځه وړلو عمده دلیل کېدای نسي . ځکه هم د پاکستان په سنا کې مخالف گوند دداشان دیوار د جوړېدو وړاندیز او طرحې سره خپل مخالفت اعلان کړ . هغوي وویل چې دا کار به قبایل سره جلا کړي په همدې دلیل یې دخپل هیواد د مشرانو دا وړاندیز مسخره امیز وباله . ډیر په دې باور دې چې له پاکستان څخه درالبېرل سوو په وسیله دلته په افغانستان کې ترهگر عملیات او بریدونه د پاکستان او امریکا په مشوره تر سره کېږي ، امریکا غواړي په سیمه کې د نا ارامۍ په نامه ، داچې داځل افغانستان تنها نه پرېږدو علاقه لرې امنیتي حالت تر یو وخته په همدغه نا آرام شکل وساتي . دوې دلیل دا راوړې چې که امریکا او اروپایي هیوادونه په رښتیا سره وغواړي په افغانستان کې امنیت راسې ، ساده او اسانه لار یې پاکستانې چارواکو ته دا ښودل دې چې نور نه غواړي په افغانستان کې وضعه نا ارامه وی . کله چې پاکستان دا احساس کړه په هغه لېظه هر څه په ټپه درېږي او په هیواد کې آرامي راځي . که دنړۍ دنورو هیوادو په مقابل کې چې دنړیوالو وژاندیزونه نه مني دملگرو ملتود امنیت شورا پر هغه غور کوي ، بندیزونه پرې لگوي په دې ورستیو کې خو د همدغې شورا د پرېکړې په اساس پر افغانستان د وسله وال تیري واک هم امریکا او نړیوالو تر لاسه کړ . عجبه داده چې په افغانستان کې د امنیت درواستلو په منظور په میلیارډو ډالر لگېږي امریکایي او اروپایي مور بي زویه کېږي ، هر ورځ تر لسو زیات افغانان ژوند د لاسه ورکوي ، ټوله نړۍ په دې ښه خبره ده چې ددغو بریدونکو اصلې جونگره پاکستان دې او هلته روزل کېږي مگر څوک څه نه ورته وایي ؟ دا هغه سوال دی چې تر اوسه هیچا د هغه له پاره وړ ځواب بېله دې نه چې ممکن همدا زېږځواکې غواړي دکومې پټې موخي لپاره جگړه دوام پیدا کړي!

امریکایانو د سپټمبر د 11 تروریستي حملې نه وروسته تل په تکرار ویل : په نړۍ کې تر طالبانو او القاعدې د سازمان ظالم او خطرناک هیڅ یو تروریستي سازمان اوبنسټیال گروپونه وجود نه لري ، مگر اوس امریکا ولې اجازه ورکوي چې هغوي په افغانستان کې تروریستي بریدونه او حملې تر سره کړي ؟

د پاکستان پخوانۍ دکورنیو چارو وزیر جنرال بابر هم د پټواک سره په مرکه کښې دغه ټکې ته اشاره کوي وایي : جنگ دیوې ځانگړې موخې لپاره و ، خونوم ورته د بل څه ورکړه سو ، ټوله ستونزه داوه چې امریکا له طالبانو د برید پاس په نوم د گاز دکمپنۍ پر ځای دیونیکال له کمپنۍ سره د گاز دنل لیکې تېرولو تړون غوښت ، مور هم په دې لړ کې له

امريکا سره مخالفت کړی و، امریکا يو شمير طالب چارواکي دامريکا بوستين ښارته بو تلل او هلته يې پرې له يونيکال سره پر تړون کولو فشار راوست.

پرافغانستان دامريکا بريد اقتصادي جنگ وچې اوس هم روان دی، دغه راز امریکا په سيمه کې دخپل حاکميت لپاره د ايران، چين، او شمالي کوريا هيوادونو پر خلاف پوځي اډوته هم اړتيا لرله چې دغه اړتيا يې په افغانستان کې پوره کړه.

عمده اومه مه مسله داده چې دپاکستاني چارواکو لخوا داغزن ديوال جوړولو وړانديز موخه په رښتيا سره په افغانستان کې دترهگريو مخه نيولو په خاطر نه ده؟ دخپلې دغه خبرې دخپلې لپاره څو لاندېکوتنه ستاسو پاملرنه را اړوم:

ما پخپله ليکنه کې کوشن وکړ په لنډه توگه دافغانستان په کورنيو چارو کې دپاکستان پټو او برېښو لاس وهنو ته گوته ونيسم. دامنلووړ نه ده چې داغزن ديوال جوړول افغانستان ته له پاکستان څخه دترهگرو دمخنيوې په خاطر دی؟ که ترهگر له پاکستان څخه راځي نو دديوال دجوړېدو دميلياردو عبث مصرف په عوض ښه نه وه؟ چې دالقاعدې دسازمان څخه نيولې ټولو تروريستي گروپو ته کوم چې په غټ گمان ستاسو استخباراتو ته معلوم دي او حتا اړېگي هم ورسره لري له پاکستان څخه وباسي؟

-داڅنگه ردوی چې په پاکستان کې د مذهبي بنسټپالو لخوا ستاسو دحکومت او بهرنيانو په مالي او مادي مرستو دشوروي سره دجگړې په مقابل کې پخوا جوړوسو مدرسو کې تر اوسه ترهگر نه روزل کېږي؟ پوهېږم چې دابه راسره ومنی؟ ځکه کله چې پر تاسو امریکا او انگليستان فشار راوړې تاسو سمدستي ملايان نسي او يا له مدرسو طالبان شړي، دا کار دا معنا لري چې دا ديوبندي مدرسې اوس هم ددينې عالمانو پر ځاي تروريستان روزي. ځکه اړينه برېښي چې داغزن ديوال جوړولو په عوض دترهگرو دروزلو مدرسې وټرل سي. - دډيرو نړيوالو نشراتي ارگانو سره دپاکستان دولسمشر نه نيولې بياتر نورو جگپوړي چارواکوپوړي دافغانستان دسياسي او امنيتي حالت په اړوند دټولو څرگندونې دبرېښو لاس وهنو بيلگې دي دا لاس وهنې په کوم ديوال گرځوي؟ ستاسو يوپخوانی وزير (بابر) په افغانستان کې دحالت په خرابيدو دومره ډاډه دی چې تاسو يې ويناخپله دپژواک په نشراتو کې ولولي، دا چې دبې بي سي سره په خبرو کې دپاکستان داطلاعاتو وزير دافغانستان دولت يو ناکامه دولت بولي، ابادغه شان څرگندونې لاس وهنه نه بولي؟ ددغه چارواکو او نورو جنرالانو خوله په کوم اغزن تار گنډی؟ بابر پژواک خبرې اژانس ته وايي: زه درته غوڅه خبره کوم، په حقيقت کې امریکا او ددوي نور اتحاد يان په افغانستان کې داوړدې مودې لپاره نشي پاته کېدلای، دا مهال په افغانستان کې يو کمزوری او ضعيف حکومت دی او ددې خبرې قوې امکان شته چې په افغانستان کې له پارلماني ټاکنو وروسته حالات نور هم خراب شي، چې له امله به يې امریکا او

نورواتحاديانو ته په افغانستان کې پاتې کېدل گران وې . دا ښاغلی کومې پټې وينې که په پاکستان کې دافغانستان پر خلاف له بریدو او ترهگریو د نوو پلانو څخه خبر نه وې ؟

-پاکستان له افغانستان سره پر پوله ((770)) (په رادار سیستم مجهزې پوستې جوړې کړې دې که په هره پوسته کې لس تنه وې نو شمیر یې 7700 تنو ته رسېږي ، د تروریستانو د نیولو او زموږ هیواد ته دهغوي دراتگ دمخنیوې په خاطر یې یوازې د پښتنو په سیمه کې تر ((70)) (زره زیات عسکر ځای پر ځای کړه ، دافغانستان او پاکستان تر منځ که د کرنې اوږدوالي تخمینې (((2400 کیلو متره په نظر کې ونیسو څنگه ومنل سي چي دادومره پوځي قوت نسی کولاي دڅو تر هگرو مخه ونیسي ؟ دلته داگمان په حقیقت بدلېږي چې رښتیا هم پاکستان غواړې خپل وسله وال پوځ دامریکا او اروپایانو په پیسو د تروریزم سره د مبارزې په نامه وروزي ، اعاشه اباطه یې کړې . که رښتیاغواړی له هغه ورځې چې پاکستان د ترهگری پر ضد مبارزه شروع کړې ، زموږ په هیواد کې تروریستي حملې زیاتې سوې دې . ددوي پر دغو ټولو دوه مخو تلابنو سر بیره وضعه هره ورځ نوره هم خرابېږي او دبې ثباتۍ په لور درومي . د دوکلو په موده کې پاکستان تر 78 میلیونه ډالره زیات د تروریزم سره د مبارزې په نامه تر لاسه کړې ، او داسي هم یووخت ماولوستل چې امریکا هره میاشت پاکستان ته د تروریستانو سره د مبارزې لپاره یو میلیون ډالر ورکوي ، مگر ددغو ټولو مصرفونو ثمر چاونه لید . دا خبره رښتیا ده که په افغانستان کې وضعه آرامه سي داپیسې به پر پاکستان په هغه لفظه ودرېږي ځکه پاکستان سوله نه غواړي .

-دغه کسان چې د پاکستان داستخباراتي سازمانو لخوا افغانستان تي د جاسوسې او ترهگری لپاره رالېږل کېږي چې ځینې یې نیول سوې هم دې ددوي مخه په کوم دیوال نیول کېږي ؟

-د پاکستان د دولت یو تن پوځي جنرال ښاغلی صفدر حسین ددې خبرې پخلی کړی چې د پاکستان ځینې مذهبي گوندونه یا تنظیمونه اوس هم د طالبانوسره مرستي کوي ، دغه گوندونه په پاکستان او ځانگړې توگه قبایلي سیمو کې خلک هڅوي چې په افغانستان کې د طالبانو له غورځنگ سره خپلې مرستي جاري وساتي . فکر کوم دوي دا کار ځکه کوي چې د القاعدې سازمان په سیمه کې هر څه د طالبانو په نامه تر سره کوي او دغه مدرسې او خاوندان یې پیسي له همدغه سازمان له لارې تر لاسه کوي . جنرال صاحب پرویز مشرف دا ډول مرستي چې موخه یې زموږ په هیواد کې ترهگریده په کوم دېوال یې مخه نیسي ؟

-داچي همدا اوس زموږ په خاوره کې ستاسو پوځیان پراته دې او څه موده پخوا د ننگرهار په مربوطاتو کې تر 45 کیلومتره ، دکنړ ، او نورو شرقې سیمو کې چي مخ کې مې نومونو ته اشاره کړې ده ، پاکستانې پوځیانو تیري اولاس وهنوهڅوونکی کوم ترهگری دی ؟ ددانشان تیريو مخه به څنگه نیول کېږي ؟ دوي ته هم اغزن دیوال ضرور دی ؟

په 2003 زکال د دسمبر په دوهمه نیټه د الاهرام مصري ورځپاڼې د ساندي تلگراف ورځپاڼې په حواله لیکلې وه چې د ISI جگپوړې چارواکې د طالبانو سره د وسلو مرستي کړې دې ، ددې ورځپاڼې په لیکنه د پاکستان داستخباراتي

سازمان ځينې کسان دطالبانو سره دراکټونو، کلاشينکوفونو، دپيسيم ارتباطي مجهزې شبکې او سيستمونه، په لسهاو په سپورمکيو پورې تړلو موبيل تليفونوسر بيره 700 موترسايکلونه اونور شيان په واک کښي ورکړي دي. نه پوهېږم جنرال صاحب پرويز مشرف داشان مرستي چي همدا اوس په پېخر ترهگرو ته ورکول کېږي څنگه ارزوي؟ فکر نه کوم ديوال به ددغو مرستو مخه ونه نيسي. همدا اوس دنړۍ 37 هيوادونه په افغانستان کې دامنيت په ساتلو مصروف دي، خو هغوې په خپلو مډرنو وسلو او تر بيه سو پوځيانوچي شمير يې تر ((30)) زروزيات دي. ولې نسې کولاي په هيواد کې امنيت ټينگ کړي؟ په کوم دليل ومنل سي چي ددغو ترهگرو تر شادپاکستان او دهغو دملگرو هيوادو لاس نشته؟

دا نظر ورځ په ورځ غښتلی کېږي چي امريکا هم تر اوسه دافغانستان دحالاتو په اړوند دخپلو سياسي، اقتصادي گټو او او سيمه کې خپلې سياسي اغېزود ساتلو په خاطر نه غواړي وضعه ارامه سي، زموږ په هيواد کښي بې ثباتي دامريکايي او نورو بهرنې پوځونو دشتون لپاره دجواز حيثيت پيدا کوې. ځکه نو دادبن لادن، القاعدې او طالبانو سريال بايد دوام پيدا کړي.

اساسې خبره داده چي ددغو ترهگريو رېښه زموږ او پاکستان تر منځ دډيورنډ دکښي پرسر په اختلاف کې پرته ده اغزن او اوسپنيز ديالونه هم تر څو چي دامسله دابد لپاره حل نشي نسې کولاي افغانستان له دغو بدبختيو خلاص کړي. ځکه داسي ديالونه دبشر په تاريخ کي له شرق نه تر غرب پوري دنړۍ په زياتو هيوادوکې جوړ سوې دي مگر مشکل نه دی. حل سوي. زه اوس نه غواړم دداسي ديوالو دجوړېدو تاريخ او هيوادو په هکله معلومات وليکم.

متأسفانه تر اوسه پاکستان توانېدلی دي نړېوال په دي قانع کړي چي دوي دهغوی سره دتروريزم پر ضد مبارزه کې صادق دی. دا هغه تريخ واقيعت دی چي افغانانو ته په هيڅ ډول دممنلو وړ نه دی. دهمدغه دوه مخې پاليسۍ برکت دی چي پاکستان ته دامريکا لخوا ټول پخواني قرضونه ور وبخښل سوه او يو په بل پسې F16 جنگي الوتکې له امريکا څخه پلاس راوړي.

متأسفانه دډيورنډ دکښي په اړوند په هيواد کې دننه مختلف نظرونه موجود دي. نه پوهېږم چي ولي دشوروي د موجوديت تر وروستۍ ورځې په افغانستان کې دټولو سياسي چپو، ښيو او منځپالو گوندو نو په کړنلاره کې دسياست او بهرنيو اړېکو په برخه کې دډيورنډ دکښي يا دپښتنو او بلوڅو دسرنويز دمسلي دسياسې او عادلانه حل په غټو ټکو ليکل کېده، پسله هغه چي په افغانستان کې دامريکا په ملاتړ دطالبانو دحاکميت تر ړنگېدو وروسته سياسي گوندونو ته يو ځل بيا دښارنود قيرسړکونو پر سر دسياسي مبارزې امکان پيدا سوي دی، او يو په بل پسې دمختلفو مختارو او ورستارو په لرلو سره جوړېږي دغه مسله چي دا نيمه پيرۍ دهغې پر سر افغانان له مختلف ستونزو سره مخامخ سوې دي چوپه خوله پاته کېدل يوه سوال پيدا کونکې مسله ده، په دي هليه چي سياسي گوندونه

دورځي په نرخ او بهرنیانو په اشاره زموږ په ملک کښې دسیاست پلې کول تر سره نه کړې، اود هغه پخوانې کلاسیک سیاسي دودچي سیاسي غورځنگ باید د بهر په اشاره او ملاتړ په یوه هیواد کښې سیاست شروع کړې د زمان له ازمون څخه ناکامه راووتل. یو ولس هغه وخت په یوه سیاسي ځواک (گوند) اعتبار پیدا کوي او د هغه ملاتړ کوي چې دملي گټو په درک کولو سره د هیوادوالو د ژوند د ښه‌بازی او پر مختگ لپاره د زمان د غوښتنو مطابق تلابن وکړي. ځکه نو ددغې تاریخي لانجې دحل په هکله څه نه ویل دخلکو سره د دانشان گوندونو په هکله سوالونه پیدا کوي او ددوي سیاسي خپلواکي هرومرو له سوال سره مخامخ کېږي.

متاسفانه پدې ورستیو کې څونفره دبل په اشاره او یا پښتنو سره ددښمنۍ په وجه داسې لیکنې کوي، او په زیات زیار یې هغه دلیلونه راټول کړي چې هر یو یې ددوباره څېړنو وړ دی، کله چې سړۍ هغه لولې نو فکر کوي بیله دانگلیستانو استازي ډیورنډ څخه نور ټول ملامت دی چې د ډیورنډ د کرښې په هکله خبرې کوي. دلیکنو څخه یې چې کله دافغان اوکله د فدرالیانو په نامه د نورومسایلو طرحې بوي راځي، دوي وايي که پښتونستان غواړي؟ بیان وای د تاجکستان، ازبکستان نه پوهېږم له ایران سره هم د سرحد په هکله د پښتونستان پشان خبرې نه کوي؟ اوداسي نوري خبرې چې هر کلیمه یې باید ساعتونه پرې بحث وسې. دا ډول کسان غواړي داسي ښکاره کړي چې پاکستان پر حق دی، او په افغانستان کې څرنگه چې پښتنو حکومت کړی نو یې دخپلو گټو لپاره افغان ولس ددوي په اصطلاح د پښتونستان قرباني کړی دی، دوي داهم بیله کوم سنده وایې چې په 1949 زکال دافغانستان پارلمان د شاه محمود خان تر فشار او زور لاندې دا پرېکړه وکړه چې د ډیورنډ کرښه په رسمیت نه پېرني، ولې د اښاغلي یا په افغانستان کې نه دې اوسېدلې او یا افغانانو ته سپکاوی کوي که نه دوي دې مهرباني وکړي یوه وطنپرست هزاره، تاجک، ازبک، ترکمن په مخ کې دې وایې چې پاکستان پر حق دی، بیابه وگورې چې دغه خلک کوم ځواب ورکوي، د پښتنو خبره خو زه ځکه نه کوم چې تر اوسه یوه واکدار هم داجرات نه دی ځانته ورکړی چې د پښتنو دغه د حق غوښتلو ارادې ته دي په سپکه سترگه وگورې، او یادې څرگنده کړې چې د پښتنو او بلوڅو سیمه د پاکستان خاوره ده. زه نه غواړم یوځل بیاخپله ټوله مقاله ددو، درو نفرو دلیکنو په اساس تکرار کړم. دومره ویل غواړم هر چا چې زموږ دخاورې څخه د ټوټو د جلا کولو پروتوکولونه امضا کړي دې دافغانولس سره یې ستر خیانت کړی او دهغوي دنفرورې دې. پدې ټکې ښه پوهېږم چې دلوي احمد شاه بابا امپراتوري ساتل او یاد هغې پر سر دعوه کول محال او قانونې خبره نه ده، مگر دخپلو ځانگړتیاوله مخي د ډیورنډ کرښې د مسلې په هکله بحث بیل دی، کله چې داکرښه عبدالرحمن خان لاسلیک کړه د ډیورنډ د کرښې هاخوا پرتو قومونو، او نه هم دې خوا پښتنوته دمنلو وپوه؟ دا علت و چې عبدالرحمن خان یوه مصنوعي او په خپل لاس جوړه سوې جرگه راوغوښتل، او هگه لیک چې دافغانانو په استازیتوب وویل شو پخوا لیکل سوې و. نه پوهېږم چې ولې پر دغه سترگې پټوي؟ او پښتانه په مختلفو شکلو متهم کوي؟ چې گویا دا په افغانستان کې یوازې پښتانه دي چې د پښتونستان نارې وهي، د ډیورنډ معاهده چې لاس لیک سوې ده هغه اولې او اخیرې وه. که داسې ده؟ بیان وای د پاکستان چارواکو هر یوه پخپل وار سره هر هغه چاته چې په افغانستان کې یې واک تر لاسه کړی دی مراجعه یې کړې او یایې دومره نظامي او سیاسي فشار راوستلی چې

افغانې چارواکې يې خبرو ته اړيستې، دپاکستان او افغانستان تر منځ په خبرو کې لومړۍ شرط په افغانستان کې دارامي راوستلو او افغانستان سره دمرستو او دوستانه مناسباتو ټينګولو يولپاره همدا دډيورنډ لعنتي کرښه مطرح سوې ده؟ زه خپله دا نسيم منلاي دا 112 کاله چې خلکو دې خوا او هاخوا دپښتنو او بلوڅو دمسلمې دعادلانه حل او سرنوښت ټاکلو پر سر مشکلات ګاللې، زندانو ته تللې او شهيدان سوي دي، دا ټول ليونيان او ددوې په اصطلاح نادان وه او يامغروروه؟ دغو ښاغلو ته بايد وويل سې چې افغانانو هيڅ وخت يوازې دالحاق خبر نه ده کړې تل يې مشرانو په خپلو ويناو کې ويلې چې دپښتنو او بلوڅو دسرنوښت مسله دې ددوې په خوښه او ددوې دارادې داصل پر اساس حل سې، دپښتنو او بلوڅو دسرنوښت دټاکلو حق په دوي پوري اړه لري، مگر تر اوسه دوي ته داحق چانه دۍ ورکړۍ، په افغانستان کې ټول افغانان ((زه يې دبيګانه پرستو په دود پر قومو نه ویشم، زما لپاره تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن اونور ټول افغان او يو دي)) داتاريخي مسوليت لري تر څو دکرښې هاخوا پرتو قومونو پښتنو او بلوڅو دسرنوښت دټاکلو مسله دنړېوالو په مټ دابد لپاره دهمدغو قومونو په خوښه دحل لاره پيدا کړې. زموږ دهيواد پياوړۍ تاريخ پوه او څېړونکۍ سيستاني صاحب دپاکستان ددسيسو په اړوند روڼ اندي خپل وطنې رسالت ته متوجه کوې او ليکې: بر روشنفکران و قشر آگاه و چيز فهم افغانستان است تا با افشای دسايس شوم پاکستان، اين ولدزناي استعمار بپردازند و اهداف توسعه طلبانه آن را در منطقه برملا کنند. باشد که جلو اين شراندازي های حکام و دستگاه استخبارات نظامی پاکستاني گرفته شود و مردم افغانستان به نيات ناپاک اين کشور بظاهر پاکان بيش از پيش پی ببرند. اعظم سيستاني 29.06.05 ټول افغان

زما په عقیده داغزن دېوال جوړولو مثبت تاثير په لاندي دلایلو عملې نه برېښي:

اول: ديوال ددواړو هيوادو تر منځ ستونزه نسې حل کولاي. ځکه په افغانستان کې مداخلې ددولتو رسمې ادارولخوا تنظيم سوې او پلان سوې دې. دهمسايه هيوادو په منځ کې دداسې پلان سوو مداخلو مخه دسيمانوپه ځغلولو نسې نيول کېدای.

دوهم: دا ديوال به دډيورنډ دکرښې دواړو خواو قومونه سره جلا کړي، په تګ راتګ کېښي به يې ستونزې جوړې کړي، هغوي ته به هم دمنلو وړ نه وي اونه به کوم درد دواکړي.

درېم: تر اوسه دافغانانو لپاره دډيورنډ کرښه دمنلو وړ نه ده. نو دا ديوال به پر کومه برخه تېرېږي؟

څلورم: ددغه اغزن ديوال سروې او جوړول به هرورومو څلور، پنځه کاله دوام لري، نو دا په دي معنا ده چې داڅو کاله بايد په افغانستان کې همدا بې امنيتۍ او وژني به دلته جريان ولري؟.

پنځم: دداشان دېوال دجوړېدو لگښت چې په ميليارډو ډالركيرې څوک پر غاړه اخلي؟ افغانستان دخپل ويجاړ اقتصاد په لرلو سره ((شل)) کاله نور هم دا توان نسې پيدا کولاي چې ددغه دېوال يو پر څلور لگښت دې پرغاړه واخلي، پس دا دېوال به پاته وي تر څو افغانستان هم دهغه دجوړېدو لگښت توان پيدا کړي. دا يو بيخايه اوايضافي

مصرف دی، یوازې کیدای سي د پاکستان - افغانستان تر منځ د دوستۍ، متقابل احترام او یو دبل په کورنیو چارو کې د لاس نه وهلو، ښو اقتصادي او فرهنگي اړیکو د تړون په اساس دا اوسنی امنیتي ستونزه حل سي.

ددې لپاره چې زموږ او پاکستان تر منځ دا تاریخي لاندې حل سوې وې او په سیمه کې همیشني سوله ټینګه سوې وې زما په اند لازمه ده د تاریخي حوادثو او اسنادو په نظر کې نیولو سره د ملګرو ملتو د سازمان تر نظارت او څارنې لاندې، د اسلامي هیوادو د کنفرانس، د امریکا، اروپایي هیوادو پارلمان، انګلیستان، روسیه، چین، هندوستان، تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان، ایران، پاکستان او افغانستان د جګپوړو چارواکو په ګډون، د ډیورنډ د کرښې پر سر د اختلاف د سیاسي او عادلانه حل لپاره نړیوال کنفرانس جوړسي.

په کنفرانس کې د ګډون لپاره باید کسان راوغوښتل سي:

1/ د ډیورنډ د کرښې سهیلې طرف ته پرتو پښتنو او بلوڅو ټولو لویو او وړو قومونو هغه استازي چې د پاکستان د دولت د هر ډول مداخلې نه پرته د نړیوالو تر جدې کنټرول لاندې ټاکل سوې وې. ځکه یو ځل د انګلیسانو او پاکستان نوې جوړې سوې ادارې لخوا د ټول پوښتنې تر نامه لاندې په 1947 زکال د رغلي وسوه، نه یوازې دا چې مقدس کتابونه کښېښودل سوې بلکې دنظر ورکولو په وخت کې انتخاب غلط او ډوکه بازې وه یعنې دوه انتخابه وه پاکستان او هندوستان، د افغانستان نوم هلته نه و، په داسې حال کې چې دوي نه له پاکستانه او نه هم له هندوستان څخه جلاسوي وه، دوي له خپل وطن افغانستان څخه جلاسوي وه ځکه نو منطقاً باید له دوي نه داسې پوښتنه سوې وای چې غواړی له افغانستان سره دوباره یوځای سی او که له هند یا پاکستان سره. په دې هکله پر خپل وخت د افغانستان دولت کلک غبرغون ښکاره کړ، او خدای بخښلې خان عبدالغفار خان هم پدې هکله مفصله وینا وکړه، او دخپل مخالفت دلایل یې ښکاره کړه، ما مخکې ورته اشاره کړې ده. 2/ د همدې کرښې شمالي لورته (افغانستان) د پرتو قومونو استازي هغوي هم باید په عین شکل وټاکل سي. 3/ د دواړو هیوادو هغه پوهانو، عالمانو او فرهنگي شخصیتونو کوم چې په حکومتونو پوري تړاونه لري او تل دمستقل سیاسي نظر خاوندان وه.

4/ د افغانستان د پارلمان او مشرانو جرګې لخوا غوره سوې استازي په هیواد کې د ژبو او مذهبي تړاو داندول په نظر کې نیولو سره، (دلبرو لبر، د ډیرو ډیر).

5/ د پاکستان د پارلمان استازي د سوبو د ویش او قومي کمیت په نظر کې نیولو پر اساس.

د کنفرانس پر پکړې باید د تعقل او علمي منطقو پر اساس چې موخه یې په رښتیني توګه د تر یوې پیړۍ زیاتې لاندې مسلې حل ته د پای ټکی ایښودل وې.

دغه کنفرانس ته امدادګې به څو میاشتې دوام وکړې، لګښت به هم ولري، ولې دومره به ډیر نه وې زیات لکه همدا اوس چې په سیمه کې د امنیت پر راوستلو تر سره کېږي. په دغه کنفرانس کې باید په آزاده او دیموکراتیکه توګه

دمحکومو پښتنو او بلوڅو اراده تمثيل شوې وي ، او دهغوي رواغوبښتنو او پوښتنو ته مثبت ځواب وويل سي . په هغه صورت چي دپښتنو او بلوڅولپاره دقبول وړ وي .

کنفرانس دتاريخي اسنادو تر مطالعي او څېړلووروسته بايد ددغو مسايلو په هکله پرېکړې وکړي:

اول : دپښتنو او بلوڅو په خوښه او اراده دتل لپاره ددوې برخليک ټاکل . که لازمه ولېدل شي هلته دنړېوالو تر نظارت لاندي آزاد او له مداخلې نه خلاص ريفرنډم سرته رسول . که پر ټول پوښتنه اړونده خوا سره موافقه وکړي په هغه صورت کې بايد دټول پوښتنې په پاڼه کې واضح ليکل سوي وي چې : الف : غواړي يو آزاد او خپلواک هيواد اوسي ؟ ب : علاقه لري له پاکستان سره پاته سي ؟ ت : غواړي دخپل مورنې ټاټوبي افغانستان سره يو ځاي سي ؟ داټول پوښتنه بايد بيله هر ډول مخکنې پروپاگانډ . يودبل پر خلاف دتبليغ ، دافرادو رانيولو او نورودرغليو څخه په خلاصه توگه کاملاً په پاره توگه دنظر په څرگندولو سره تر سره شي . يوازي دا تبليغ ورته وسې چي تاسو حق لري . خپل سرنويشت پخپله وټاکي او کله چي کاغذ صندوق ته اچوي هلته بيله خدايه بل څوک نسته . ډيره ضروري ده چي هر پوښتنه په بيل کاغذ کې چي بيل رنگ او جلا دپېژندگلوۍ علامه ولري ليکل شوي وي . ځکه هلته هم دير زيات نالوستې دې داريا په دود چلپياکولو کي هر ډول درغلې ځکه کېږي چي رايه ور کوونکي دبل چا مرستي ته اړ کېږي په هغه صورت کي مرسته کوونکي کولاي خپله اراده په هغه قبوله کړي .

دريفرنډم ټول پروسيجر بايد دبهېږي نړيوالوپوهانو او حقوق دانانو په مشوره ، روڼ اوڅرگندوي .

دوهم : دافغانستان او پاکستان تر منځ دسرحدې پولې ټاکل . او پر هغه هر ډول تيري منع گڼل .

دريم : دنړيوالو منل سوو اصولو پر بنسټ افغانستان ته دنړۍ له نورو هيوادو څخه دايران دعباس بندر اوپاکستان د کراچي بندرله لارې بيله قيدوشرط نه دنړيوال ترانزيتي قانون په نظر کې نيولوسره دسوداگري دمالونودواړيدولوو صادرولو په خاطر دافغانستان حق په رسميت وپېژندل سي . دا ځکه چي له يوې خوا افغانستان له بهر سره پوله نلري مگر داگا ونډې هيوادونه يې لري او بل داچې همدا اوس ايران او پاکستان له هغو اوبو څخه وړيا استفاده کوي او ځانته داستفادې قانونې حق ورکوي کوم چې سر چينې يې دافغانستان په خاوره کې دي ، که افغانستان ته دپورته يادسوو بندرو څخه دسوداگريزو مالونو دوړلو او راوړلو ترانزيتي حق ورته کړه سي ، افغانستان هم بايد ځانته دا حق خوندي وساتي چې په هيوادکي دننه پيداسوي اوبه چې پاکستان او ايران تي بهېږي همسايه هيوادونه يې بايد رانيسي او کله چي افغانستان نه غواړي اوبه وپلوري دا حق ور سره خوندي پاته وي . لکه همدا نن د10.11.2005زکال د(دسمبر لسمه) مي په بينوا ويب پاڼه کي ولوستل چي پاکستان له پاکستان څخه د نفتی موادو صادرول بند شوی دی . د افغانستان د اوبو او بريښنا وزير ويلي دی چې څلور ورځې کيږي چې پاکستان ❖ افغانستان ته د نفتی موادو صادرول بند کړی دی . دوزير پر وينا نفتی مواد چي حرارتی توربينو نه په يوه ساعت کي ۹۰۰۰ ليتره تيل لگوي اوس له بازار څخه رانيسي .

تاریخ دا ثابتہ کړې ده چې پاکستان په افغانستان کې دیوقوې، پر ملي اساساتواو بنسټو ولاړ، غښتلې او پرمختللي افغانستان سره علاقه نه لرې، غواړې په افغانستان کې داسي یو لاس پوځی رژییم حاکم وي چې هر څه ددوې په قوماندو او اشاره سرته ورسوې . په همدې اساس لازمه او اړینه برېښې دهمدغه کنفرانس دځانگړې پرېکړې له مخې چې دپلې کېدوڅارونکۍ به یې دامینت شورا، امریکا، انگلیستان، چین او روسیه وې دافغانستان او پاکستان تر منځ دیواوبل په کورنیو چاروکي دهر ډول مداخلې او دخالت نه کولو موافقت نامه لاسلیک سې.

ددې لپاره چې هر ورځ دپاکستان او افغانستان تر منځ پر دغه شان مسایلوپراېلمونه را پیدا نسې پر ځای یې بولم ددغه نړېوال کنفرانس پرېکړې چې دعدالت او انصاف پر بیادبه تر سره سوې وې دملگرو ملتو او امنیت دشورادسازمان په دفترونو کې راجستر او لاسلیک کونکې یې په پلې کولو مکلف وگڼل سې.

یوازې نړېوال سیاسې تعقل او بې پرې سیاست به وکولای سې په سیمه کې ددغودوهیوادو تر منځ دسل کلنې کرکېچ اوتاریخي مسله حل را منځته او دافغان ولس له گربوان څخه به دنړېوال تروریزم لاس لند کړې.

تر څو ددواړو خواو په خوښه دامسلې د عادلانه حل لاره ونه لټول سې، امریکا او دنړۍ دغو ټولو هیوادو ته چې په شکل داشکالو په افغانستان کې مصروف دې داطمنان ورکوم چې خپلو هیوادوته به بیله دمرو له جسدونه بله هیڅ گټه یونسې . او پایله به یې دا وې لکه بابرجنرال چې فرمایلي دي ((امریکا او دانور ټول به دوباره خپلو هیوادو ته ستانه سې)) که دبابر دا ارمان داخل تر سره سو افغانستان به په رښتیا سره په هغه اورکې وسوځېږې چې داورلوگې به یې هرورمو په نیویارک، لندن، مسکو، پیکنگ، پاریس، اروپا، کاناډا او جاپان او دعربې نړۍ په ښکلو ښاروکي ډیر نازولې رانده کړې . افغانستان به نه یوازې تر هیروئو دتولید او سوداگرۍ مرکزوې بلکه دنړېوال افرطې تروریزم دتربیې او نړې ترهگریزو کړنو دپلې کولومرکزوې . اوس باید ټول پدي پوهېدلې وې چې دډیورنډ کرښه هغه تورښاماردۍ که مړ نسې او غم یې ونه خوړل سې، په ټوله نړۍ که به څوک آرام پرې نږدې.